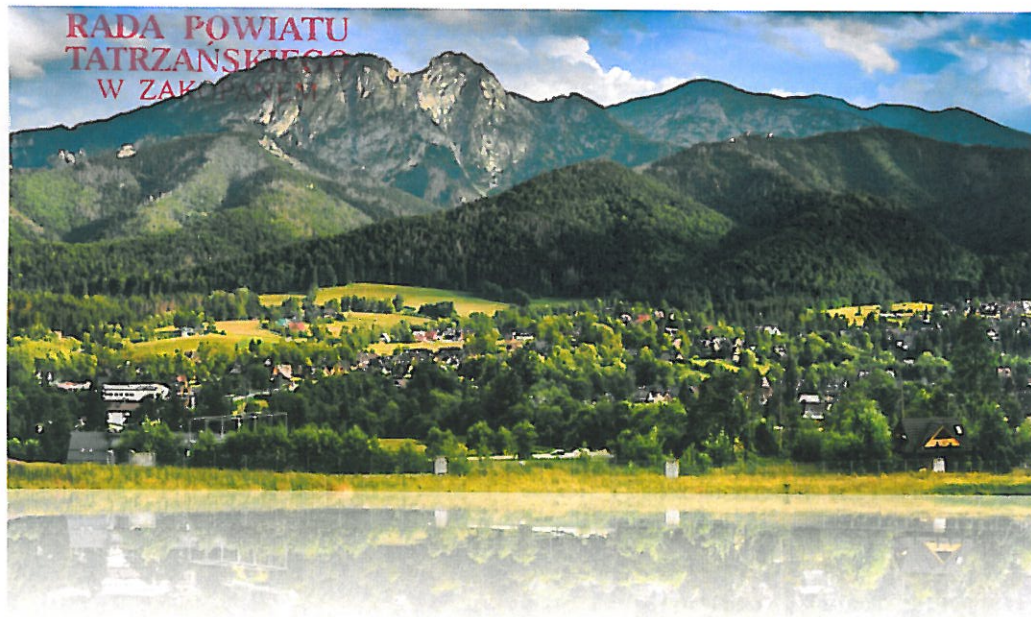

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego

Na lata 2021-2030

Załącznik
do Uchwały Nr XXV/196/21
Rady Powiatu Tatrzańskiego
z dnia 30 czerwca 2021 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego

1

Spis treści

WPROWADZENIE	4
METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII.....	6
PODSTAWY PRAWNE.....	8
SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	11
CHARAKTERYSTYKA POWIATU.....	15
POŁOŻENIE	15
DANE DEMOGRAFICZNE.....	15
INFRASTRUKTURA SPORTOWA, REKREACYJNA I KULTURALNA.....	18
OPIEKA ZDROWOTNA.....	22
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	24
DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	25
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	35
WPROWADZENIE	35
METODOLOGIA BADAŃ	38
CELE I ZAŁOŻENIA BADAWCZE.....	38
PROBLEMATYKA BADANIA	39
WYBÓR METOD I TECHNIK BADAWCZYCH.....	40
DOBÓR PRÓBY	42
NARZĘDZIA BADAWCZE.....	43
ETYKA PROWADZONYCH BADAŃ	44
BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE POWIATU TATRZAŃSKIEGO.....	45
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	45
PROBLEM ALKOHOLOWY	47
PROBLEM PRZEMOCY.....	50
DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE.....	53
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO.....	56
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	60
STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA	64
OPIEKA ZDROWOTNA.....	66
BEZROBOCIE	67

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	93
UBÓSTWO	93
BEZROBOCIE	101
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWALE LUB CIĘŻKIE CHOROBY	107
UZALEŻNIENIA	117
PRZEMOC W RODZINIE	122
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	125
PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM OPIEKI DZIECIOM POZBAWIONYM OPIEKI RODZICÓW	129
STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA	133
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	137
ANALIZA SWOT	138
MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	141
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	142
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	152
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII	153
PLAN KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ DOKUMENTU	155
MONITORING	155
EWALUACJA	156
OCENA RYZYKA	157
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	158
BIBLOGRAFIA	160

SPIS SKRÓTÓW

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GUS – Główny Urząd Statystyczny
KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii
KPP – Komenda Powiatowa Policji
NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa
OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej
PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
POZ – Podstawowa Opieka Zdrowotna
PUP – Powiatowy Urząd Pracy
ZCK – Zakopiańskie Centrum Kultury
ZI - Zespół Interdyscyplinarny

WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Powiatu. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie

¹ J. Kwaśniewski, Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowanie jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Powiatu, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- Ubóstwo.
- Bezrobocie.
- Niepełnosprawność, długotrwale lub ciężkie choroby.
- Uzależnienia.
- Przemoc w rodzinie.
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
- Problemy związane z zapewnieniem opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców.
- Starzenie się społeczeństwa.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej analizy danych.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom Powiatu Tatrzańskiego dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Powiat do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Powiatu w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Powiatu w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Powiatu, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Powiatu w przyszłości

³ R. W. Gryfflin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami powiatowymi, bądź gminnymi o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Powiatu w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Powiecie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i głównych potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonej na terenie Powiatu Diagnozy Problemów Społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Powiatu jest Analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Powiat za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Powiatu. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

PODSTAWY PRAWNE

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurystyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876), stanowi, iż do zadań własnych powiatu o charakterze obligatoryjnym należy opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, *ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 54 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020pr. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 41),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),

3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 4),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 875),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423),
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291 z późn. zm.),
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 97 z późn. zm.),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023,
13. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 38),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 322).

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;

- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz niezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku).**
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie

⁵Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:

1. Wzrost zatrudnienia.
2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:

1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 są: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego do 2030 roku wraz z Małopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2021-2027 (MRPO 2021+) oraz Strategia Rozwoju Powiatu Tatrzańskiego.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

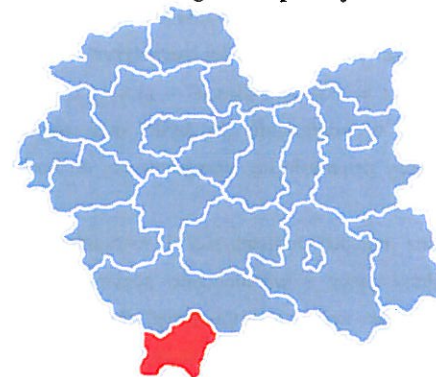
Dokumenty lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 wpisuje się w Strategię Rozwoju Powiatu Tatrzańskiego na lata 2012-2020, przyjętą uchwałą nr XX/157/12 Rady Powiatu Tatrzańskiego z dnia 27 grudnia 2012 roku. Nowa Strategia Rozwoju Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 jest w trakcie opracowania.

CHARAKTERYSTYKA POWIATU**POŁOŻENIE**

Powiat Tatrzański położony jest w południowej części województwa małopolskiego, w Tatrach oraz na granicy ze Słowacją. Składa się z gminy miejskiej Zakopane i 4 gmin wiejskich: Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska, Kościelisko i Poronin.

Mapa 1. Położenie Powiatu Tatrzańskiego na mapie województwa

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_tatrze%C5%84ski

Powiat Tatrzański to typowo górski Powiat o charakterze wybitnie turystycznym. Leży u podnóża Tatr, posiada wiele atrakcji antropogenicznych i przyrodniczych, z których największą stanowi Tatrzański Park Narodowy. Siedziba Powiatu - Zakopane to największe miasto leżące w Tatrach, nazywane bywa zimową stolicą Polski. Rokrocznie odwiedzane jest przez miliony turystów z całego świata.

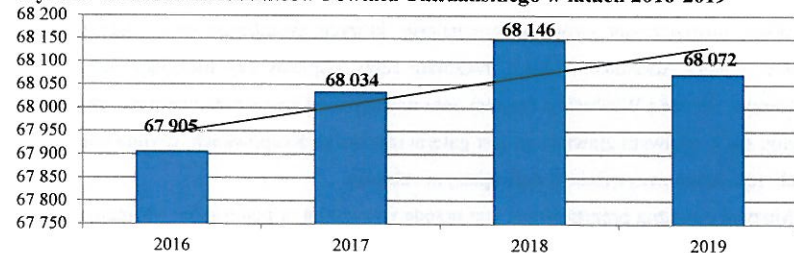
DANE DEMOGRAFICZNE

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Powiat Tatrzański zamieszkuje 68 072 osoby (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni lat 2016-2018 widoczny jest trend zwykły w zakresie liczby mieszkańców Powiatu – w stosunku do 2016 roku zwiększyła się o 241 osoby, po czym w 2019 roku spadła o 74 osoby.

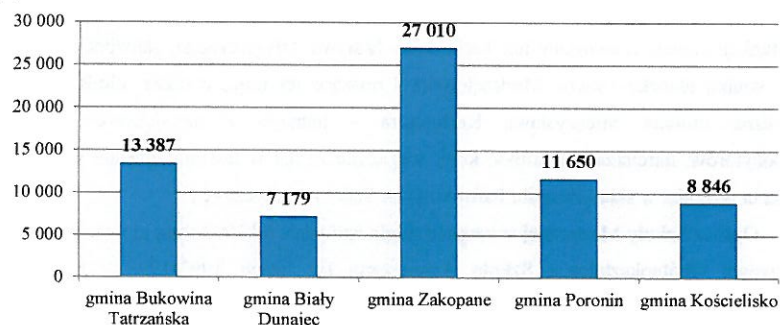
Wykres 1. Liczba mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rozpatrując liczbę ludności Powiatu Tatrzańskiego z podziałem na poszczególne gminy widzimy, że najwięcej mieszkańców jest w gminie Zakopane – zamieszkuje ją 27 010 osób. Na drugim miejscu pod tym względem znajduje się gmina Bukowina Tatrzańska z zamieszkującymi ją 13 387 osobami, natomiast na trzecim gmina Poronin – mieszka na jej obszarze 11 650 osób. Najmniejsze gminy pod względem liczebności mieszkańców to Kościelisko (8 846 osób) oraz Białą Dunajec (7 179 osób).

Wykres 2. Liczba mieszkańców poszczególnych gmin Powiatu Tatrzańskiego w 2019 roku

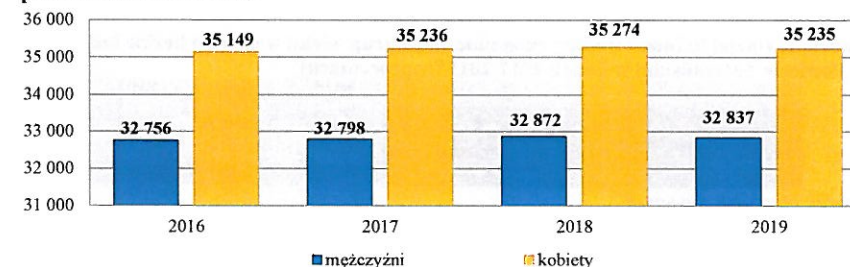

Źródło: opracowanie własne na podstawie serwisu Polska w Liczbach

Liczba mężczyzn zamieszkujących Powiat Tatrzański na przestrzeni analizowanych lat była nieco mniejsza niż liczba kobiet. W 2019 roku kobiety stanowiły 51,8% ogólnej liczby ludności (35 235 kobiet), natomiast mężczyźni 48,2% (32 837 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Powiecie wynosił w omawianym roku 107 co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadło 107 kobiet.

Wykres 3. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Powiat Tatrzański na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w Powiecie Tatrzańskim ujemny i wynosi -2 (stan na koniec 2019 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat przyrost naturalny w Powiecie był w większości dodatni - najmniejszy odnotowany został w 2019 roku kiedy wynosił -2, natomiast największy w 2017 roku, kiedy wynosił 143.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Powiecie Tatrzańskim na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	772	739	652
zgony	629	624	654
przyrost naturalny	143	115	-2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w Powiecie Tatrzańskim według ekonomicznych grup wieku w 2019 roku przedstawia się następująco:

- 19,1% jest w wieku przedprodukcyjnym - do 14 roku życia;
- 60,3% mieszkańców Powiatu jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 15-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 15-64 rokiem życia;
- 20,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w Powiecie Tatrzańskim. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz osób w wieku produkcyjnym maleje. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Powiecie Tatrzańskim prezentuje się podobnie do wskaźników w całej Polsce. W Polsce jest to 18,1% osób w wieku przedprodukcyjnym, 60% w wieku produkcyjnym oraz 21,9% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w Powiecie Tatrzańskim w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	16,0%	16,11%	19,1%
wiek produkcyjny	64,3%	63,8%	60,3%
wiek poprodukcyjny	19,7%	20,1%	20,6%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Powiecie Tatrzańskim. W 2019 roku zarejestrowano 546 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 644 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wyniosło -98. Ponadto w tym samym roku odnotowano 42 zameldowania z zagranicy oraz 26 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 16. Na przestrzeni analizowanych lat saldo migracji wewnętrznych było przeważnie ujemne, natomiast saldo migracji zagranicznych kształtowało się na dodatnim poziomie.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Powiecie Tatrzańskim w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
saldo migracji wewnętrznych	-52	27	-98
saldo migracji zagranicznych	16	1	16

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

INFRASTRUKTURA SPORTOWA, REKREACYJNA I KULTURALNA

Miejsce, gdzie można „podglądnąć” sztukę ludową w trakcie jej tworzenia, są rozmaite galerie i „izby twórcze”, prowadzone przez artystów ludowych. Można tam obejrzeć, a zwykle także kupić ludowe rzeźby, pamiątki, wyroby ze skóry i metalu, a przede wszystkim charakterystyczne dla tego terenu obrazy, malowane farbami na odwrocie szkła.

Malarstwo na szkłe stanowi też najpopularniejszą formę wypowiedzi artystycznej miejscowej ludności.

W Zakopanem działa przeszło stu artystów plastyków profesjonalnych, uprawiających rzeźbę, malarstwo, rysunek i tkaninę artystyczną. Wystawy zbiorowe organizowane są w Miejskiej Galerii Sztuki przy ul. Krupówki 41.

Wielu mistrzów ma swoje własne galerie, których zwiedzanie może odbywać się codziennie (malarz Arkadiusz Waloch, rzeźbiarz Jerzy Popielak czy nieżyjący już Antoni Rząsa, Henryk Burzec i Władysław Hasior), inni udostępniają swoje pracownie po uprzednim umówieniu się. Ciekawym zjawiskiem jest galeria uliczna na Krupówkach, czynna właściwie przez cały rok, latem oczywiście w największym zakresie.

Muzyka poważna prezentowana jest przede wszystkim w małej salce Muzeum Karola Szymanowskiego „Atma” (ul. Kasprucie 19), w Miejskiej Galerii Sztuki i Galerii Sztuki Muzeum Tatrzańskiego na Kozińcu, niekiedy także w Teatrze Witkacego, auli Zespołu Państwowych Szkół Artystycznych oraz w kościołach Św. Krzyża przy ul. Zamoyskiego i na Olczy. W Zakopanem działa ogólnopolskie Towarzystwo Muzyczne im. K. Szymanowskiego, które ma siedzibę w „Atmie” i jest głównym animatorem życia muzycznego pod Tatrami. Występy estradowe mają miejsce w sali Tatrzańskiego Ośrodka Swojszczyzny, w Teatrze Witkacego i sali kina „Sokół”. W Klubie Międzynarodowej Książki i Prasy odbywają się prelekcje i wystawy sztuki nieprofesjonalnej, można także przeczytać zagraniczną prasę.

W Zakopanem działa kilka szkół artystycznych - mające przeszło 120-letnią tradycję Liceum Plastyczne, noszące imię wybitnego rzeźbiarza i pedagoga Antoniego Kenara oraz funkcjonowało rozwiązane już Technikum Tkactwa Artystycznego, założone w 1883 r. przez wielką aktorkę Helenę Modrzejewską i noszące jej imię, a także młodsza Szkoła Muzyczna imienia Mieczysława Karłowicza - jednego z największych polskich kompozytorów, narciarza i taternika, który tragicznie zginął w lawinie śnieżnej w Tatrach. Szkoła ta wchodzi w skład Zespołu Państwowych Szkół Artystycznych.

Oprócz Szkoły Muzycznej w zespole działa istniejąca od 1992 roku pierwsza w Polsce Państwowa Ogólnokształcąca Szkoła Artystyczna (w latach 1992-1998 - Państwowa Podstawowa Szkoła Artystyczna), w której dzieci uczą się przedmiotów ogólnokształcących w zakresie szkoły podstawowej oraz muzyki, tańca, plastyki, teatru, literatury, a także obsługi komputerów, języków obcych i pracy w mass-mediach. Wszystkie te szkoły organizują ciekawe wystawy i koncerty.

Ogólnopolską renomę zdobył sobie awangardowy **Teatr im. Stanisława Ignacego Witkiewicza (Witkacego)**, założony w 1985 r. przez grupę młodych aktorów z Krakowa. Zaprezentował dotąd kilkanaście premier rozmaitego rodzaju, a specyficzna atmosfera „teatru-schroniska” pociąga w szczególności młodych ludzi. Teatr działa w zabytkowym domu - dawnym sanatorium (ul. Chramcówki 15), otoczonym dużym parkiem. Prowadzi dwie sceny, organizuje także koncerty i wystawy.

W Zakopanem funkcjonują dwa kina - szerokiekranowe „Sokół”, prowadzone przez stowarzyszenie o tej samej nazwie i kino „Giewont”, w sali Tatrzańskiego Ośrodka Swojszczyzny Związku Podhalań.

Zakopiańskie Centrum Kultury

Z dniem 1 marca 2016 r. z połączenia Miejskiej Galerii Sztuki im. Wł. hr. Zamoyskiego w Zakopanem i Biura Promocji Zakopanego powstało Zakopiańskie Centrum Kultury. Statut ZCK utrzymuje autonomię Galerii Miejskiej oraz jej dotychczasową strukturę.

ZCK jest samorządową instytucją kultury podlegającą wpisowi do rejestru instytucji kultury organizatora. Organizatorem ZCK jest Gmina Miasta Zakopane. Siedzibą jest Miasto Zakopane, a terenem działania obszar Miasta Zakopane. Nadzór merytoryczny nad działalnością ZCK sprawuje Burmistrz Miasta Zakopane.

Celem działalności ZCK jest:

- wychowywanie i edukacja kulturalna aktywnego odbiorcy sztuki współczesnej poprzez prezentacje i propagowanie współczesnej twórczości plastycznej, fotograficznej oraz inne działania wizualne i multimedialne,
- prowadzenie działań promujących walory turystyczne, kulturowe, przyrodnicze i gospodarcze Zakopanego i Podtatrza, działanie na rzecz budowy pozytywnego wizerunku miasta i regionu, upowszechniania i ochrona dóbr kultury Podhala.

ZCK upowszechniając osiągnięcia szeroko rozumianych sztuk plastycznych współdziała z państwowymi, samorządowymi oraz społecznymi jednostkami, organizacjami, a także z osobami prywatnymi z kraju i z zagranicy.

Do podstawowych zadań ZCK należy:

- organizowanie wystaw sztuk plastycznych,
- udzielanie pomocy w organizowaniu działalności upowszechniającej osiągnięcia sztuk plastycznych,

- prowadzenie działalności oświatowej w zakresie wiedzy o sztuce we współpracy z władzami oświatowymi i szkołami,
 - współpraca z indywidualnymi artystami plastykami oraz związkami i stowarzyszeniami twórczymi, pomoc w upowszechnianiu działalności artystycznej ich członków,
 - publikowanie wydawnictw związanych z upowszechnianiem osiągnięć sztuk plastycznych,
 - popularyzowanie sztuki poprzez organizację odczytów, konkursów i imprez towarzyszących wystawom (filmów, koncertów, recytacji, spotkań autorskich itp.),
 - organizowanie plenerów artystycznych,
 - gromadzenie, inwentaryzowanie, zarządzanie i użytkowanie dzieł sztuki współczesnej, stanowiących własność ZCK oraz przekazanych jej w depozyt,
 - dokonywanie zakupów dzieł sztuki współczesnej oraz wydawnictw dla celów działalności upowszechniającej i dokumentującej sztuki plastyczne, a także pośredniczenie w sprzedaży dzieł sztuki eksponowanych na wystawach organizowanych przez ZCK,
 - gromadzenie i publikowanie dokumentacji na temat wydarzeń odbywających się w ZCK.
- ZCK może, obok swojej działalności podstawowej, prowadzić także działalność komercyjną (kiermasze, usługi plastyczne, gastronomiczne, itp.), z której dochód w całości przeznaczony będzie na podstawową działalność statutową ZCK.

Do zadań ZCK należy także:

- prowadzenie wielokierunkowej działalności promocyjnej w oparciu o opracowaną i przyjętą strategię promocji i działań marketingowych,
- organizowanie imprez o charakterze artystycznym, rozrywkowym, turystycznym, rekreacyjnym i gospodarczym w Zakopanem,
- prowadzenie miejskich punktów informacji turystycznej,
- tworzenie bazy danych w zakresie turystyki, gospodarki i kultury,
- przeprowadzenie badań rynku wśród turystów i mieszkańców miasta,
- działalność wydawnicza w zakresie publikatorów związanych z zadaniami statutowymi ZCK,

- działalność impresaryjna, współpraca z samorządami, placówkami oświatowymi, instytucjami, stowarzyszeniami oraz podmiotami gospodarczymi w zakresie budowy marki miasta Zakopane,
- prowadzenie działalności gospodarczej w granicach określonych prawem,
- podejmowanie przedsięwzięć w procesach integracji europejskiej w zakresie uzgodnionym z Burmistrzem Miasta Zakopane,
- działalność inwestycyjna w zakresie uzgodnionym z Burmistrzem Miasta Zakopane.

Tatrzańskie Centrum Kultury i Sportu Jutrzenka w Zakopanem

Centrum działa od 1953 roku. Prowadzi zajęcia edukacyjne plastyczne i muzyczne, udostępnia dzieciom i młodzieży profesjonalne pracownie, prowadzi też galerię dziecięcą i młodzieżową sztuki wszelakiej, organizuje wystawy, konkursy i koncerty.

W Tatrach, górach typu alpejskiego, gdzie śnieg w wyższych partiach zalega nieraz od listopada do maja, sporty zimowe to podstawowa część oferty turystycznej „zimowej stolicy Polski”. Latem na turystów czekają również baseny, kręgielnie, siłownie, kluby fitness, korty tenisowe i squash.

Zakopiański sport to wielkie imprezy, jak Puchar Świata w Skokach Narciarskich, ale też Memoriał Kornela Makuszyńskiego, zawody narciarskie dla dzieci, popularnie zwane zawodami Koziołka Matołka. Dzięki bliskości Tatr Zakopane jest centrum sportu wspinaczkowego.

OPIEKA ZDROWOTNA

Na terenie Powiatu Tatrzańskiego funkcjonuje Szpital Powiatowy im. dr T. Chalubińskiego w Zakopanem. Dokumentem określającym zakres działalności Szpitala jest Statut oraz Regulamin organizacyjny jednostki.

Opiekę medyczną w Powiecie Tatrzańskim sprawują również następujące podmioty:

- Ambulatorium WOSZK w Zakopanem,
 - Analizy Lekarskie w Zakopanem,
 - Bałtycka Instytucja Gospodarki Budżetowej BALTICA Filia w Zakopanem
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Zespół Medycyny Pracy przy Bałtyckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „BALTICA”,

- Centrum Rehabilitacji i Lecznictwa Ambulatoryjnego - usługi komercyjne w Zakopanem,
- Fundusz Wczasów Pracowniczych Sp. z o.o. Oddział Zespół Domów Wczasowych Zakopane - Zakład Rehabilitacji Leczniczej „Hyrny” w Zakopanem,
- GASTROMED w Zakopanem,
- Luz Med. w Zakopanem,
- Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „AUDIOMED” w Zakopanem,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Zespół Medycyny Pracy przy Podkarpackiej Instytucji Gospodarki Budżetowej CARPATIA w Zakopanem,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICATIO” SP.P. w Zakopanem,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Lekarska” w Bukowinie Tatrzańskiej,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Ginekologiczno-Położnicza w Zakopanem,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnie Specjalistyczne w Zakopanem,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Specjalistyczna Poradnia Okulistyczna w Zakopanem,
- Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej „ZAK-MED.” w Zakopanem,
- NZOZ „Sichelski-Stomatologia” w Poroninie,
- NZOZ „ZDROWIE” Centrum Opieki Pielęgniarskiej w Białym Dunajcu,
- NZOZ Hospicjum Jezusa Miłosiernego w Zakopanem,
- NZOZ Stomatologia w Zakopanem,
- NZOZ Specjalistyczna Poradnia Diabetologiczna w Zakopanem,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Zakopanem prowadzące Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy,
- Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Zakopanem,
- Poradnia Stomatologiczna w Białym Dunajcu,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zakopanem,
- Przychodnia w Zakopanem,
- Przychodnia w Murzasichle,
- Przychodnia „Zdrowie” w Zakopanem,

- Przychodnia „Neuromedico” w Zakopanem,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Poroninie,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Wiejski Ośrodek Zdrowia w Leśnicy,
- SGOZ w Białym Dunajcu,
- Specjalistyczna Poradnia Alergologiczna dla Dzieci i Dorosłych lek. med. w Zakopanem,
- Specjalistyczne Centrum Periodontologiczno-Implantologiczne Stomatologia w Poroninie,
- Stacja Opieki Caritas Archidiecezji Krakowskiej w Zakopanem,
- Szpital Specjalistyczny Chorób Płuc „Odrodzenie” im. Klary Jelskiej w Zakopanem,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kościelisku,
- Zespół Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zakopanem,
- Ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Białym Dunajcu Centrum Medyczne Da Vinci z Krakowa.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Przestrzeganiem porządku publicznego na terenie całego Powiatu Tatrzańskiego zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem.

W 2019 roku w Powiecie Tatrzańskim stwierdzono 1 641 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 24,08 przestępstwa. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa małopolskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Powiecie Tatrzańskim wynosi 67,90% i jest znacznie mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa małopolskiego oraz mniejszy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 16,72 (wykrywalność 63%) oraz przeciwko mieniu

- 12,34 (wykrywalność 49%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 3,82 (59%), drogowe - 2,54 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,81 (74%).

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Współpraca z podmiotami zaliczanymi do organizacji pozarządowych w zakresie udzielania pomocy społecznej, daje realne szanse na realizację wielu działań. Na terenie Powiatu Tatrzańskiego zarejestrowanych jest wiele organizacji pozarządowych.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Powiecie, niezwykle istotnym potencjałem jest doświadczona kadra Starostwa Powiatowego oraz jednostek organizacyjnych (m.in. OPS, PCPR, placówek oświatowych). Pracownicy posiadają wieloletnie doświadczenie zarówno w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych (krajowych i zagranicznych), jak i realizacji szerokiego wachlarza przedsięwzięć (projektów i programów) służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu mieszkańców. Fachowy system realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna powinna mieć charakter interdyscyplinarnej i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by powstały zespoły koordynujące pracę poszczególnych wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja, służba zdrowia itp.) lub system współpracy przy podejmowaniu decyzji dotyczącej świadczenia pomocy. Pomimo tego brak jest obecnie skutecznych rozwiązań systemowych. Nieliczne pozytywne przykłady budowania sieci

współpracy nie zmieniają faktu, że dominuje model realizacji własnych ustawowych zadań przez poszczególne instytucje.

W systemie pomocy poza świadomością braków systemowych, powinna dominować świadomość nadrzędnych zasad i wartości, na których opiera się polityka zabezpieczenia społecznego. Ważna jest świadomość wartości porządkujących ład społeczny takich jak: zasada pomocniczości, personalizmu, prymatu i autonomii rodziny.

Na szczęblu samorządu gminnego zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki pomocy społecznej. Na terenie Powiatu Tatrzańskiego funkcjonują:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białym Dunajcu,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelisku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poroninie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Bukowinie Tatrzańskiej.

Ośrodki realizują zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej polegające w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb,
- realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym,
- realizacji zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej.

Ośrodki realizują zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych.

Ponadto Ośrodki podejmują zadania dotyczące profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które zawarte są w następujących programach:

- Gminnych Programach Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- Gminnych Programach Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminnych Programach Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Na szczęblu Powiatu Tatrzańskiego zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej realizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem.

POMOC SPOŁECZNA W GMINACH POWIATU TATRZAŃSKIEGO

W latach 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego ulegała wahaniom. W 2017 roku z pomocy skorzystało łącznie 1 713 rodzin, w 2018 – 1 362 rodziny, natomiast w 2019 roku 1 527 rodzin. Rozpatrując tą kwestię z podziałem na poszczególne gminy Powiatu Tatrzańskiego zaobserwować można wahania liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Najwięcej osób korzysta z pomocy społecznej w gminie Zakopane (1 256 osób w 2019 roku), następnie w gminie Bukowina Tatrzańska (875 osób w 2019 roku). Wśród gmin z Powiatu Tatrzańskiego najmniejszą reprezentację osób korzystających z pomocy OPS stanowią mieszkańcy gminy Kościelisko (425 osób w 2019 roku).

Tabela 4. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019

gmina	2017		2018		2019	
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób
gmina Zakopane	659	1 288	539	1 094	655	1 256
gmina Poronin	249	701	152	448	228	602
gmina Kościelisko	223	587	144	532	129	425
gmina Biały Dunajec	180	571	164	511	165	504
gmina Bukowina Tatrzańska	402	1 106	363	950	350	875
razem	1 713	4 253	1 362	3 535	1 527	3 662

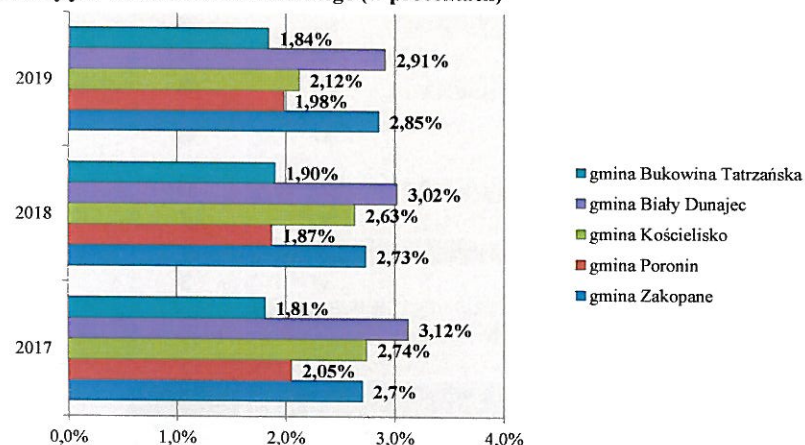
Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. W 2019 roku największy wskaźnik odnotowany został w gminie Biały Dunajec (2,91%), natomiast najmniejszy w gminie Bukowina Tatrzańska (1,84%). W porównaniu do ubiegłego roku wzrost wskaźnika deprivacji lokalnej dostrzegalny jest w gminie Zakopane i Bukowina Tatrzańska.

W pozostałych gminach uległ on zmniejszeniu. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 4. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego (w procentach)

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć we wszystkich gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego. Z prezentowanych danych wynika, iż:

- w stosunku do 2017 i 2018 roku w gminie Zakopane, Poronin, Biały Dunajec nastąpił wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, którym wypłacono świadczenia;
- w gminie Kościelisko spadła liczba osób, którym przyznano świadczenie w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Tabela 5. Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019

wiek	gmina Zakopane					
	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	211	94	177	76	194	91
produkcyjny	336	146	340	168	423	198
poprodukcyjny	188	126	255	182	270	196

wiek	gmina Poronin					
	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	135	77	141	65	133	64
produkcyjny	67	40	156	81	175	92
poprodukcyjny	35	22	35	25	42	32

wiek	gmina Kościelisko					
	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	103	56	85	44	77	43
produkcyjny	97	50	94	48	86	42
poprodukcyjny	40	27	23	14	26	15

wiek	gmina Biały Dunajec					
	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	133	66	106	56	125	66
produkcyjny	57	37	109	75	11	76
poprodukcyjny	33	22	35	26	36	25

Wiek	gmina Bukowina Tatrzańska					
	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	142	69	143	67	158	67
produkcyjny	195	96	200	95	181	96
poprodukcyjny	58	42	76	60	67	52

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej obowiązującą od 12 marca 2004 roku, Ośrodek Pomocy Społecznej udziela i świadczy pomoc osobom i rodzinom zgodnie z art. 7, w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu i narkomanii.

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy rodzinom z Powiatu Tatrzańskiego w 2019 roku były kolejno: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezrobocie. W gminie Zakopane, Poronin oraz Bukowina Tatrzańska najczęstszymi powodami udzielania pomocy rodzinom były z kolei: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. W gminie Kościelisko natomiast pomoc społeczną udzielano najczęściej z powodu ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz bezrobocia, a w gminie Białe Dunajce z powodu: ubóstwa, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz potrzeby ochrony macierzyństwa. Poniższa tabela zawiera szczegółowe dane w tym zakresie. Kolorem pomarańczowym zaznaczono najczęstsze powody udzielania świadczeń w poszczególnych gminach Powiatu Tatrzańskiego.

Tabela 6. Powody udzielania świadczeń w gminach Powiatu Tatrzańskiego w 2019 roku (liczba rodzin)

wyszczególnienie	gmina Zakopane	gmina Poronin	gmina Kościelisko
ubóstwo	221	80	78
długotrwała lub ciężka choroba	360	56	46
bezrobocie	147	34	42
niepełnosprawność	213	73	36
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	87	45	32
potrzeba ochrony macierzyństwa	32	19	4
alkoholizm	80	5	-
przemoc w rodzinie	4	5	-
bezdomność	39	3	1
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	13	1	1
narkomania	6	-	-
wyszczególnienie	gmina Bukowina Tatrzańska	gmina Białe Dunajce	
ubóstwo	87	79	
długotrwała lub ciężka choroba	98	28	
bezrobocie	40	18	
niepełnosprawność	73	49	
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	14	31	
potrzeba ochrony macierzyństwa	35	31	
alkoholizm	14	-	
przemoc w rodzinie	4	2	
bezdomność	3	1	
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	-	
narkomania	-	-	

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2017-2019 we wszystkich gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego. W 2019 roku w gminie Zakopane przeprowadzono wywiady z 755 osobami, w gminie Poronin – z 247 osobami, w gminie Kościelisko z 186 osobami, w gminie Białe Dunajce z 130 osobami, natomiast w gminie Bukowina Tatrzańska z 321 osobami. Jak wynika z prezentowanych danych liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady

środowiskowe wykazuje w analizowanych latach trend spadkowy w gminie Poronin, Kościelisko oraz Biały Dunajec. W stosunku do 2017 roku największy spadek dostrzegaliśmy w gminie Biały Dunajec (24,6%).

Tabela 7. Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	735	744	775
gmina Poronin	282	259	247
gmina Kościelisko	223	143	186
gmina Biały Dunajec	528	428	130
gmina Bukowina Tatrzańska	183	313	321
razem	1 951	1 987	1 659

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W ZAKOPANEM

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem jest jednostką organizacyjną Powiatu Tatrzańskiego. PCPR realizuje zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej określone ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Do zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie należy w szczególności:

- udzielanie wsparcia finansowego rodzinom zastępczym, pełnoletnim wychowankom tych rodzin oraz placówek, osobom niepełnosprawnym, prowadzenie pracy socjalnej na rzecz ww. osób,
- organizowanie i zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym możliwości wychowywania się we własnej rodzinie naturalnej, umożliwienie osobom niepełnosprawnym korzystania z rehabilitacji społecznej,
- umieszczanie dzieci w placówkach opieki całodobowej,
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach zgłaszającym się klientom,
- opracowywanie i realizacja programów z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pieczy zastępczej, pomocy osobom niepełnosprawnym,

- prowadzenie stałej współpracy z instytucjami pomocy społecznej, sądami i innymi podmiotami działającymi w zakresie wsparcia rodziny.

W 2019 roku w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem zatrudnionych było 9 pracowników na 8 etatach, w tym:

- dyrektor,
- główny specjalista zatrudniony na 1/2 etatu,
- pracownik socjalny ds. obsługi osób niepełnosprawnych i archiwum,
- aspirant pracy socjalnej (umowa na zastępstwo – 2 m-ce)
- st. inspektor ds. obsługi osób niepełnosprawnych (z dodatkową obsługą sekretariatu i administracyjno-finansową bez wynagrodzenia),
- specjalista pracy socjalnej ds. rodzin zastępczych zatrudniony na 3/4 etatu,
- starszy inspektor ds. pomocy instytucjonalnej placówki opiekuńczo- wychowawcze domy pomocy społecznej i inne (urlop wychowawczy),
- inspektor ds. pomocy instytucjonalnej placówki opiekuńczo- wychowawcze domy pomocy społecznej i inne (umowa na zastępstwo),
- główna księgowa zatrudniona na 3/4 etatu, (urlop wychowawczy).

Uchwałą nr 147/11/20 Zarządu Powiatu Tatrzańskiego z dnia 25 marca 2020 roku w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego tut. Centrum do struktury organizacyjnej został włączony Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

W Centrum było zatrudnionych 17 osób na 14,45 etatach, w tym:

- dyrektor,
- główny specjalista zatrudniony na 1/4 etatu,
- pracownik socjalny ds. obsługi osób niepełnosprawnych i archiwum, (chorobowe 8 dni + urlop macierzyński i rodzicielski),
- aspirant pracy socjalnej (umowa na zastępstwo),
- st. inspektor ds. obsługi osób niepełnosprawnych, z dodatkową obsługą sekretariatu i administracyjno-finansową bez wynagrodzenia (zwolnienie lekarskie 4 m-ce od X 2020),
- aspirant pracy socjalnej dot. realizacji ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (zastępstwo 4 m-ce),
- specjalista pracy socjalnej ds. rodzin zastępczych zatrudniony na 3/4 etatu (do 31.10.2020) + 1/4 etatu (9.11-31.12.2020),

- starszy inspektor ds. pomocy instytucjonalnej placówki opiekuńczo- wychowawcze domy pomocy społecznej i inne (urlop wychowawczy),
- inspektor ds. pomocy instytucjonalnej placówki opiekuńczo- wychowawcze domy pomocy społecznej i inne (umowa na zastępstwo),
- główna księgowa zatrudniona na ¼ etatu (urlop wychowawczy do 2023),
- referent ds. świadczeń społecznych w systemie rodzinnej pieczy zastępczej (01.05-31.10.2020 – roboty publiczne, 01.11.2020-30.04.2021 – umowa o pracę),
- starszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – 3 etaty,
- specjalista pracy z rodziną - 1 etat,
- psycholog – ¼ etatu,
- kierownik zespołu – ½.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

WPROWADZENIE

Żyjemy w erze globalizacji. Ma ona dla nas pozytywne jak i negatywne skutki. Według Doroty Czajkowskiej - Majewskiej globalizacja jest „*wehikułem postępu, poprawy warunków życia i zdrowia ludzkości*”⁷. Panujące przekonanie, o tym, że dzięki globalizacji nastąpiła poprawa warunków życiowych wielu społeczeństw jest pozytywnym faktem, aczkolwiek trzeba mieć na uwadze to, że istnieją też negatywne konsekwencje globalizacyjne takie jak: zwiększenie ubóstwa, nasilanie się bezrobocia, bezdomności oraz wszelkie różnice między narodami bogatymi i biednymi. W rezultacie w społeczeństwie polskim powyższe problemy społeczne są coraz bardziej widoczne.

Jerzy Kwaśniewski przez problem społeczny rozumie takie zachowania ludzkie i zjawiska społeczne, które ze względu na swój charakter, skutki czy intensywność występowania postrzegane są i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domagające się rozwiązania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów:

- dotyczy wielu osób w społeczności,
- ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy,
- jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym,
- domaga się rozwiązania,
- można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie⁸.

Jacek Wódz zauważa, że należy odróżnić problemy społeczne od patologii społecznej. Patologia wiąże się z widocznym łamaniem ładu społecznego, a także często jest zainicjowana przez osoby nią objęte, natomiast problem społeczny jest zjawiskiem, które nie jest bezpośrednio zainicjowane przez osoby nim dotknięte. Problemy społeczne „(...) *następują często na skutek samego funkcjonowania systemu społecznego, albo pewnych społecznych zjawisk zewnętrznych i nie są celowym łamaniem ładu społecznego*”⁹.

⁷ D. Czajkowska- Majewska, *Człowiek globalny*, s. 99.

⁸ J. Kwaśniewski, *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych*, s. 7.

⁹ J. Wódz, *Socjologia dla prawników i politologów*, s. 172.

Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Termin „diagnoza społeczna” używany jest w szerokim i węższym znaczeniu. W szerokim znaczeniu diagnozą społeczną są społeczne badania, w których zbiera się dane szczegółowe, porządkuje je i interpretuje w celu udzielenia odpowiedzi na pytania: „*Jak jest? Co to jest? Dlaczego tak jest?*”. Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki¹⁰. Diagnozę społeczną przeprowadza się w celu:

- identyfikacji przyczyn wywołujących sytuacje problemowe,
- identyfikacji wzajemnych związków pomiędzy problemami i kwestiami społecznymi,
- identyfikacji skali problemów społecznych w danym układzie administracyjnym,
- identyfikacji regionalnych, lokalnych uwarunkowań problemów społecznych,
- analizy podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania sytuacji problemowej lub jej złagodzenia,
- analizy proponowanych rozwiązań przez politykę społeczną regionu.

Rzetelnie przeprowadzona diagnoza jest fundamentem do planowania różnych programów rozwiązywania problemów społecznych. Wiedza, którą dostarcza nam diagnoza pozwala na odpowiednią alokację zasobów w polecane programy. Dlatego jakość wykonanej diagnozy jest znacząca dla tworzenia właściwych i adekwatnych działań w społeczeństwie.

¹⁰ B. Szatur – Jaworska, *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109.

Można wyróżnić kilka typów diagnozy społecznej, które zostały przedstawione poniżej.

Rysunek 1. Typy diagnozy społecznej

DIAGNOZA KLASYFIKACYJNA

- Przyporządkowuje obserwowane zjawiska i cechy szerszym klasom społecznym, odpowiada na pytanie: z jakiego typu problemem mamy do czynienia.

DIAGNOZA GENETYCZNA

- Poszukuje przyczyn danego stanu rzeczy.

DIAGNOZA ZNACZENIA

- Określa wpływ badanych zjawisk na funkcjonowanie całego systemu.

DIAGNOZA FAZY

- Służy ustaleniu etapu badanego procesu oraz określeniu jego dynamiki.

DIAGNOZA PROGNOSTYCZNA

- Służy przewidywaniu dalszych zmian badanego stanu rzeczy.

Źródło: B. Szatur – Jaworska, *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*

METODOLOGIA BADAŃ

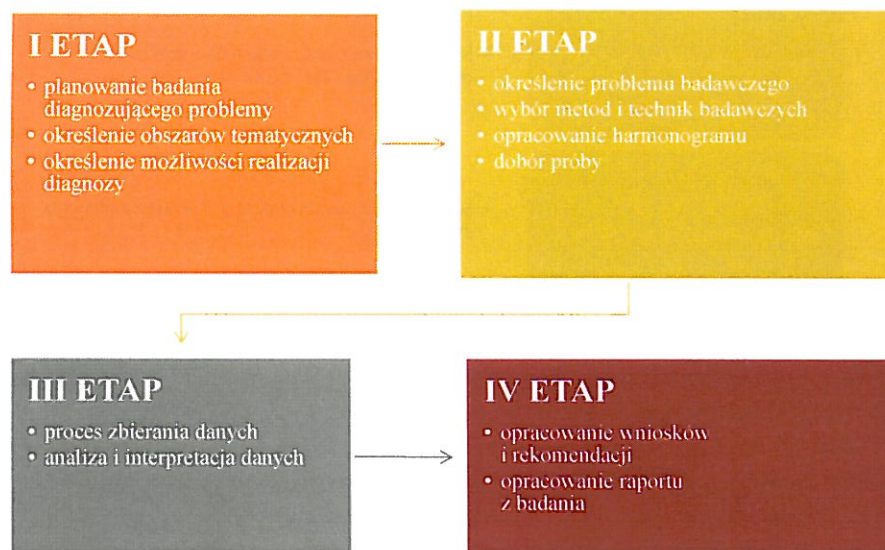
CELE I ZAŁOŻENIA BADAWCZE

Niniejsza diagnoza realizowana na zlecenie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów występujących wśród mieszkańców Powiatu,
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Przeprowadzone badanie diagnozujące problemy społeczne składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione poniżej.

Rysunek 2. Etapy badania

PROBLEMATYKA BADANIA

Poniżej zaprezentowane zostały problemy społeczne, do których odnosił się zakres prac badawczych.

PROBLEM ALKOHOLOWY (ALKOHOLIZM) – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”¹¹. Alkoholizm ściśle wiąże się z negatywnymi zjawiskami społecznymi takimi jak: bezrobocie, przemoc, ubóstwo, czy zachowania kryminalne. Problem alkoholowy wśród współczesnych społeczeństw jest problemem o bardzo szerokim zasięgu, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w poniższej diagnozie.

PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE – przemoc jest intencjonalnymi i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „Przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

UBÓSTWO - pojęcie ekonomiczne i socjologiczne opisujące stały brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych. Ubóstwo stanowi zagrożenie dla realizacji celów lub zadań życiowych.

BEZROBOCIE - jest to niemożność znalezienia pracy zarobkowej przez ludzi w wieku produkcyjnym, zdolnych i chętnych do pracy oraz aktywnie jej poszukujących. Bezrobotni stanowią więc część ludności w wieku produkcyjnym. Rozmiary bezrobocia zależą od trzech czynników: współczynnika aktywności zawodowej, liczby ludności w wieku produkcyjnym i rozmiarów zatrudnienia. Opisuując i analizując sytuację na rynku pracy, używa się najczęściej wielkości zwanej stopą bezrobocia. Jest to wyrażony w procentach stosunek

¹¹ T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

liczby bezrobotnych do zasobów siły roboczej. Na podstawie tego wskaźnika wiadomo, jaka część zasobów pracy stanowią bezrobotni.

BEZRADNOŚĆ OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA - występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ - Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) osoba niepełnosprawna to taka, która nie może samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznej lub psychicznej

OPIEKA ZDROWOTNA - zorganizowane działanie określonego systemu świadczeń zdrowotnych opartych na instytucjach służby zdrowia, mające na celu zapewnienie zachowania dobrego stanu zdrowia lub jego przywrócenie w przypadku utraty, a gdy jest to niemożliwe — zmniejszenie skutków choroby i łagodzenie dolegliwości.

WYBÓR METOD I TECHNIK BADAWCZYCH

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego na temat problemu alkoholowego, narkotykowego, przemocy domowej, niepełnosprawności, opieki zdrowotnej, bezrobocia, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, ubóstwa, starzenia się społeczeństwa i profilaktyki. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego oraz pracowników instytucji pomocowych. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do którego się świadomie zmierza¹². Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedno, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych. Wszystko zależy od tego jakich danych potrzebujemy. Badacze jakościowi szukają odpowiedzi na pytania „jak?”,

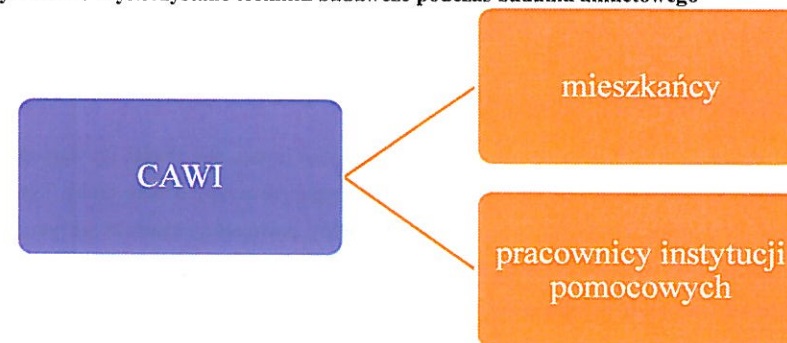
¹² J. Sztumski, *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.

„dlaczego?”, skupiając się na pojedynczych jednostkach lub małych grupach. Badania te mają na celu zrozumienie głębszych przyczyn zachowań ludzi. Z racji tego, że obejmują niewielką liczbę badanych, wyników nie można uogólniać do całej populacji. Metody badań ilościowych posługują się głównie liczbami i odpowiadają na pytania „ile?” i „jak często?”. Ten typ badań przeprowadzany jest na większą skalę, niż w metodach jakościowych, a jego wyniki można przekładać na populację¹³.

Badania wśród wszystkich grup zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową za pomocą techniki CAWI (*Computer Assisted Web Interviews*). Technika ta polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

Rysunek 3. Wykorzystane techniki badawcze podczas badania ankietowego

W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Triangulacja pozwala na uzyskanie bardziej wiarygodnych i pogłębionych wniosków. Pojęcie to zostało po raz pierwszy zdefiniowane przez Normana Denzina. Definiuje ją jako połączenie metodologii w badaniu jakiegoś zjawiska. Wyróżnia dwa rodzaje triangulacji metod badawczych: triangulację wewnątrzmetodyczną oraz triangulację międzymetodyczną. Triangulacja wewnątrzmetodyczna polega na korzystaniu z wielu technik w ramach jednej metody, a międzymetodyczna korzysta z wielu technik różnych metod badawczych¹⁴.

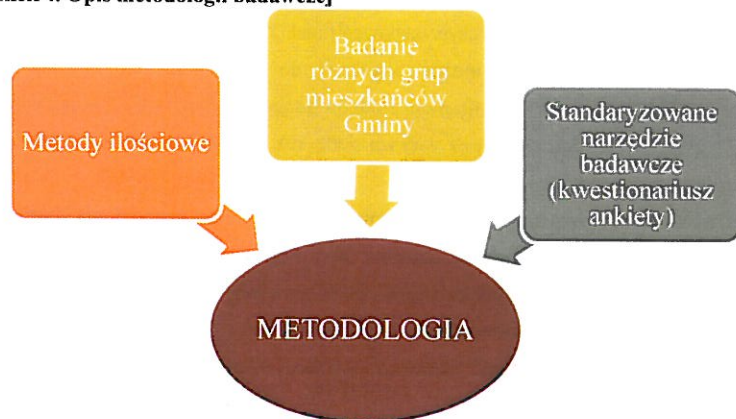
Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskaniu informacji z różnych środowisk.

¹³ J. Przewłocka, *CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju*, s. 97.

¹⁴ N. Denzin, *Wprowadzenia. Dziedzina i praktyka badań jakościowych*, s. 291-301.

Rysunek 4. Opis metodologii badawczej

DOBÓR PRÓBY

Najczęściej badana przez nas zbiorowość jest zbyt liczna, aby zbadać jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby: losowy i nielosowy. Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, powinniśmy kierować się tym, jaki jest cel naszych badań. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

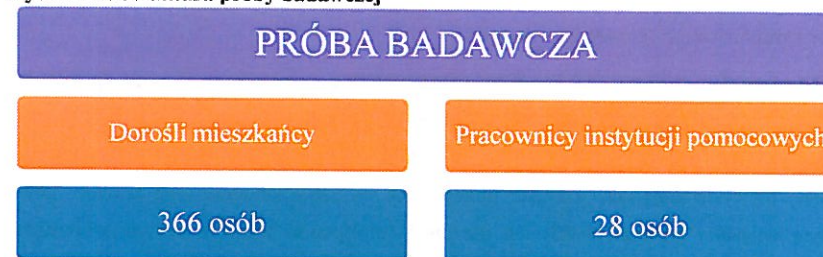
Rysunek 5. Dobór próby badawczej

Badania zostały przeprowadzane w lutym i marcu 2021 roku i wzięły w nich udział łącznie 394 osoby. Poniższa tabela przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej.

Rysunek 6. Struktura próby badawczej

NARZĘDZIA BADAWCZE

Badacze, którzy zajmują się tworzeniem narzędzi badawczych rozróżniają dwa typy kwestionariusza:

- kwestionariusz ankiety, czyli gotowy formularz z pytaniami skierowanymi do respondentów; to właśnie ten typ kwestionariusza wykorzystywany jest przez naszą firmę w prowadzonych badaniach,
- kwestionariusz wywiadu składa się ze schematu pytań zadawanych przez ankietera, który wcześniej ma zaplanowaną ich formę i kolejność.

Kwestionariusz ankiety można podzielić na 3 części:

1. część adresowo-tytułowa - umieszcza się ją na pierwszej stronie naszej ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla naszego respondenta,
2. część merytoryczna - zawarte są w niej nasze pytania dotyczące zagadnienia, które badamy,
3. część metryczkowa - zawarte są w niej dane dotyczące respondenta, są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania; informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta.

Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 3%).

ETYKA PROWADZONYCH BADAŃ

Podczas prowadzenia badań społecznych wyróżnia się kilka podstawowych reguł, jakimi powinien kierować się badacz, aby nasze badania były prowadzone w sposób etyczny. Wśród nich wymienia się między innymi:

- świadomą zgodę respondenta, który ma pełną wiedzę, co do charakteru swojego uczestnictwa w badaniu,
- unikanie wprowadzania w błąd respondentów,
- zagwarantowanie badanym poufności oraz uszanowania ich prywatności,
- niedopuszczenie do sytuacji celowych pominięć i manipulacji w trakcie zbierania i analizy danych,
- podmiotowe traktowanie badanych osób,
- nieszkodzenie w żaden sposób badanym,
- jasne i precyzyjne informowanie badanych o korzyściach i obciążeniach¹⁵.

Badane przez nas osoby wypełniały ankietę samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostawali informowani o pełnej anonimowości badania, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania arkusza ankiety, co sprawiło, że nasze badania prowadzone są w sposób etyczny.

¹⁵ E. Babbie, *Badania społeczne w praktyce*, s. 515-519.

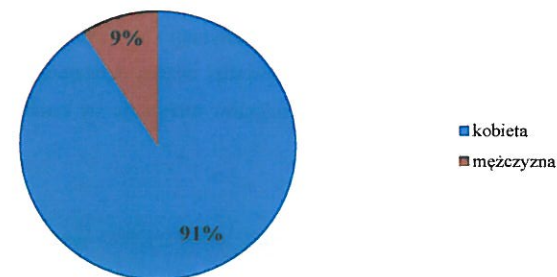
BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE POWIATU TATRZAŃSKIEGO

W badaniu dorosłych mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego wzięło udział 366 respondentów. Ankietowanym zadano pytania z zakresu występujących problemów społecznych na terenie Powiatu.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

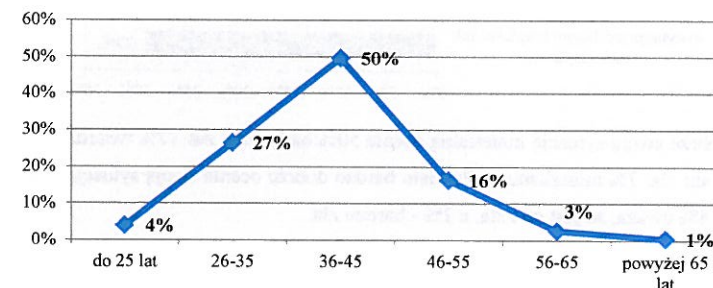
W badaniu ankiетowym 91% próby badawczej stanowiły kobiety, a 9% mężczyźni.

Wykres 5. Płeć:

Najliczniejszą część badanej społeczności stanowiły osoby między 36 a 45 rokiem życia - 50%. Ankietowani w wieku 26-35 lat tworzyli grupę 27% badanych. 16% badanej populacji miało 46-55 lat, 4% mniej niż 25 lat, 3% 56-65 lat, a 1% więcej niż 65 lat.

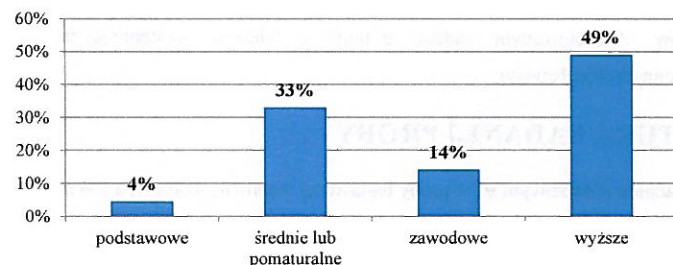
Wykres 6. Wiek:

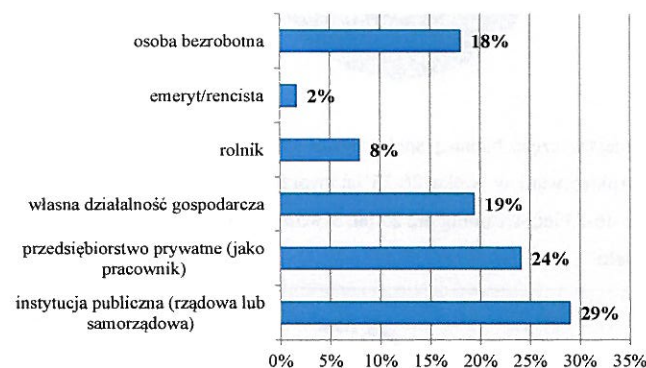
Spośród badanych, 49% posiada wykształcenie wyższe. Z deklaracji 33% respondentów wynika, że zdobyli wykształcenie średnie lub pomaturalne, 14% - zawodowe, a 4% - podstawowe.

Wykres 7. Wykształcenie:

29% ankietowanych pracuje w instytucji publicznej, 24% badanych pracuje w przedsiębiorstwie prywatnym, 19% prowadzi własną działalność gospodarczą, a 18% to osoby pozostające bez pracy. 8% respondentów utrzymuje się z rolnictwa, natomiast 2% to emeryci/renciści.

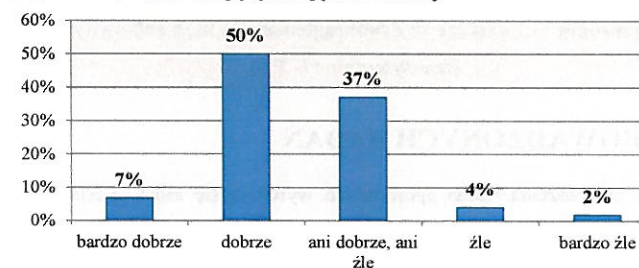
Wykres 8. Miejsce zatrudnienia:

Dobrze swoją sytuację materialną ocenia 50% badanych, zaś 37% twierdzi, iż nie jest ani dobra ani zła. 7% mieszkańców Powiatu bardzo dobrze ocenia swoją sytuację materialną, natomiast 4% uważa, że jest ona zła, a 2% - bardzo zła.

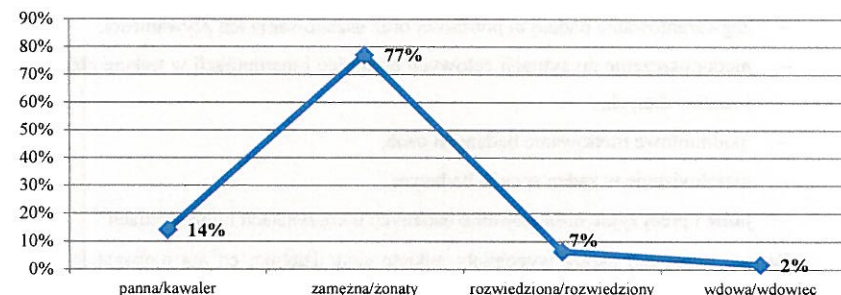

Wykres 9. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Zdecydowana większość badanych jest żonata/zamężna - 77%, zaś 14% jest panną/kawalerem. 7% respondentów jest po rozwodzie, natomiast 2% jest wdową/wdowcem.

Wykres 10. Stan cywilny:

PROBLEM ALKOHOLOWY

Uzależnienie od alkoholu wciąż stanowi w Polsce poważny problem. Według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w naszym kraju żyje około 800 tysięcy osób uzależnionych od alkoholu, co stanowi około 2% całej populacji. Do osób pijących szkodliwie zaliczyć można natomiast 2-2,5 miliona osób, tj. 5-7% populacji¹⁶. Co niepokojące, na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest wzrost średniego spożycia alkoholu przeliczanego w litrach na jednego mieszkańca. Osoby nadużywające alkoholu oprócz tego, że sami narażeni są na różnego rodzaju problemy, stwarzają zagrożenie dla innych osób. Ze względu na skalę, jak i obserwowane negatywne konsekwencje, alkoholizm uznaje się w Polsce za problem społeczny. Oprócz skutków związanych ze sferą zdrowia

¹⁶ Źródło: <http://www.parpa.pl/index.php/33-analizy-badania-raporty/132-statystyki>

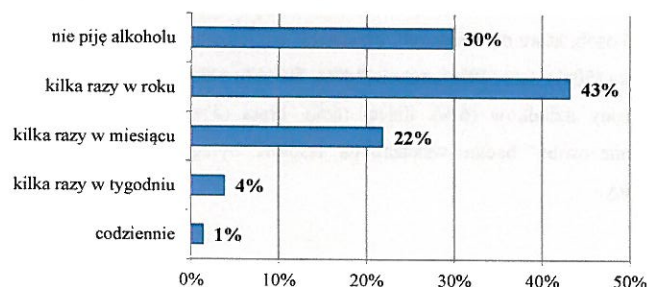

fizycznego i psychicznego, nadużywanie i uzależnienie od alkoholu niesie za sobą również inne konsekwencje, które ponoszą nie tylko same osoby pijące, ale także osoby w ich otoczeniu. Wśród negatywnych następstw spożywania alkoholu, jego nadużywania i uzależnienia w sferze społecznej wymienić można: cierpienie rodzin, wykluczenie społeczne, negatywny wpływ na wychowanie dzieci, problemy osób dorastających w rodzinach alkoholowych, cierpienie ofiar wypadków drogowych i przestępstw, zaburzone relacje społeczne, obniżenie jakości i wydajności pracy, czy też destrukcyjny wpływ alkoholu na rozwój dziecka w okresie prenatalnym. Konsekwencje problemu alkoholowego są wieloaspektowe, mają szeroki zasięg i wymagają podejmowania systemowych, interdyscyplinarnych działań zaradczych, skierowanych na czynniki ryzyka tkwiące zarówno w samej jednostce, jak i w jej otoczeniu społecznym¹⁷.

Pierwszym, diagnozowanym problemem społecznym w Powiecie Tatrzańskim, był problem alkoholowy. W niniejszym podrozdziale przedstawiono tę kwestię z punktu widzenia mieszkańców, a także podjęto próbę oszacowania skali zjawiska oraz sprawdzenia wiedzy ankietowanych dotyczącej zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu.

Celem określenia skali problemów alkoholowych w Powiecie, poprosiliśmy dorosłych mieszkańców o oszacowanie jak często spożywają alkohol. Spośród ankietowanych, 30% deklaruje, że w ogóle nie pije alkoholu, zaś 43% badanych pije napoje alkoholowe kilka razy w roku. 22% respondentów sięga po alkohol kilka razy w miesiącu, 4% kilka razy w tygodniu, a 1% codziennie.

Wykres 11. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

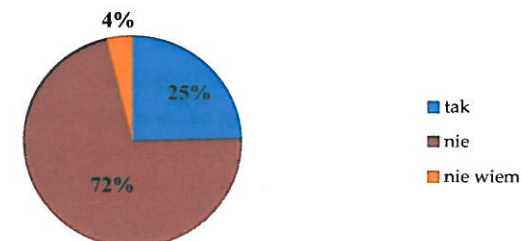

¹⁷ E. Włodarczyk, *Społeczne konsekwencje problemu alkoholowego w Polsce*, Pedagogika Społeczna 2018, Nr 2 (68), str. 241-251.

Co czwarty respondent twierdzi, że w jego rodzinie są osoby nadużywające alkoholu. Przeciwnego zdania jest 72% ankietowanych, natomiast 4% nie ma wiedzy na ten temat.

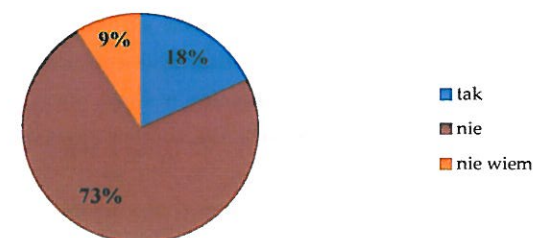
Wykres 12. Czy ktoś z Pana/i rodziny nadużywa alkoholu?

Nadużywanie alkoholu w czasie ciąży związane jest z występowaniem zaburzeń u dzieci. Alkohol przenika do krwi płodu w takim samym stężeniu jak do krwi matki, powodując m.in.: płodowy zespół alkoholowy, zwiększenie ryzyka poronienia oraz porodu przedwczesnego, ryzyko komplikacji porodowych, zaburzenia w rozwoju mózgu dziecka i układu nerwowego, osłabienie rozwoju komórek płodu, uszkodzenie mięśni, skóry, gruczołów, kości i zębów, osłabienie rozwoju płuc, powoduje zaburzenia rozwoju wzrostu, zaburzenia emocjonalne, zaburzenia mowy, zespół nadpobudliwości psychoruchowej, leukemię, wady nerek, problemy ze słuchem i wzrokiem.

Jak wygląda kwestia picia alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie Powiatu Tatrzańskiego? 73% badanych podaje, że nie spotkało się z kobietami w ciąży spożywającymi alkohol w miejscu swojego zamieszkania. Jednak 18% ankietowanych widziało kobiety w ciąży, które piły alkohol, natomiast 9% nie ma wiedzy na ten temat.

Wykres 13. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

PROBLEM PRZEMOCY

Przemoc jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Może przybierać różne formy. Wyróżnia się przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną i zaniedbanie. Skutki przemocy są dla osób jej doświadczających długotrwale i istotnie wpływają na ich codzienne funkcjonowanie. Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem ten dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy w rodzinie gromadzonych przez policję, w 2019 roku ogólna liczba osób doświadczających przemocy kształtowała się na poziomie 88 032¹⁸. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie *Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej* w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%¹⁹. Przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

W celu poszukiwania skutecznych form przeciwdziałania przemocy, respondentów przebadano zarówno ze znajomości tego problemu, jak i ich doświadczeń z nią związanych. Pierwszą próbą określenia skali tego zjawiska, było pytanie ankietowanych o znajomość kogoś, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 24% badanych osób, 64% respondentów zaprzeczyło, aby w ich otoczeniu

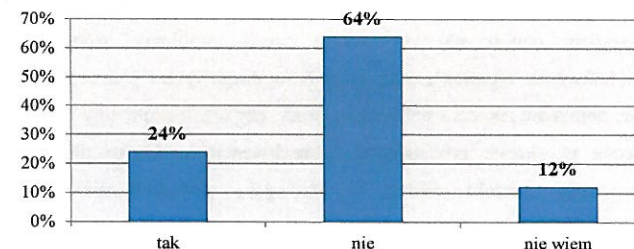
¹⁸ Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

¹⁹ M. Miedzik, Godlewska-Szurkowska J., *Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców. Raport cząstkowy, wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.*

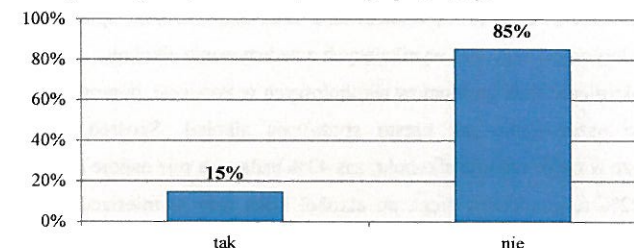
była osoba doświadczająca przemocy w domu, natomiast 12% miało trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 14. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Na pytanie, czy respondenci doświadczyli przemocy, 15% ankietowanych odpowiedziało twierdząco. Większość - 85% twierdzi, że problem przemocy ich nie dotyczy.

Wykres 15. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci mieszkańcy, którzy doświadczyli przemocy.

Spośród osób, które doświadczyły przemocy, ankietowani wskazali, że jej sprawcą był partner/partnerka (50%), tata (40%), mama (14%). Do aktu przemocy wobec badanych doszło również ze strony dziadków (6%), dzieci (6%), brata (4%), oraz siostry (4%). Wśród odpowiedzi „inne osoby” badani wskazali na: teściów, byłego męża, kuzyna, kolegów ze szkoły oraz pracy.

Tabela 8. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

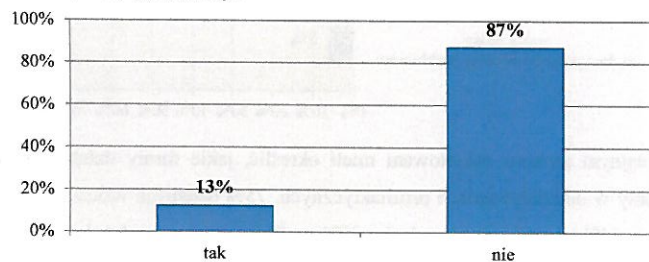
Odpowiedź	%	Liczba odp.
mama	14%	7
tata	40%	20
dziadkowie	6%	3
dziecko/dzieci	6%	3
partner/partnerka	50%	25
siostra	4%	2
brat	4%	2
inne osoby	16%	8

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytania odpowiadali wszyscy mieszkańcy.

13% ankietowanych z Powiatu Tatrzańskiego przyznało, że stosowało zachowania przemocowe. Większość – 87% nie ma takich doświadczeń.

Wykres 16. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci mieszkańcy, którzy zastosowali przemoc.

59% respondentów zastosowało przemoc w stosunku do dziecka/dzieci, a 35% względem partnera/partnerki. Pozostali wskazali na rodzeństwo – 22%, rodziców – 11%, dziadków oraz inne osoby – 15%, tj.: gość hotelowy, były mąż i znajomy.

Tabela 9. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
rodzice	11%	5
rodzeństwo	22%	10
dziadkowie	2%	1
dziecko/dzieci	59%	27
partner/partnerka	35%	16
inne osoby	15%	7

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Jak wynika ze statystyk Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii dotyczących wydatkowania środków finansowych na realizację zadań związanych z profilaktyką uzależnień, samorządy często realizują nieskuteczne strategie profilaktyczne, które nie przynoszą żadnych efektów. Według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych „w 2018 roku aż 46 318 078,30 zł zostało wydane na jednorazowe festyny i inne imprezy plenerowe, spektakle profilaktyczne, imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp.), czyli działania, które nie pełnią funkcji profilaktycznej, o nieznanym skutecznym, a o części z nich wręcz wiadomo, że nie są efektywne”²⁰. Do czynników wzmacniających jakość profilaktyki należą: obowiązujący system prawny, współpraca pomiędzy samorządem a placówkami realizującymi programy profilaktyczne poprzez finansowe wspieranie programów profilaktycznych oraz rozwój kadr zajmujących się profilaktyką (szkolenia, superwizje), monitorowanie sytuacji epidemiologicznej związanej z używaniem substancji psychoaktywnych, diagnozowanie problemu przemocy, a także zwiększenie czasu przeznaczanego na działania profilaktyczne w placówkach oświatowych. Szczególnie ważne jest, aby wszystkie podmioty zaangażowane w realizację zadań profilaktycznych stworzyły spójny system, opierający się na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim i gminnym²¹. Skuteczność działań profilaktycznych będzie większa w przypadku realizacji modelu profilaktyki zintegrowanej opartej na: współpracy na poziomie instytucjonalnym i wspólnotowym, dbałości o wzorce i spójny przekaz, przede wszystkim

²⁰ Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2020.

²¹ S. Pietrzak, Sukcesy i wyzwania w implementacji dobrej profilaktyki, Świat Problemów.

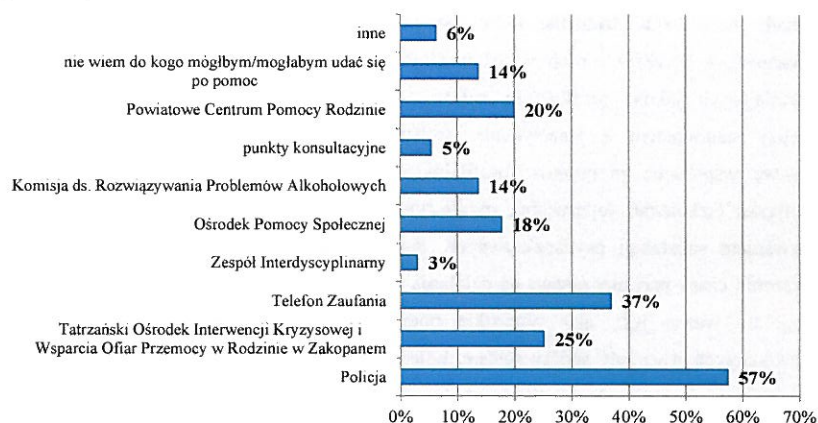

ze strony rodziny i szkoły, wypracowaniu autonomicznych dla danego środowiska lokalnego strategii i metod oddziaływań profilaktycznych, które będą stosowane systematycznie, konsekwentnie i długookresowo oraz doskonaleniu kompetencji wychowawczych i organizacyjnych twórców, a także realizatorów działań profilaktycznych²².

Niniejszy rozdział poświęcony będzie działaniom profilaktycznym realizowanym w Powiecie. Jego celem jest również przedstawienie wiedzy mieszkańców na temat kwestii związanych z uzależnieniami oraz przemocą.

W razie problemu przemocy bądź uzależnień w rodzinie dorośli mieszkańcy udaliby się po pomoc do Policji - 57%, a także skorzystaliby z Telefonu Zaufania - 37% i Tatrzańskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy w Rodzinie w Zakopanem - 25%. 20% wskazało na Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, 18% na Ośrodek Pomocy Społecznej, 14% na Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W dalszej kolejności badani wskazali na punkty konsultacyjne - 5%, Zespół Interdyscyplinarny - 3%. 14% respondentów nie wie, gdzie można zwrócić się o pomoc w razie problemu uzależnień i przemocy w rodzinie.

Wykres 17. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/ i przemocy w rodzinie?

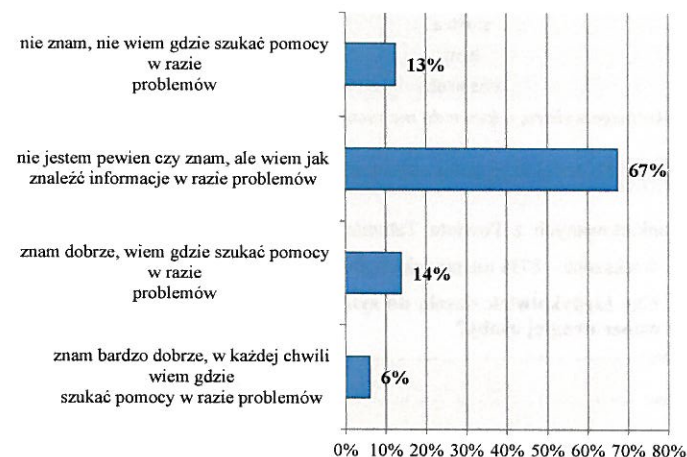
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

²² K. Kmieć-Jusięga, *Profilaktyka zachowań ryzykownych w środowisku lokalnym*, [w:] *Tradycje i perspektywy optymalizowania profilaktyki społecznej oraz resocjalizacji*, red. D. Kowalczyk, A. Szczółka, P. Kwiatkowski, Wrocław 2015, s. 293.

6% mieszkańców zna bardzo dobrze dane kontaktowe do instytucji pomocowych i wie gdzie szukać wsparcia w razie problemów, a 14% zna je dobrze. Aż 67% respondentów nie jest pewnych czy zna dane instytucji, zaś 13% nie zna ich i nie wie gdzie w razie problemów mogliby szukać pomocy.

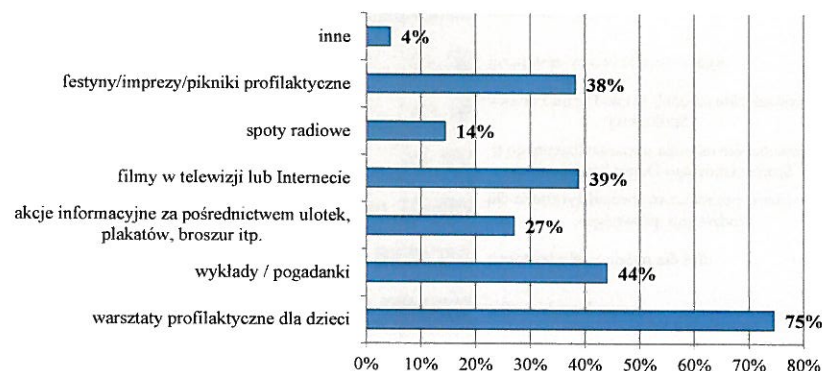
Wykres 18. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

W kolejnym pytaniu ankietowani mieli określić, jakie formy działań przyniosłyby najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych. 75% badanych wskazało na warsztaty profilaktyczne, 44% na wykłady/pogadanki, 39% na filmy w telewizji lub Internecie, 38% na festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne. W dalszej kolejności respondenci podali, że akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur - 27% oraz spoty radiowe - 14% przyniosą najlepsze efekty w działaniach profilaktycznych, natomiast 4% wskazało na inne formy, tj.: spotkania młodzieży (szkoła podstawowa, średnia) z terapeutami, którzy są praktykami i mogą opowiedzieć jak wyglądają początki uzależnienia. Wskazania im, gdzie mogą szukać pomocy; praca z dziećmi z rodzin, gdzie problem alkoholowy występuje - oprócz przekazywania wiedzy dot. uzależnienia, to również pomoc psychologiczna; spotkania dla rodziców; warsztaty dla kobiet w ciąży; grupy wsparcia zwłaszcza dla sprawców przemocy.

Wykres 19. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie.

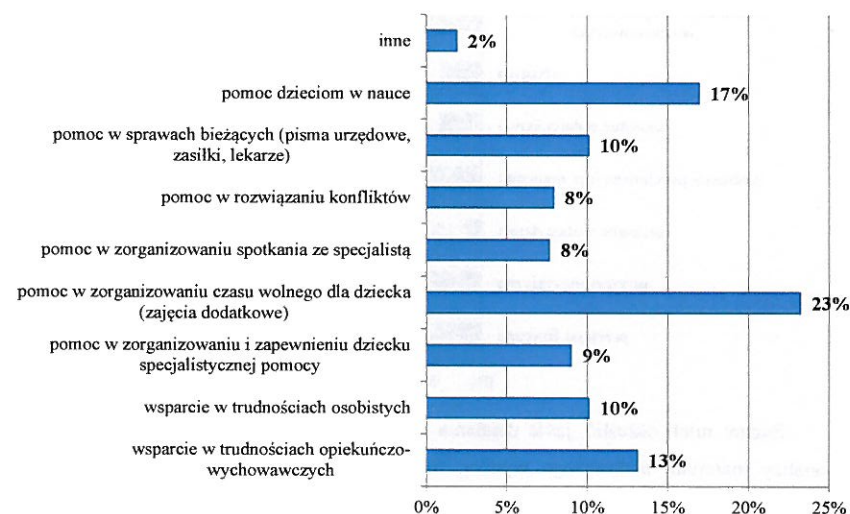
Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy Ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne.

Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

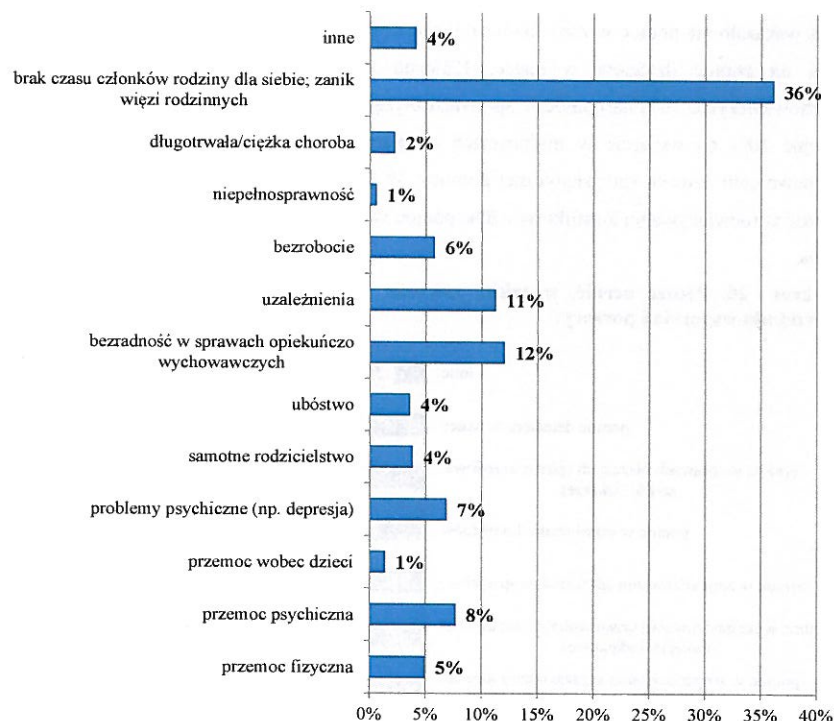

Zawężając zakres odpowiedzi do gmin zamieszkiwanych przez ankietowanych, respondenci mieli określić w jakim zakresie rodziny potrzebują pomocy i wsparcia. 23% wskazało na pomoc w zorganizowaniu czasu wolnego dla dziecka (zajęcia dodatkowe), 17% na pomoc dzieciom w nauce, 13% na wsparcie w trudnościach opiekuńczo-wychowawczych, 10% na pomoc w sprawach bieżących (pisma urzędowe, zasiłki, lekarze), kolejne 10% na wsparcie w trudnościach osobistych, 9% na pomoc w zorganizowaniu i zapewnieniu dziecku specjalistycznej pomocy. W dalszej kolejności ankietowani wskazali: pomoc w rozwiązywaniu konfliktów – 8%, pomoc w zorganizowaniu spotkania ze specjalistą – 8%.

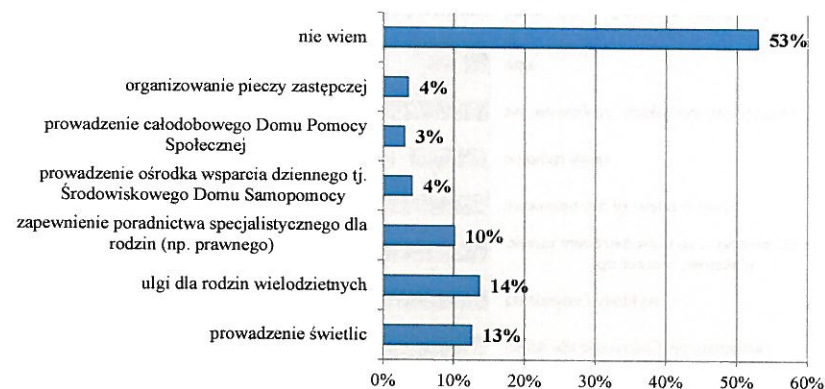
Wykres 20. Proszę ocenić, w jakim zakresie rodziny zamieszkujące Pana/i gminę potrzebują wsparcia i pomocy:

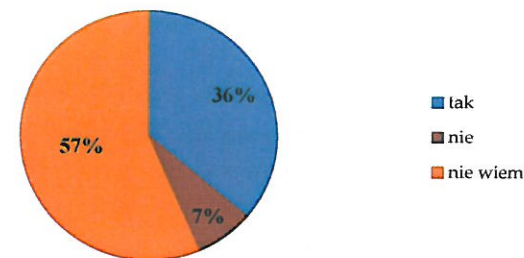
W opinii badanych mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego, rodziny najczęściej zmagają się z takimi problemami jak: brak czasu członków rodziny dla siebie – 36%, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 12%, uzależnienia – 11%, przemoc psychiczna – 8%, problemy psychiczne – 7%, bezrobocie – 6%, przemoc fizyczna – 5%, ubóstwo – 4%, samotne rodzicielstwo – 4%, długotrwała/ciężka choroba – 2%, niepełnosprawność – 1% oraz przemoc wobec dzieci – 1%.

Wykres 21. Proszę ocenić, jakie problemy najczęściej występują w rodzinach na terenie Pana/i miejsca zamieszkania?

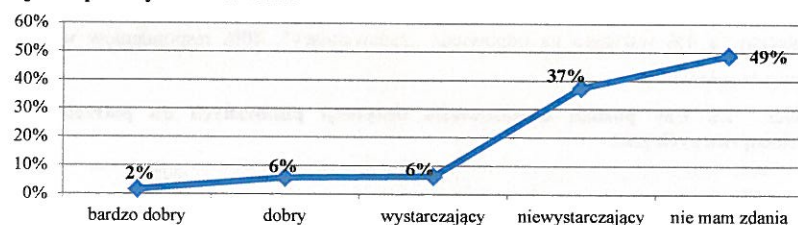
Badani mieli określić, jakie działania prowadzi Powiat na rzecz wspierania rodzin. Z analizy materiału badawczego wynika, że mieszkańcy zauważają, iż władze Powiatu wspierają rodziny przede wszystkim poprzez: ulgi dla rodzin wielodzietnych – 14%, prowadzenie świetlic – 13%, zapewnienie poradnictwa specjalistycznego dla rodzin – 10%, prowadzenie ośrodka wsparcia dziennego, tj. Środowiskowego Domu Samopomocy – 4% oraz organizację pieczy zastępczej – 4%. W dalszej kolejności wskazali na prowadzenie całodobowego Domu Pomocy Społecznej – 3%. Większość – 53% nie ma wiedzy na temat działań Powiatu wspierających rodziny.

Wykres 22. Jakie działania prowadzi Powiat, które miałyby na celu wspieranie rodzin?

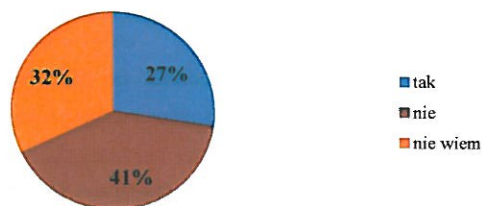
Część badanych mieszkańców zauważa, że na terenie Powiatu Tatrzańskiego funkcjonują jednostki, które wspierają rodziny w trudnych sytuacjach – 36%. Większość ankietowanych – 57% nie ma wiedzy na ten temat, a 7% uważa, że w Powiecie nie ma instytucji, które pomagają rodzinom w trudnych sytuacjach.

Wykres 23. Czy na terenie Powiatu funkcjonują jednostki wspierające rodziny w trudnych sytuacjach?

W kolejnym pytaniu badani mieli określić jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w Powiecie. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 49% ankietowanych nie ma zdania na ten temat, 37% twierdzi, iż dostęp do wsparcia i rehabilitacji jest niewystarczający. 6% badanych mieszkańców wskazało na odpowiedź „wystarczający”, kolejne 6% na odpowiedź „dobry”, a 2% „bardzo dobry”.

Wykres 24. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w Powiecie?

41% ankietowanych twierdzi, że ilość żłobków/przedszkoli/szkół w Powiecie jest niewystarczająca. Przeciwnego zdania jest 27% badanych, a 32% nie ma wiedzy na ten temat.

Wykres 25. Czy ilość żłobków/przedszkoli/szkół w powiecie jest wystarczająca?

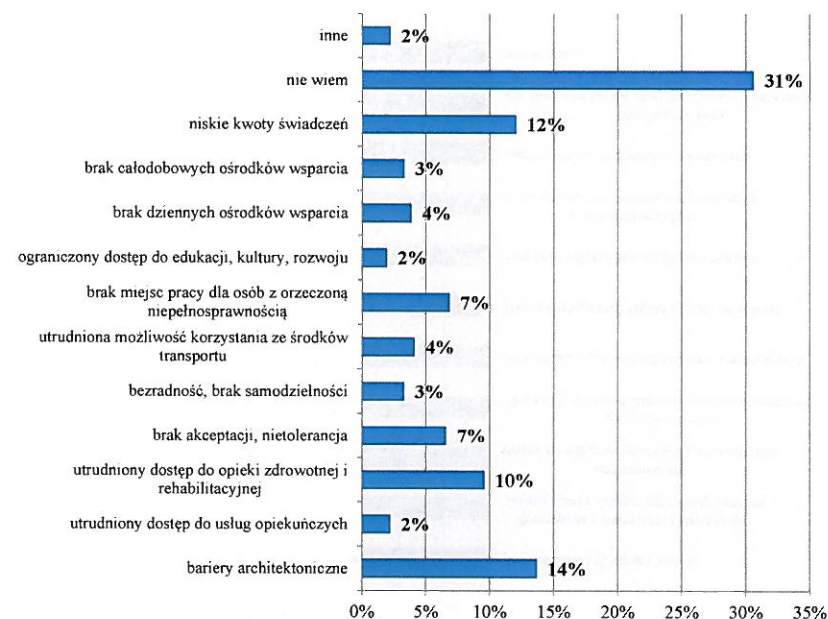
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w grudniu 2018 r. w Polsce było 2,5 mln osób, pobierających świadczenia emerytalno-rentowe i/lub ubezpieczonych przez płatników składek, które posiadały orzeczenie o niepełnosprawności (wydane przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności) lub orzeczenie o niezdolności do pracy (wydane przez ZUS).

Pod względem płci w badanej zbiorowości osób z orzeczeniem nieznacznie przeważali mężczyźni, którzy stanowili 55,4%. Biorąc pod uwagę wiek w zbiorze osób niepełnosprawnych lub niezdolnych do pracy najczęściej występowały mężczyźni w wieku 63 lata (56,7 tys.). Ponad 50 tys. mężczyzn, posiadających orzeczenie, było w wieku 61, 62 lub 64 lata. Najwięcej kobiet z orzeczeniem o niepełnosprawności lub niezdolności do pracy było w wieku 59 lat (36,6 tys.), 58 lat (32,8 tys.) oraz 60 lat (30,9 tys.). Mediana wieku mężczyzn z orzeczeniem o niepełnosprawności lub niezdolności do pracy wynosiła 62 lata, a mediana wieku kobiet - 61 lat.

Kolejnym problemem analizowanym w niniejszej diagnozie jest problem niepełnosprawności w Powiecie. Ankietowani zostali zapytani z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Powiatu. Głównym problemem osób z niepełnosprawnością są bariery architektoniczne – 14%, jak również niskie kwoty świadczeń – 12%, utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji – 10%. Badani w dalszej kolejności wskazali na: brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością – 7%, brak akceptacji – 7%, utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu – 4%, brak dziennych ośrodków wsparcia – 4%, bezradność, brak samodzielności – 3%, brak całodobowych ośrodków wsparcia – 3%, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych – 2%, oraz ograniczony dostęp do edukacji, kultury, rozwoju – 2%. 31% ankietowanych wybrało odpowiedź „nie wiem”.

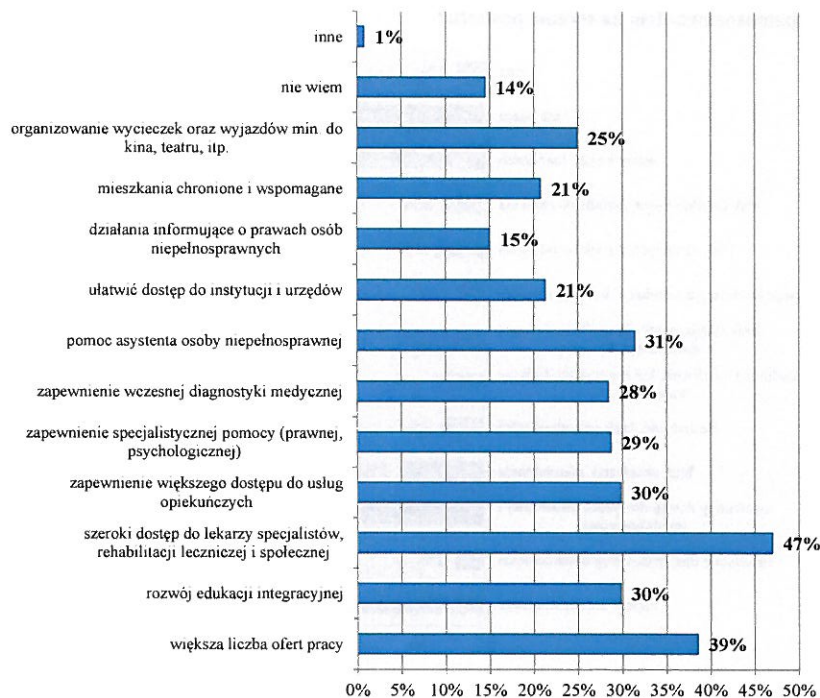
Wykres 26. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnością na terenie powiatu?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W opinii badanych mieszkańców osoby niepełnosprawne miałyby ułatwiony udział w życiu społecznym dzięki szerszemu dostępowi do lekarzy specjalistów, rehabilitacji leczniczej i społecznej – 47%, większej liczbie ofert pracy – 39%, jak również pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej – 31%. Ankietowani w dalszej kolejności wskazali na takie działania jak: rozwój edukacji integracyjnej – 30%, zapewnienie większego dostępu do usług opiekuńczych – 30%, zapewnienie specjalistycznej pomocy (prawnej, psychologicznej) – 29%, zapewnienie wczesnej diagnostyki medycznej – 28%, organizowanie wycieczek oraz wyjazdów min. do kina i teatru – 25% oraz mieszkania chronione i wspomagane – 21%, ułatwienie dostępu do instytucji i urzędów – 21%, a także działania informujące o prawach osób niepełnosprawnych – 15%.

Wykres 27. Jakie wg Pani/Pana działania ułatwiłyby osobom niepełnosprawnym mieszkającym na terenie Powiatu pełniejszy udział w życiu społecznym?

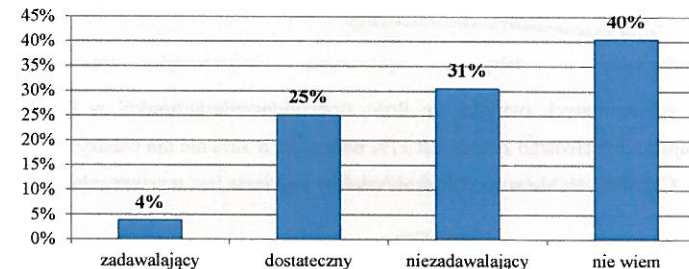

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

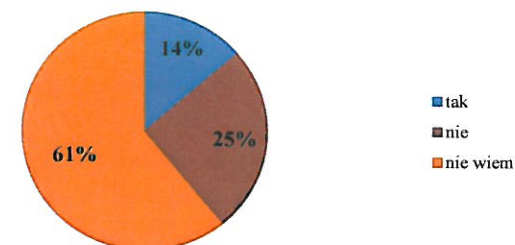
W opinii 31% badanych, poziom dostosowania instytucji publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych jest niezadawalający. Co czwarty ankietowany uważa, że jest on dostateczny, a 4% wskazało na odpowiedź „zadawalający”. 40% respondentów wybrało odpowiedź „nie wiem”.

Wykres 28. Czy poziom dostosowania instytucji publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych jest:

Tylko 14% ankietowanych jest zdania, że oferta edukacyjna w Powiecie jest przystosowana do osób niepełnosprawnych. Przeciwnego zdania jest 25% osób, a wiedzy na ten temat nie ma 61% respondentów.

Wykres 29. Czy oferta edukacyjna jest przystosowana do osób niepełnosprawnych?

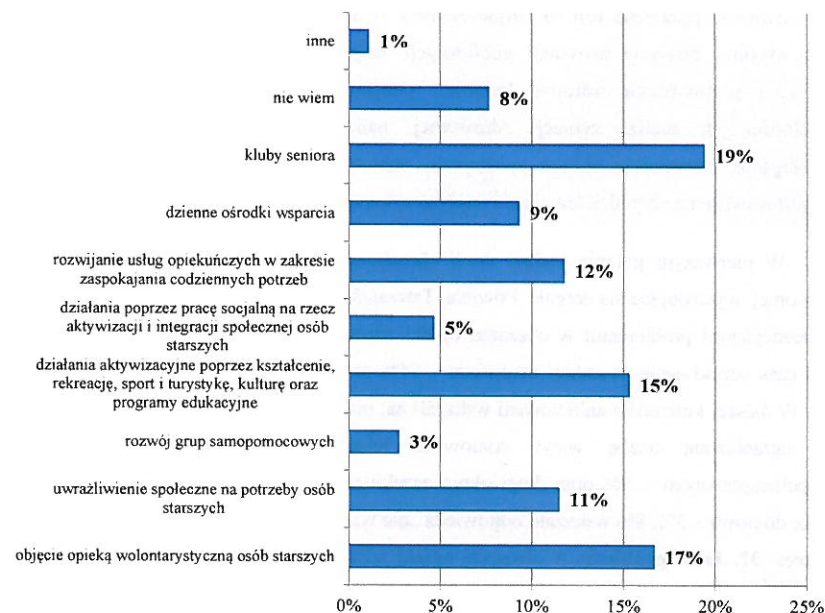
STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną.

Jak wynika z analizy danych, pełniejszy udział osób starszych w życiu społecznym w poszczególnych gminach Powiatu Tatrzańskiego mogłyby umożliwić takie działania jak: kluby seniora – 19%, objęcie opieką wolontarystyczną osób starszych – 17%, działania aktywizacyjne poprzez kształcenie, rekreację, sport i turystykę, kulturę oraz programy edukacyjne – 15% oraz rozwijanie usług opiekuńczych w zakresie zaspokajania codziennych potrzeb – 12%. W dalszej kolejności badani wskazali na: uwrażliwienie społeczne na potrzeby osób starszych – 11%, dzienne ośrodki wsparcia – 9%, działania poprzez pracę socjalną na rzecz aktywizacji i integracji społecznej osób starszych – 5% oraz rozwój grup samopomocowych – 3%. 8% badanych wybrało odpowiedź „nie wiem”.

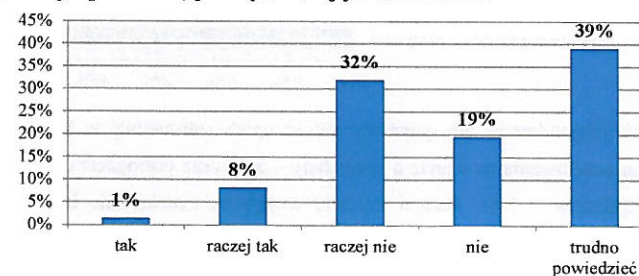

Wykres 30. Jakie wg Pani/Pana działania umożliwiłyby osobom starszym pełniejszy udział w życiu społecznym na terenie gminy?

W opinii badanych, oferta pomocowa w Powiecie skierowana do osób starszych (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest raczej nie wystarczająca – 32%, bądź nie wystarczająca – 19%. 8% respondentów uważa, że proponowane działania pomocowe są raczej wystarczające, a tylko 1% jest zdania, że są wystarczające. 39% nie miało zdania na ten temat.

Wykres 31. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w Powiecie?

OPIEKA ZDROWOTNA

Zdrowie publiczne jest to zorganizowany wysiłek społeczny, realizowany głównie przez wspólne działania instytucji publicznych, mający na celu polepszenie, promocję, ochronę i przywracanie zdrowia ludności. Obejmuje, między innymi, takie rodzaje działalności jak analizę sytuacji zdrowotnej, nadzór zdrowotny, promocję zdrowia, zapobieganie, zwalczanie chorób zakaźnych, ochronę środowiska i sanitację, działania przygotowawcze na wypadek katastrof i nagłych sytuacji zdrowotnych oraz medycynę pracy.

W pierwszym pytaniu badani mieli określić główne problemy w obszarze opieki zdrowotnej występujące na terenie Powiatu Tatrzańskiego. Z opinii badanych wynika, że najważniejszymi problemami w obszarze opieki zdrowotnej w Powiecie Tatrzańskim jest: długi czas oczekiwania na usługi medyczne – 51% oraz mała liczba lekarzy specjalistów – 27%. W dalszej kolejności ankietowani wskazali na: oraz utrudniony dostęp do rehabilitacji – 5%, ograniczoną liczbę wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych – 5% oraz długi okres oczekiwania na pielęgniarską długoterminową opiekę domową – 3%. 8% wskazało odpowiedź „nie wiem”. 1% wskazało odpowiedź „inne”.

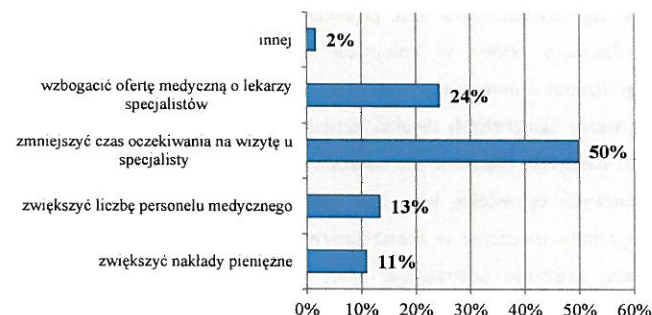
Wykres 32. Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej są najważniejsze na terenie Powiatu?

W opinii respondentów aby poprawić jakość opieki zdrowotnej w Powiecie należy zmniejszyć czas oczekiwania na wizytę u specjalisty – 50% oraz wzbogacić ofertę medyczną o lekarzy specjalistów – 24%. Badani zwrócili uwagę na zwiększenie liczby personelu medycznego – 13% i zwiększenie nakładów pieniężnych – 11%.

Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć, aby poprawić jakość opieki zdrowotnej w Powiecie?

BEZROBOCIE

W Polsce, według ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, bezrobotnym jest osoba niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym powiatowym urzędzie pracy, jeżeli:

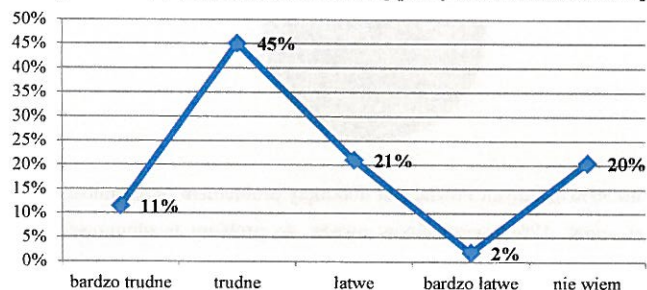
- ukończyła 18 lat, z wyjątkiem młodocianych absolwentów,
- nie osiągnęła wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291),
- nie nabyła prawa do emerytury, renty inwalidzkiej,
- nie jest właścicielem lub posiadaczem nieruchomości rolnej o powierzchni pow. 2 ha przeliczeniowych,
- nie jest osobą niepełnosprawną, której stan zdrowia nie pozwala na podjęcie zatrudnienia nawet w połowie wymiaru czasu pracy,
- nie jest osobą tymczasowo aresztowaną i nie odbywa kary pozbawienia wolności,
- nie uzyskuje miesięcznie dochodu w wysokości przekraczającej połowę najniższego wynagrodzenia,
- nie pobiera zasiłku stałego, lub renty socjalnej.

Podstawowym miernikiem wielkości bezrobocia jest stopa bezrobocia, czyli stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby ludności aktywnej zawodowo (tj. pracującej i bezrobotnej łącznie) wyrażony w procentach.

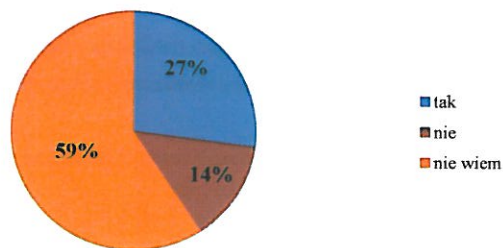
W pierwszym pytaniu badani mieli określić, czy znalezienie nowej pracy na terenie Powiatu sprawia trudności poszukującym. Część badanych – 2%, jest zdania, że bardzo łatwo znaleźć zatrudnienie na terenie Powiatu, 21% wskazało odpowiedź „łatwo”, a 45% twierdzi, iż znalezienie zatrudnienia jest trudne, 11% - bardzo trudne. 20% nie wyraziło zdania w wymienionej kwestii.

Wykres 34. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie Powiatu jest:

Jak wynika z analizy danych, działania jakie podejmuje Powiat za pomocą Urzędu Pracy na rzecz osób bezrobotnych są mało upowszechnione, gdyż 59% nie ma wiedzy na ten temat. 27% badanych jest zdania, że władze Powiatu Tatrzańskiego wspierają osoby bez pracy, zaś 14% twierdzi, iż takie działania nie są podejmowane.

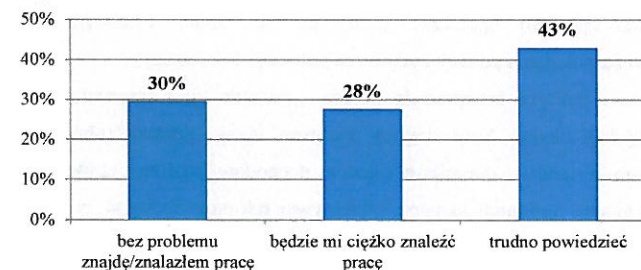
Wykres 35. Czy Powiat prowadzi jakieś formy wsparcia dla osób bezrobotnych w tym za pomocą Powiatowego Urzędu Pracy?

28% badanych źle ocenia swoje szanse na rynku pracy twierdząc, że ciężko będzie znaleźć im nowe zatrudnienie na terenie Powiatu Tatrzańskiego. 30% ankietowanych odpowiedziało, że bez problemu znajdzie nową pracę, a 43% nie potrafiło jednoznacznie określić swoich szans na zatrudnienie.

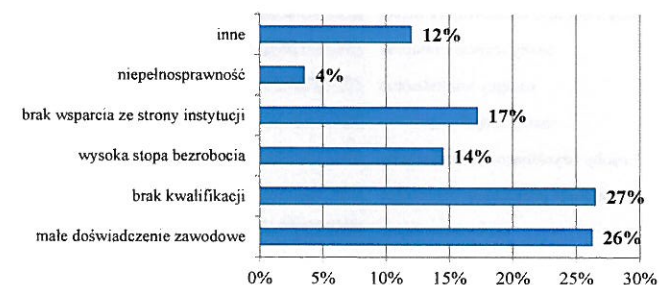
Wykres 36. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy w obrębie Powiatu Tatrzańskiego?

W opinii badanych w znalezieniu nowej pracy może przeszkadzać przede wszystkim brak kwalifikacji – 27%, małe doświadczenie zawodowe – 26%. W dalszej kolejności ankietowani wskazali na brak wsparcia ze strony instytucji – 17%, wysoką stopę bezrobocia – 14% oraz niepełnosprawność – 4%. Odpowiedź „inne” wybrało 12% ankietowanych, gdzie wymienili następujące czynniki:

- zawężona branża rynku pracy (turystyka),
- trwająca sytuacja z pandemią COVID-19,
- mały rynek pracy dla osób wykształconych,
- Zakopane i okolice to miejsca, gdzie przeważa działalność hotelowo-turystyczna. Inne branże są na tyle niszowe, że brak jest miejsc pracy dla osób w innych specjalności,
- zbyt długie przerwy w pracy spowodowane wychowywaniem kolejnych dzieci (brak żłobków).

Wykres 37. Jakie czynniki według Pana/i utrudniają znalezienie nowej pracy?

UBÓSTWO

Ubóstwo, zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny.

W nauce i polityce interpretacja pojęcia „ubóstwo” jest uwarunkowana różnymi postawami aksjologicznymi. Spór dotyczy zarówno istoty ubóstwa (ubóstwo absolutne i względne), jego kryteriów i mierników (poziom dochodów, poziom i struktura wydatków, minimum biologiczne, minimum socjalne, subiektywne poczucie ubóstwa), przyczyn ubóstwa (cechy systemu społeczno-gospodarczego, zachowania i postawy ubogich), jak i sposobów walki z ubóstwem, zwłaszcza roli państwa, samopomocy i solidarności społecznej oraz samoodповідzialności jednostki. Ubóstwo może przybierać różne, stopniowalne postaci: niedostatku, biedy, nędzy, które wzajemnie się warunkują i powodują różne skutki społeczne — od poczucia bezradności i utraty motywacji do działania, przez choroby, wykluczenie społeczne do, w skrajnych przypadkach, śmierci.

W opinii badanych, ubóstwem najbardziej są zagrożone osoby dotknięte problemem uzależnień – 55%, osoby starsze i samotne – 50%, a także bezrobotne – 43%. W dalszej kolejności wskazano na: osoby uzyskujące niskie dochody – 39%, osoby niepełnosprawne – 37%, osoby samotnie wychowujące dzieci – 34%, a także rodziny wielodzietne – 21%. 4% badanych wskazało na odpowiedź „nie wiem”.

Wykres 38. Kto najbardziej zagrożony jest ubóstwem w Państwa gminie?

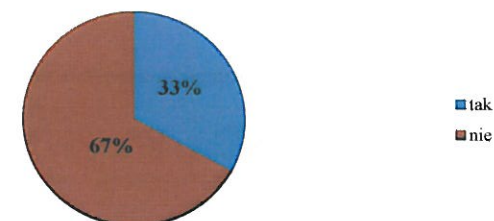

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

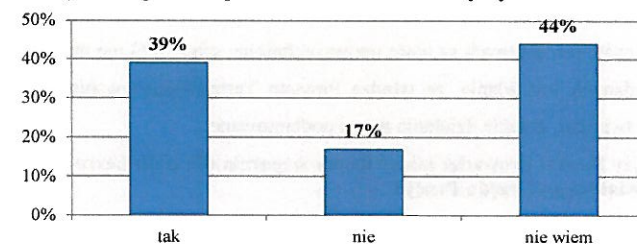
Co trzeciemu badanemu zdarzyło się doświadczyć ubóstwa. Większość – 67% nie ma takich doświadczeń.

Wykres 39. Czy doświadczył/a Pan/i kiedykolwiek w życiu ubóstwa?

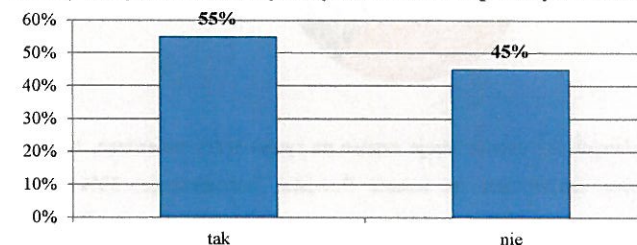
W opinii 39% badanych Powiat jest dotknięty problemem bezdomności, a 44% nie ma wiedzy na ten temat. 17% mieszkańców uważa, że problem bezdomności nie występuje w Powiecie Tatrzańskim.

Wykres 40. Czy według Pana/i problem bezdomności dotyczy Powiatu?

Jak wynika z analizy zebranego materiału badawczego, 55% badanych udzieliło pomocy osobom bezdomnym. 45% nie ma doświadczeń w pomocy osobom pozostającym bez domu.

Wykres 41. Czy kiedykolwiek zdarzyło się Panu/i udzielić pomocy osobie bezdomnej?

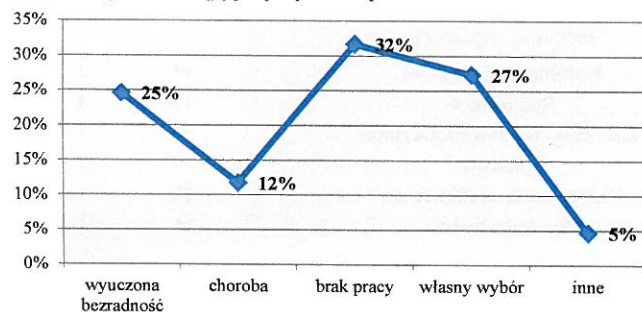

Zdaniem ankietowanych, głównym czynnikiem przyczyniającym się do bezdomności jest brak pracy – 32%, jak również własny wybór osoby pozostającej bez domu – 27%. Badani wskazali także na wyuczoną bezradność – 25%, chorobę – 12% i inne czynniki przyczyniające do bezdomności – 5%. Wśród innych czynników respondenci wymienili:

- alkoholizm, brak wsparcia ze strony bliskich,
- brak pomocy udzielonej w odpowiednim momencie od najbliższych,
- załamanie życiowe.

Wykres 42. Jakie czynniki mogą przyczyniać się do bezdomności?

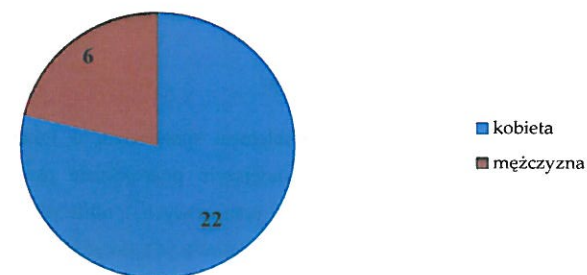

BADANIE PRACOWNIKÓW INSTYTUCJI POMOCOWYCH POWIATU TATRZAŃSKIEGO

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

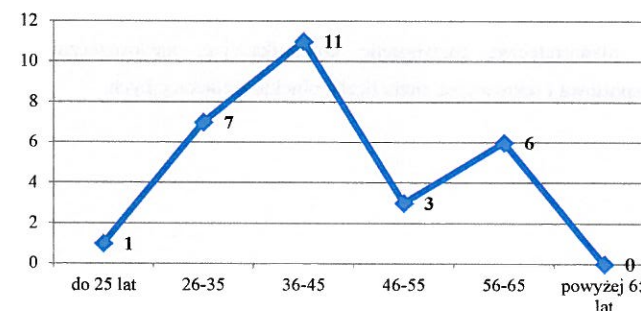
W badaniu diagnozującym zagrożenia społeczne oraz potrzeby mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego wzięło udział 28 pracowników instytucji, gdzie 22 osoby to były kobiety, a 6 – mężczyźni.

Wykres 43. Płeć:

Najliczniejszą grupę badawczą stanowiły osoby między 36 a 45 rokiem życia – 11 osób. 7 respondentów miało 26-35 lat, 6 ankietowanych 56-65 lat, 3 osoby 46-55 lat, 1 – mniej niż 25 lat.

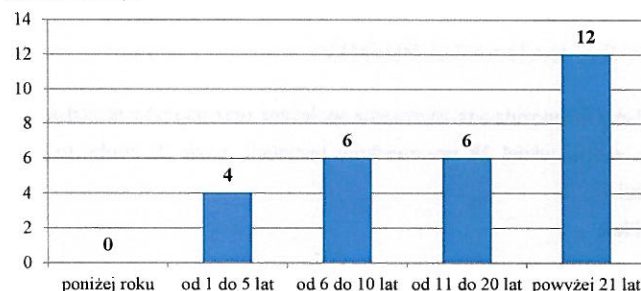
Wykres 44. Wiek:

12 ankietowanych ma staż pracy dłuższy niż 21 lat. 6 badanych w instytucji publicznej pracuje między 6 a 10 lat, kolejne 6 osób – 11-20 lat. 4 respondentów pracuje 1-5 lat w instytucji publicznej.

Wykres 45. Staż pracy:

UZALEŻNIENIE I PRZEMOC

Pierwszym, diagnozowanym problemem społecznym w Powiecie Tatrzańskim był problem uzależnień i przemocy. W niniejszym podrozdziale przedstawiono tę kwestię z punktu widzenia pracowników instytucji pomocowych, a także podjęto próbę oszacowania skali zjawisk oraz sprawdzenia wiedzy ankietowanych dotyczącej zagrożeń wynikających z uzależnień od substancji psychoaktywnych i przemocy. W pierwszym pytaniu badani mieli określić istotność wymienionych problemów. Jak wynika z analizy danych, w opinii ankietowanych najistotniejszym problemem wymagającym działań jest alkoholizm i problem przemocy domowej. W dalszej kolejności respondenci wskazali problemy istotne wymagające działań, takiej jak: niepełnosprawność, niedostateczna opieka zdrowotna, narkomania, niewydolność wychowawcza, ubóstwo, problemy mieszkaniowe, bezdomność, przestępczość, niedostateczne rozwiązanie komunikacyjne, niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna, mała liczba obiektów edukacyjnych.

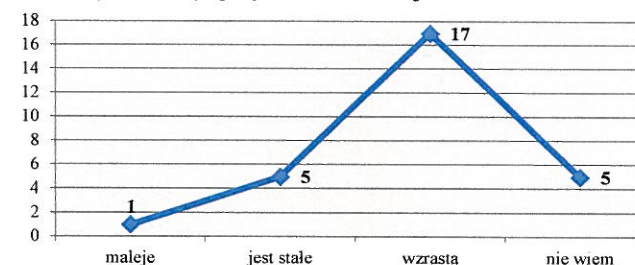

Tabela 10. Jak ocenia Pan/i istotność wymienionych problemów społecznych na terenie Powiatu?

	ważny	nieważny	nie mam zdania
Problem alkoholizmu	27	0	1
Problem narkomanii	23	0	5
Problem przemocy domowej	27	0	1
Niedostateczna opieka zdrowotna	24	1	3
Przestępczość	17	2	9
Niedostateczne rozwiązania komunikacyjne	12	8	8
Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna	9	10	9
Problemy mieszkaniowe	19	2	7
Bezdomność	17	4	7
Mała liczba obiektów edukacyjnych	9	7	12
Ubóstwo	19	5	4
Niewydolność wychowawcza	23	1	4
Niepełnosprawność	26	1	1

Według badanych, poziom spożycia napojów alkoholowych w Powiecie na przestrzeni ostatnich kilku lat wzrasta – wskazuje na to 17 odpowiedzi. 5 osób uważa, że spożycie alkoholu utrzymuje się na stałym poziomie, a 1 osoba jest zdania, że maleje. 5 respondentów deklaruje brak wiedzy na ten temat.

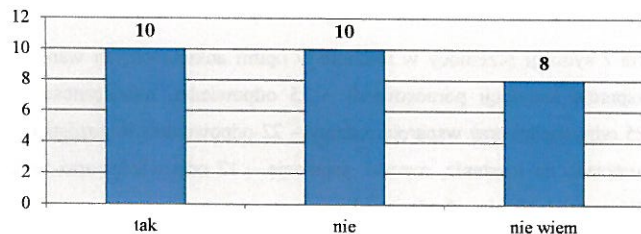
Wykres 46. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Powiecie:

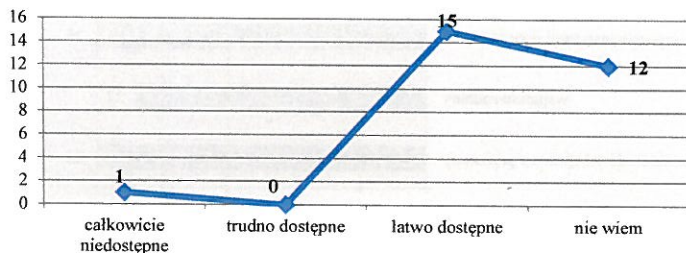
Niepokojący jest fakt, że 19 badanych widziało młodzież szkolną spożywającą napoje alkoholowe. 4 osoby nie są w stanie określić, czy spotkały się z osobami niepełnoletnimi na terenie Powiatu, które piłyby alkohol, a 5 nie spotkało się z taką sytuacją.

Wykres 47. Czy zauważył/a Pan/i, aby dzieci i młodzież szkolna na terenie Powiatu spożywała alkohol?

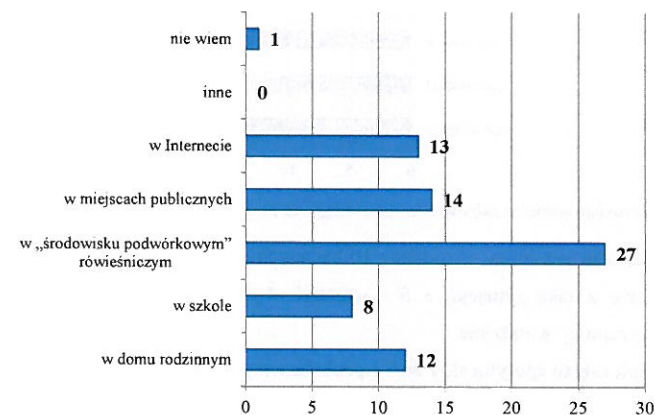
10 pracowników instytucjonalnych spotkało się z sytuacją, gdzie dzieci i młodzież szkolna zażywała narkotyki. Kolejne 10 osób nie ma takich doświadczeń, a 8 badanych nie ma wiedzy na ten temat.

Wykres 48. Czy zauważył/a Pan/i, że dzieci i młodzież szkolna na terenie Powiatu zażywa narkotyki?

Niepokojący jest fakt, że 15 respondentów twierdzi, że środki psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze można łatwo pozyskać na terenie Powiatu Tatrzańskiego. 12 ankietowanych deklaruje brak wiedzy w tym obszarze, a 1 osoba twierdzi, że są one całkowicie niedostępne.

Wykres 49. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania narkotyków i/lub dopalaczy na terenie powiatu?

W opinii badanych największe problemy w Powiecie wynikające z zażywania środków psychoaktywnych ujawniają się w „środowisku podwórkowym” rówieśniczym – 27 odpowiedzi, w miejscach publicznych – 14 odpowiedzi i Internecie – 13 odpowiedzi. W dalszej kolejności respondenci wskazali na dom rodzinny – 12 odpowiedzi i szkołę – 8 odpowiedzi.

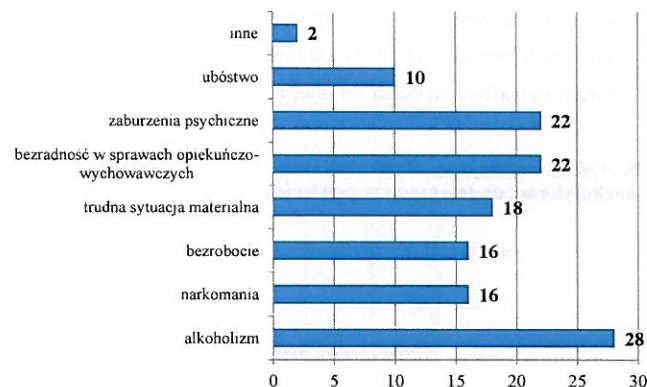
Wykres 50. Gdzie występują Pan/i zdaniem największe zagrożenia związane z alkoholem, narkotykami, dopalaczami w powiecie.

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

W kolejnym pytaniu ankietowani mieli określić co może przyczyniać się do pojawienia się przemocy w rodzinie. W głównej mierze przemoc domową warunkuje alkoholizm – 28 odpowiedzi, zaburzenia psychiczne – 22 odpowiedzi, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 22 odpowiedzi. W dalszej kolejności ankietowani wskazali na trudną sytuację materialną – 18 odpowiedzi, bezrobocie – 16 odpowiedzi, narkomanię – 16 odpowiedzi i ubóstwo – 10 odpowiedzi jako czynniki warunkujące występowanie przemocy w rodzinie.

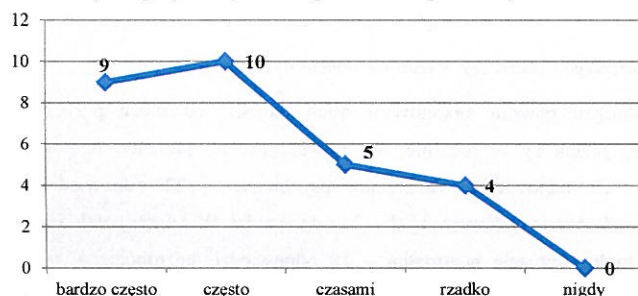
Wykres 51. Co Pana/i zdaniem warunkuje przemoc w rodzinie?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

Z problemem przemocy w rodzinie 10 badanych często się spotyka, 9 bardzo często ma do czynienia z taką sytuacją, a 5 - czasami. 4 ankietowanych rzadko spotyka się z problemem przemocy w rodzinie.

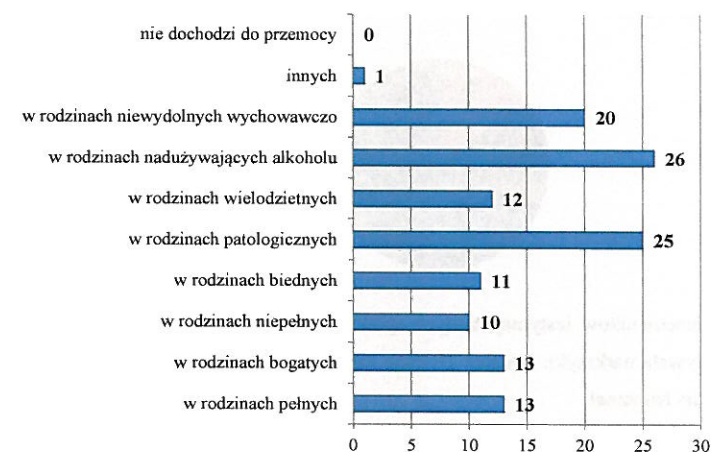
Wykres 52. Jak często spotyka się Pan/i z problemem przemocy w rodzinie?

W opinii badanych, do przemocy najczęściej dochodzi w rodzinach nadużywających alkoholu – 26 odpowiedzi, w rodzinach patologicznych – 25 odpowiedzi oraz niewydolnych wychowawczo – 20 odpowiedzi. W dalszej kolejności respondenci wskazali na rodziny bogate – 13 odpowiedzi, pełne – 13 odpowiedzi, wielodzietne – 12 odpowiedzi, biedne – 11 odpowiedzi, niepełnych – 10 odpowiedzi.

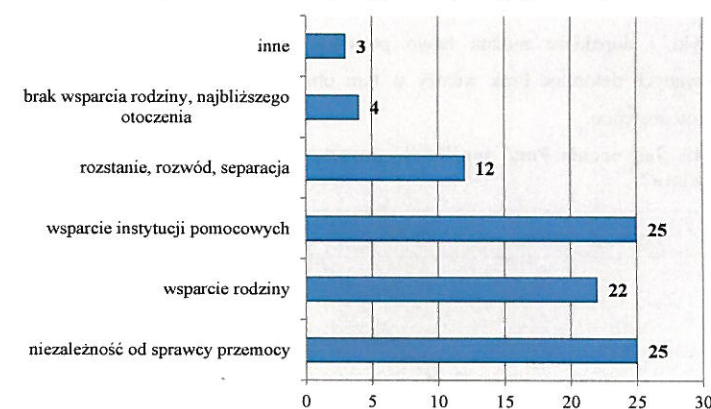
Wykres 53. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

Wyjście z sytuacji przemocy w rodzinie w opinii ankietowanych warunkuje przede wszystkim wsparcie instytucji pomocowych – 25 odpowiedzi, niezależność od sprawy przemocy – 25 odpowiedzi oraz wsparcia rodziny – 22 odpowiedzi. W pozostałej kolejności ankietowani wskazali na rozstanie, rozwód, separację – 12 odpowiedzi oraz brak wsparcia rodziny, najbliższego otoczenia – 4 odpowiedzi.

Wykres 54. Co według Pana/i warunkuje wyjście z sytuacji przemocy w rodzinie?

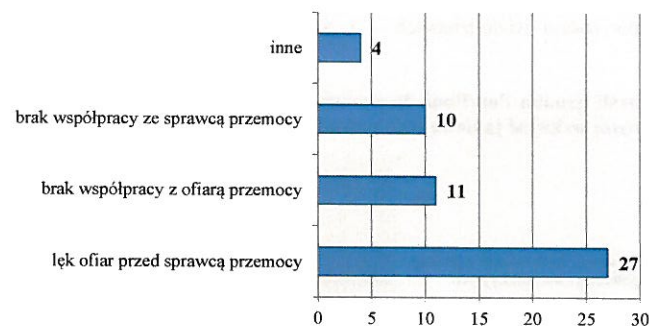

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

W wyjściu z sytuacji przemocowej czynnikami utrudniającymi pomoc ofierze jest jej lęk przed sprawcą – 27 odpowiedzi, jak również brak współpracy z ofiarą przemocy – 11 odpowiedzi. Utrudniać pomoc ofierze może również brak współpracy ze sprawcą przemocy – 10 odpowiedzi.

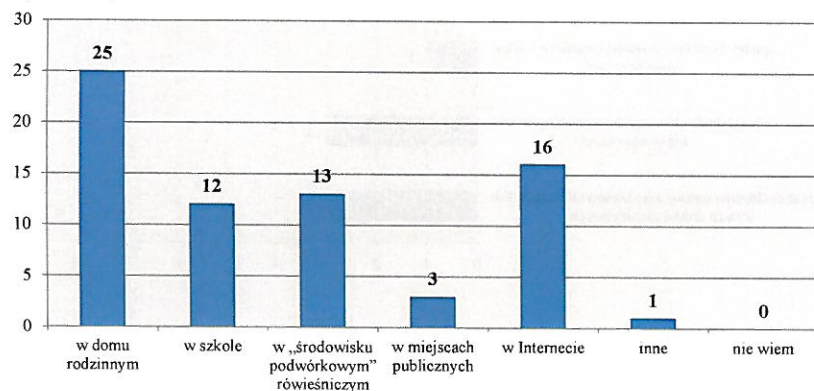
Wykres 55. Jakże według Pana/i działania najczęściej utrudniają pomoc ofiarom przemocy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

Największe zagrożenia przemocą w Powiecie występują w domu rodzinnym – 25 odpowiedzi, w Internecie – 16 odpowiedzi i w środowisku „podwórkowym” rówieśniczym – 13 odpowiedzi. Część ankietowanych wskazała na szkołę – 12 odpowiedzi i miejsca publiczne jako obszary zagrożone przemocą – 3 odpowiedzi.

Wykres 56. Gdzie występują Pan/i zdaniem największe zagrożenia związane z przemocą w powiecie?

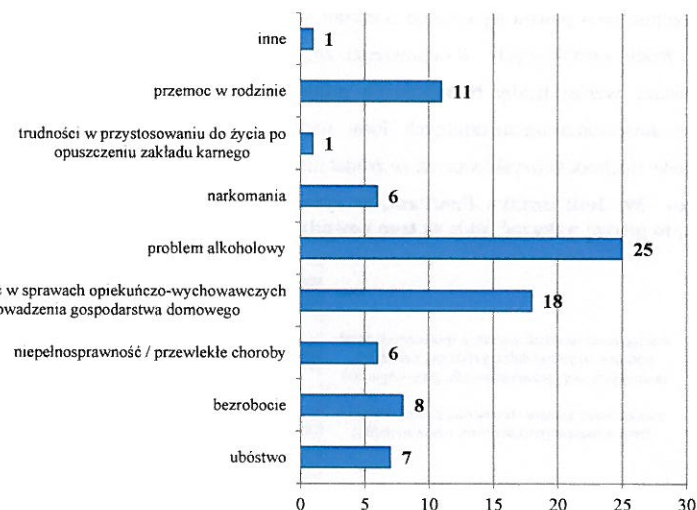
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

WSPIERANIE RODZINY

W kolejnym bloku tematycznym zostaną poruszone zagadnienia związane z działaniami mającymi na celu wspieranie rodzin zamieszkujących Powiat Tatrzański. W pierwszym pytaniu badani pracownicy instytucji pomocowych mieli określić jakie czynniki w największym stopniu wpływają na trudną sytuację rodzin w Powiecie. W opinii ankietowanych zjawiskiem mającym największy wpływ na trudną sytuację rodzinną jest problem alkoholowy – 25 odpowiedzi, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 18 odpowiedzi i przemoc w rodzinie – 11 odpowiedzi. W dalszej kolejności respondenci wskazali na bezrobocie – 8 odpowiedzi, ubóstwo – 7 odpowiedzi, niepełnosprawność/przewlekłe choroby – 6 odpowiedzi, narkomania – 6 odpowiedzi i trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 1 odpowiedź.

Wykres 57. Które z wymienionych zjawisk i problemów społecznych - Pani/Pana zdaniem, w największym stopniu wpływają na trudną sytuację rodzin w Powiecie?

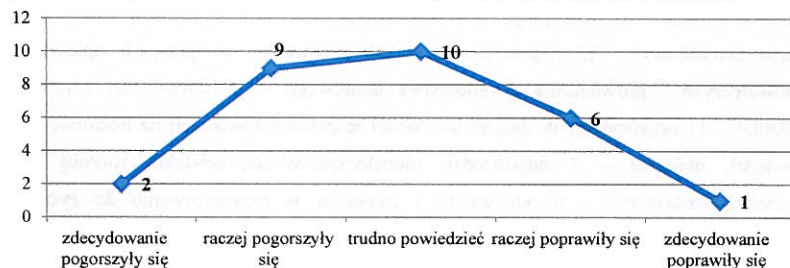

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

Niepokojący jest fakt, że w opinii 9 badanych warunki życia rodzin zamieszkujących Powiat w ciągu ostatnich 3 lat raczej uległy pogorszeniu się, 2 osoby są zdania, że zdecydowanie się pogorszyły. 6 ankietowanych twierdzi, że raczej się poprawiły warunki bytowe, a 1 – że zdecydowanie się poprawiły. 10 ankietowanych nie miało zdania na ten temat.

Wykres 58. Czy Pana/Pani zdaniem warunki życia rodzin w ostatnich 3 latach:

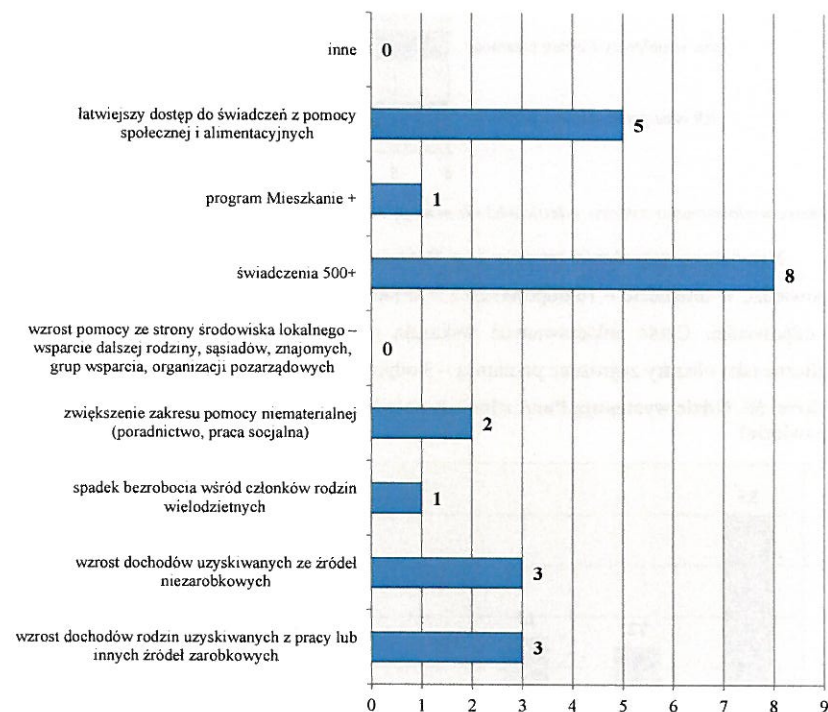
Ankietowani, którzy uznali, że sytuacja rodzin w Powiecie Tatrzańskim uległa pogorszeniu, jako powód tej sytuacji wskazali: spadek dochodów uzyskiwanych z pracy lub innych źródeł zarobkowych – 8 odpowiedzi, zmniejszenie lub brak wsparcia społecznego – 4 odpowiedzi, wzrost liczby bezrobotnych członków rodzin – 3 odpowiedzi, zmniejszenie zakresu stosowania niematerialnych form wsparcia – 2 odpowiedzi, oraz zmniejszenie wysokości dochodów uzyskiwanych ze źródeł niezarobkowych – 1 wskazanie.

Wykres 59. Jeśli uznał/a Pan/Pani, że sytuacja rodzin pogorszyła się w ostatnich 3 latach, to proszę wskazać jakie są tego powody.

Z opinii ankietowanych wynika, że powodem poprawy warunków życia rodzin w ostatnich 3 latach jest przede wszystkim udzielanie świadczeń 500+ – 8 odpowiedzi. Jest również łatwiejszy dostęp do świadczeń pomocy społecznej i alimentacyjnej – 5 odpowiedzi, nastąpił wzrost dochodów ze źródeł niedochodowych – 3 odpowiedzi, wzrost dochodów z pracy lub innych źródeł dochodowych – 3 odpowiedzi. W dalszej kolejności ankietowani wskazali na zwiększenie zakresu pomocy niematerialnej – 2 odpowiedzi, spadek bezrobocia wśród członków rodzin wielodzietnych – 1 odpowiedź oraz program Mieszkanie+ – 1 odpowiedź.

Wykres 60. Jeśli uznał/a Pan/Pani, że warunki życia rodzin poprawiły się w ostatnich 3 latach, to proszę wskazać jakie są tego powody.

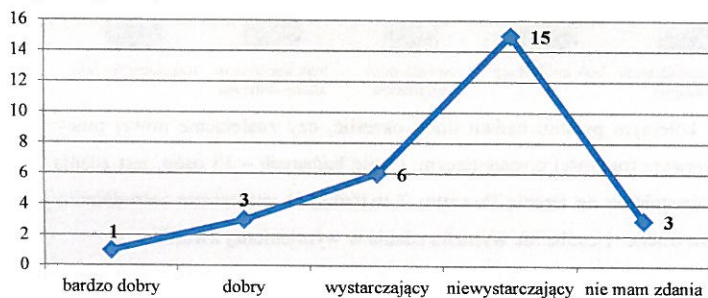

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

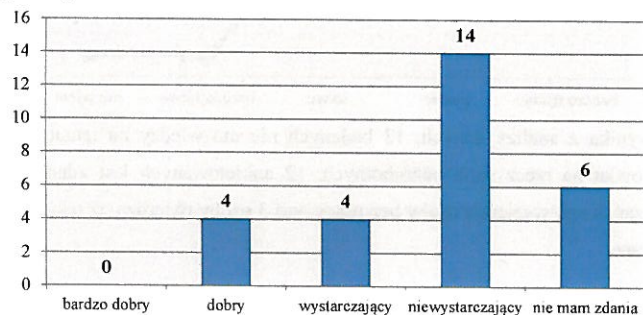
Kolejnym problemem analizowanym w niniejszej diagnozie jest problem niepełnosprawności w Powiecie. Jak wynika z danych, dostęp do wsparcia i rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w Powiecie Tatrzańskim jest niewystarczający – 15 odpowiedzi. 6 badanych twierdzi, że dostęp do wsparcia i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością jest wystarczający, 3 podaje, że jest dobry, a 1 – bardzo dobry. 3 ankietowanych nie ma zdania na ten temat.

Wykres 61. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w powiecie w Powiecie?

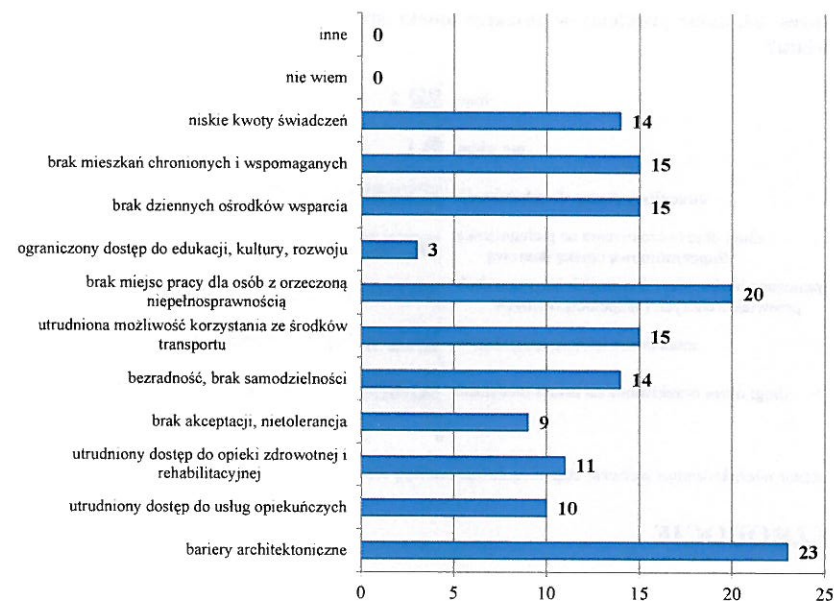
Półowa badanych – 14 osób, twierdzi, że dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji leczniczej dla osób niepełnosprawnych jest niewystarczający, a 6 osób nie ma zdania na ten temat. 4 ankietowanych twierdzi, że dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji leczniczej jest dobry, w opinii kolejnych 4 – wystarczający.

Wykres 62. Jaki jest dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji leczniczej osób niepełnosprawnych?

Ankietowani zostali zapytani z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Powiatu. Głównym problemem osób z niepełnosprawnością są bariery architektoniczne – 23 odpowiedzi. Badani w dalszej kolejności wskazali na: brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością – 20 odpowiedzi, brak mieszkań chronionych i wspomaganych – 15 odpowiedzi, brak dziennych ośrodków wsparcia – 15 odpowiedzi, bezradność, brak samodzielności – 14 odpowiedzi, niskie kwoty świadczeń – 14 odpowiedzi, utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacyjnej – 11 odpowiedzi, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych – 10 odpowiedzi, brak akceptacji, nietolerancja – 9 odpowiedzi oraz ograniczony dostęp do edukacji, kultury, rozwoju – 3 odpowiedzi.

Wykres 63. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnością na terenie Powiatu?

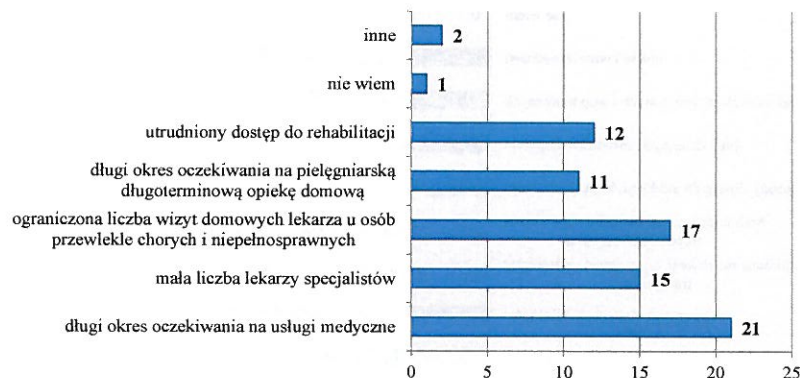
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

OPIEKA ZDROWOTNA

Kolejny blok tematyczny odnosi się do jakości oferowanych usług opieki zdrowotnej na terenie Powiatu. W pierwszym pytaniu badani mieli określić główne problemy w obszarze opieki zdrowotnej występujące na terenie Powiatu. W opinii badanych wynika, że najistotniejszymi problemami w obszarze opieki zdrowotnej w Powiecie Tatrzańskim jest: długi czas oczekiwania na usługi medyczne – 21 odpowiedzi, ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych – 17 odpowiedzi, mała liczba lekarzy specjalistów – 15 odpowiedzi oraz utrudniony dostęp do rehabilitacji – 12 odpowiedzi. W dalszej kolejności ankietowani wskazali na długi okres oczekiwania na pielęgniarską długoterminową opiekę domową – 11 odpowiedzi, a 1 osoba wskazała odpowiedź „nie wiem”.

Wykres 64. Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej są najważniejsze na terenie Powiatu?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

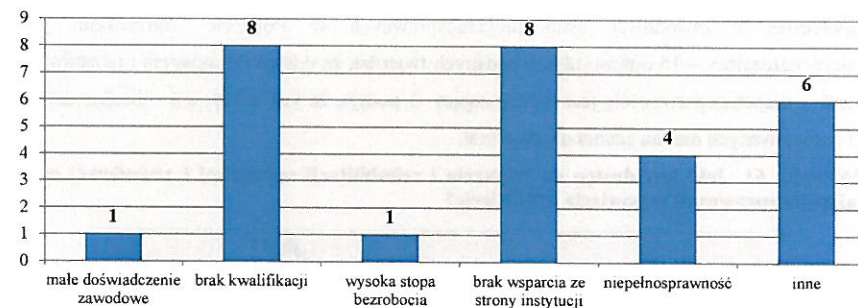
BEZROBOCIE

W następnym bloku tematycznym zostanie poruszona kwestia zatrudnienia oraz szans na znalezienie pracy przez mieszkańców Powiatu w opinii pracowników instytucji pomocowych. W opinii badanych w znalezieniu nowej pracy może przeszkadzać przed wszystkim brak kwalifikacji – 8 odpowiedzi oraz brak wsparcia ze strony instytucji – 8 odpowiedzi. W dalszej kolejności ankietowani wskazali na niepełnosprawność – 4

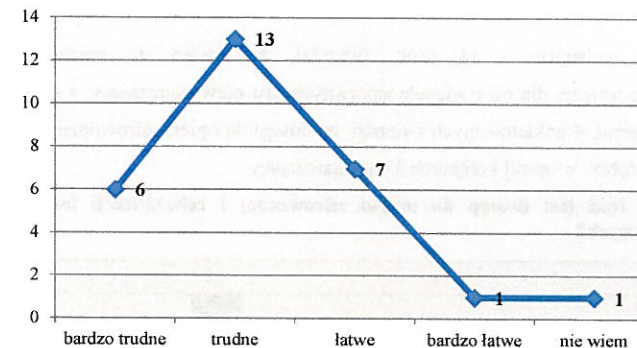
odpowiedzi, wysoką stopę bezrobocia – 1 odpowiedź, małe oświadczenie zawodowe – 1 odpowiedź i inne czynniki – 6 odpowiedzi.

Wykres 65. Jakie czynniki według Pana/i utrudniają znalezienie nowej pracy na terenie Powiatu Tatrzańskiego?

W kolejnym pytaniu badani mieli określić, czy znalezienie nowej pracy na terenie Powiatu sprawia trudności poszukującym. Część badanych – 13 osób, jest zdania, że trudno znaleźć zatrudnienie na terenie Powiatu, 7 twierdzi, iż znalezienie zatrudnienia jest łatwe, a 6 - bardzo trudne. 1 osoba nie wyraziła zdania w wymienionej kwestii.

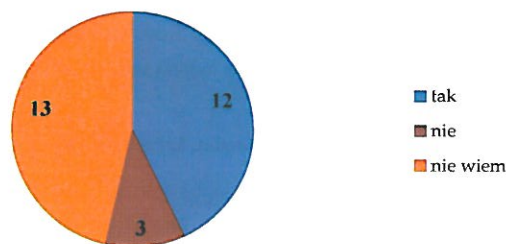
Wykres 66. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie Powiatu jest:

Jak wynika z analizy danych, 13 badanych nie ma wiedzy na temat działań jakie podejmuje Powiat na rzecz osób bezrobotnych. 12 ankietowanych jest zdania, że władze Powiatu Tatrzańskiego wspierają osoby bez pracy, zaś 3 osoby twierdzą, iż takie działania nie są podejmowane.

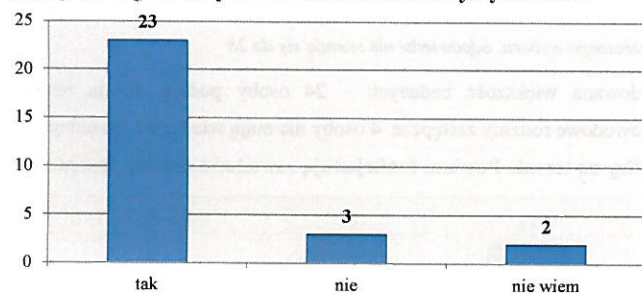
Wykres 67. Czy Powiat prowadzi jakieś formy wsparcia dla osób bezrobotnych?

UBÓSTWO

Kolejnym badanym problemem w Powiecie Tatrzańskim był problem ubóstwa i bezdomności. W opinii 23 badanych Powiat jest dotknięty problemem bezdomności, a 2 osoby nie mają wiedzy na ten temat. 3 ankietowanych uważa, że problem bezdomności nie występuje w Powiecie Tatrzańskim.

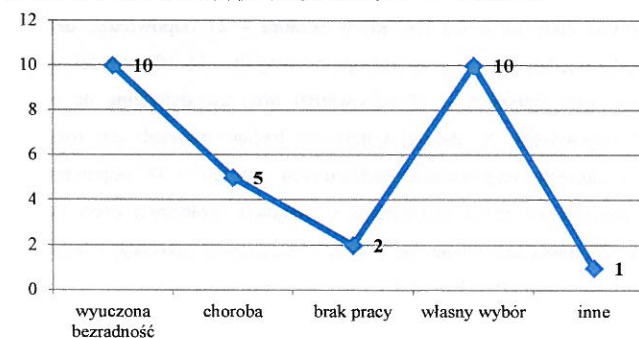
Wykres 68. Czy według Pana/i problem bezdomności dotyczy Powiatu?

Zdaniem ankietowanych, głównym czynnikiem przyczyniającym się do bezdomności jest własny wybór – 10 odpowiedzi, jak również wyuczona bezradność – 10 odpowiedzi. Badani wskazali także na chorobę – 5 odpowiedzi, brak pracy – 2 odpowiedzi i inne czynniki przyczyniające do bezdomności – 1 odpowiedź.

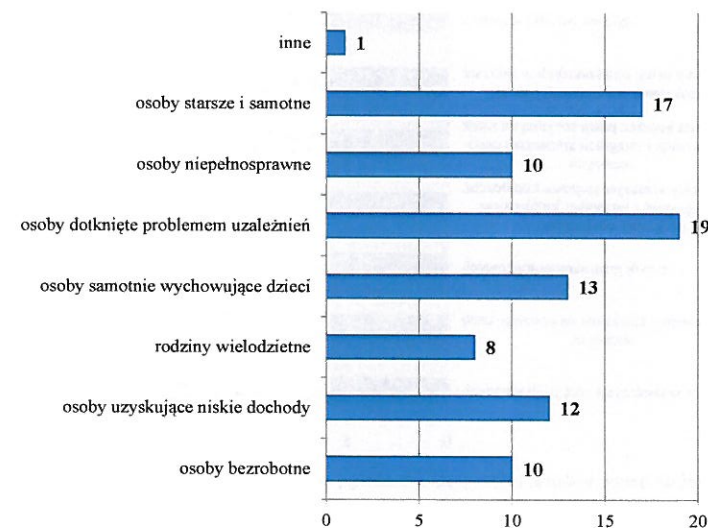

Wykres 69. Jakie czynniki mogą przyczyniać się do bezdomności?

W opinii badanych, ubóstwem najbardziej zagrożone są osoby uzależnione – 19 odpowiedzi, osoby starsze i samotne – 17 odpowiedzi, samotnie wychowujące dzieci – 13 odpowiedzi oraz uzyskujące niskie dochody – 12 odpowiedzi. W dalszej kolejności ankietowani wskazali na: osoby niepełnosprawne – 10 odpowiedzi, bezrobotne – 10 odpowiedzi i rodziny wielodzietne – 8 odpowiedzi.

Wykres 70. Kto najbardziej zagrożony jest ubóstwem w Państwa Powiecie?

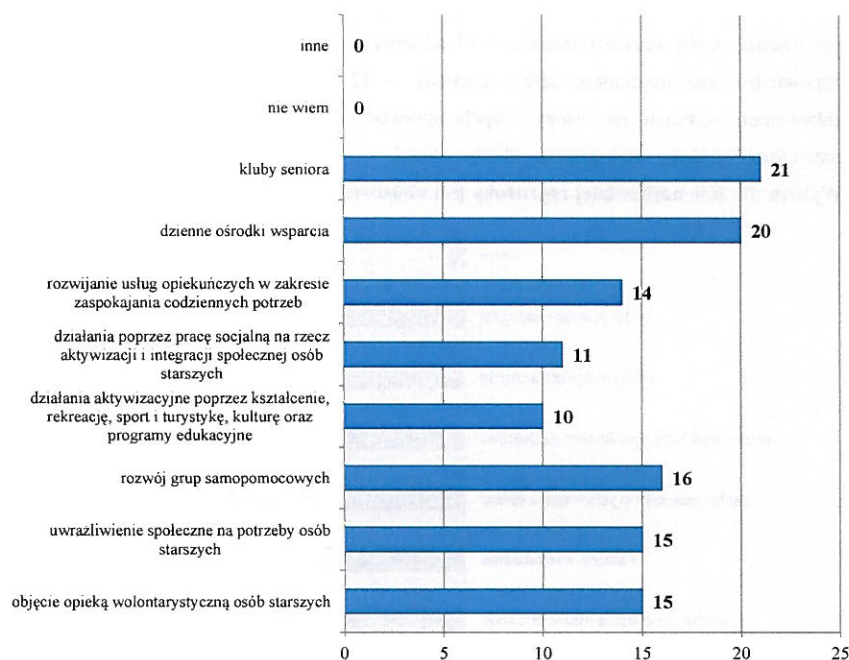

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

Jak wynika z analizy danych, pełniejszy udział osób starszych w życiu społecznym mogłyby umożliwić takie działania jak: kluby seniora – 21 odpowiedzi, dzienne ośrodki wsparcia – 20 odpowiedzi, rozwój grup samopomocowych – 16 odpowiedzi, objęcie opieką wolontarystyczną osób starszych – 15 odpowiedzi oraz uwrażliwienie na potrzeby osób starszych – 15 odpowiedzi. W dalszej kolejności badani wskazali na: rozwijanie usług opiekuńczych w zakresie zaspokajania codziennych potrzeb – 14 odpowiedzi, działania poprzez pracę socjalną na rzecz aktywizacji i integracji społecznej osób starszych – 11 odpowiedzi oraz działania aktywizacyjne poprzez kształcenie, rekreację i turystykę, kulturę oraz programy edukacyjne – 10 odpowiedzi.

Wykres 71. Jakie wg Pani/Pana działania umożliwiłyby osobom starszym pełniejszy udział w życiu społecznym na terenie Powiatu?

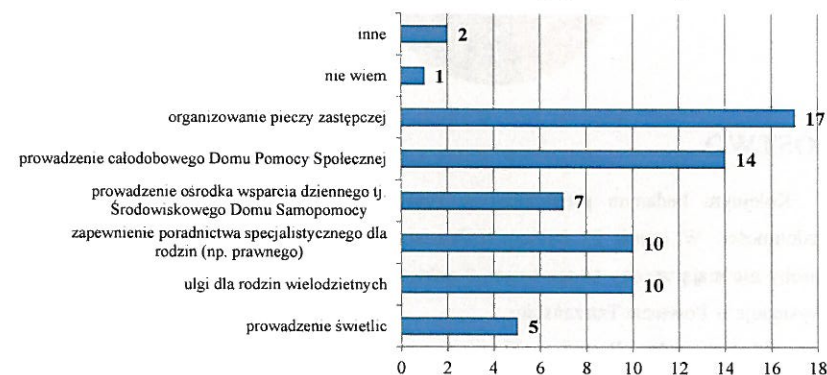
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

Badani mieli określić, jakie działania prowadzi Powiat na rzecz wspierania rodzin. Z analizy materiału badawczego wynika, że władze Powiatu wspierają rodziny przede wszystkim poprzez: organizowanie pieczy zastępczej – 17 odpowiedzi, prowadzenie

całodobowego Domu Pomocy Społecznej – 14 odpowiedzi, ulgi dla rodzin wielodzietnych – 10 odpowiedzi, zapewnienie poradnictwa specjalistycznego dla rodzin – 10 odpowiedzi, prowadzenie ośrodka wsparcia dziennego, tj. Środowiskowego Domu Samopomocy – 7 odpowiedzi oraz prowadzenie świetlic – 5 odpowiedzi. 2 osoby wskazały na odpowiedź „inne”, a jedna na „nie wiem”.

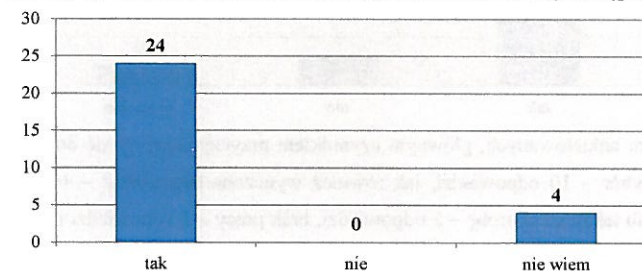
Wykres 72. Jakie działania prowadzi Powiat, które miałyby na celu wspieranie rodzin?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

Zdecydowana większość badanych – 24 osoby podają, że na terenie Powiatu funkcjonują zawodowe rodziny zastępcze. 4 osoby nie mają wiedzy na ten temat.

Wykres 73. Czy na terenie Powiatu funkcjonują zawodowe rodziny zastępcze?

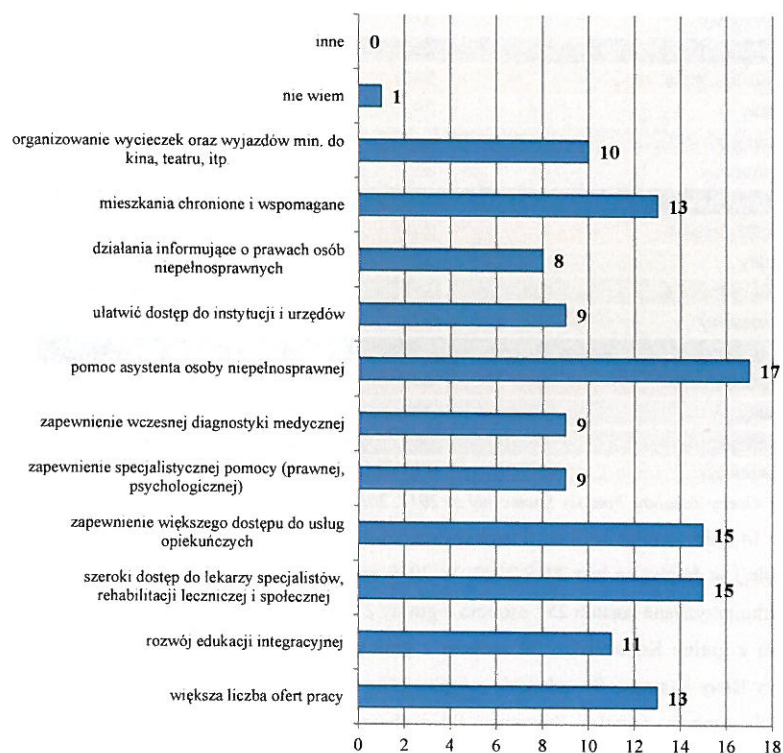

W opinii badanych pracowników instytucji pomocowych z terenu Powiatu Tatrzańskiego, osoby niepełnosprawne miałyby ułatwiony udział w życiu społecznym dzięki pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej – 17 odpowiedzi, szerszemu dostępowi do lekarzy specjalistów, rehabilitacji leczniczej i społecznej – 15 odpowiedzi, jak również zapewnieniu większego dostępu do usług opiekuńczych – 15 odpowiedzi. Ankietowani w dalszej

kolejności wskazali na takie działania jak: większa liczba ofert pracy – 13 odpowiedzi, mieszkania chronione i wspomagane – 13 odpowiedzi, rozwój edukacji integracyjnej – 11 odpowiedzi, organizowanie wycieczek oraz wyjazdów min. do kina i teatru – 10 odpowiedzi, zapewnienie specjalistycznej pomocy (prawnej, psychologicznej) – 9 odpowiedzi, zapewnienie wczesnej diagnostyki medycznej – 9 odpowiedzi oraz ułatwienie dostępu do instytucji i urzędów – 9 odpowiedzi, a także działania informujące o prawach osób niepełnosprawnych – 8 odpowiedzi.

Wykres 74. Jakie wg Pani/Pana działania ułatwiłyby osobom niepełnosprawnym mieszkającym na terenie Powiatu pełniejszy udział w życiu społecznym?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 28

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Na podstawie danych empirycznych przekazanych między innymi przez Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące w Powiecie Tatrzańskim, danych GUS, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi charakterystyka problemu i działań interwencyjnych. W części diagnostycznej dokonana została również analiza SWOT²³.

UBÓSTWO

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia w Powiecie Tatrzańskim.

Dane źródłowe pokazują, że łączna liczba rodzin zamieszkujących gminy Powiatu Tatrzańskiego, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa, uległa na przestrzeni lat 2017-2019 spadkowi (w stosunku do 2017 roku o 17%). W 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystało łącznie 655 rodzin, w 2018 roku 603, natomiast w 2019 roku – 545. Największy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa dostrzegalny jest w gminie Kościelisko (35%).

²³ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

Tabela 11. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w gminach wchodzących w skład Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	242	219	221
gmina Poronin	82	76	80
gmina Kościelisko	121	103	78
gmina Bukowina Tatrzańska	118	115	87
gmina Białą Dunajec	92	90	79
razem	655	603	545

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Poniższa tabela prezentuje liczbę osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe we wszystkich gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019. Jak wynika z przedstawionych danych:

- w gminie Zakopane w stosunku do 2017 roku zmniejszyła się liczba świadczeniobiorców zasiłków stałych, wahała się liczba odbiorców zasiłków celowych, a wzrosła liczba odbiorców zasiłków okresowych;
- w gminie Poronin liczba świadczeniobiorców zasiłku stałego, celowego i okresowego wahała się w latach 2017-2019;
- w przypadku gminy Kościelisko, w stosunku do 2017 roku dostrzegalny jest przede wszystkim spadek liczby świadczeniobiorców zasiłków stałych (o 38%) i okresowych (o 42%);
- w gminie Bukowina Tatrzańska wahała się liczba świadczeniobiorców zasiłków stałych, celowych jak i okresowych;
- w gminie Białą Dunajec zmniejszyła się tylko liczba świadczeniobiorców zasiłków celowych (o 21%), natomiast wahała się liczba osób pobierających zasiłki stałe oraz okresowe.

Tabela 12. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina Zakopane			
rodzaj zasiłku	2017	2018	2019
stały	144	135	133
celowy	499	506	487
okresowy	106	107	109
gmina Poronin			
rodzaj zasiłku	2017	2018	2019
stały	38	31	34
celowy	123	110	131
okresowy	27	35	32
gmina Kościelisko			
rodzaj zasiłku	2017	2018	2019
stały	29	21	18
celowy	129	140	108
okresowy	36	31	21
gmina Bukowina Tatrzańska			
rodzaj zasiłku	2017	2018	2019
stały	32	32	34
celowy	151	147	145
okresowy	50	67	63
gmina Białą Dunajec			
rodzaj zasiłku	2017	2018	2019
stały	30	33	30
celowy	66	59	52
okresowy	17	12	20

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posilek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 251 osobom z gminy Zakopane, 84 osobom z gminy Poronin, 32 osobom z gminy Kościelisko, 79 osobom z gminy Bukowina Tatrzańska oraz 76 osobom z gminy Białą Dunajec. Świadczenie niepieniężne z kolei przyznane zostało w omawianym roku 258 osobom z gminy Zakopane, 90 osobom z gminy Poronin, 67 osobom z gminy Kościelisko, 71 osobom z gminy Bukowina Tatrzańska oraz 133 osobom z gminy Białą Dunajec. W stosunku do roku ubiegłego spadek liczby świadczeniobiorców zasiłków pieniężnych odnotowany został w gminie Zakopane, Kościelisko, Bukowina Tatrzańska oraz

Biały Dunajec. Zmniejszenie się liczby osób pobierających świadczenie niepieniężne widoczne jest w gminie Poronin, Kościelisko oraz Biały Dunajec.

Tabela 13. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane mieszkańcom gmin Powiatu Tatrzańskiego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie żywienia” w 2018 roku i „Posilek w szkole i w domu” w 2019 roku

gmina Zakopane		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	256	251
niepieniężne	250	258
gmina Poronin		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	82	84
niepieniężne	95	90
gmina Kościelisko		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	50	32
niepieniężne	75	67
gmina Bukowina Tatrzańska		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	83	79
niepieniężne	71	71
gmina Biały Dunajec		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	84	76
niepieniężne	136	133

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych otrzymało 135 gospodarstw domowych w gminie Zakopane, 1 w gminie Poronin. Łącznie we wszystkich gminach Powiatu Tatrzańskiego od 2017 roku widoczny jest trend spadkowy w zakresie liczby gospodarstw domowych objętych tą formą pomocy.

Tabela 14. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w poszczególnych gminach Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019

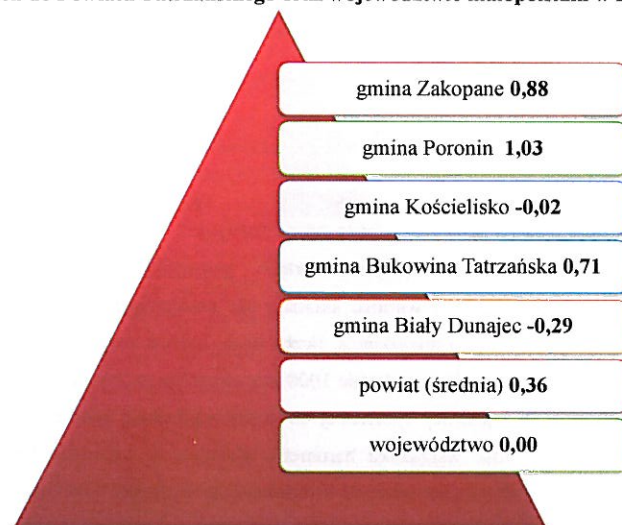
gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	163	144	135
gmina Poronin	3	3	1
gmina Kościelisko	0	0	0
gmina Bukowina Tatrzańska	0	0	0
gmina Biały Dunajec	0	0	0
razem	166	147	136

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią jest wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym. Na jego wartość składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w Powiecie Tatrzańskim (wartość uśredniona) na wyższym poziomie, niż ma to miejsce na terenie całego województwa małopolskiego. Jest to pozytywny aspekt, ponieważ im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja gminy/powiatu jest korzystniejsza. Aby porównać wszystkie poziomy administracyjne względem siebie, dla województwa przyjęto wartość bazową – „zero”. Rozpatrując wskaźniki barometrów ubóstwa z podziałem na poszczególne gminy Powiatu Tatrzańskiego możemy zauważyć, że najkorzystniejsza sytuacja jest w gminie Zakopane – tam wskaźnik przyjmuje wartość 0,88, natomiast najgorsza w gminie Biały Dunajec, w której wskaźnik jest ujemny i wynosi – 0,29.

Rysunek 7. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego oraz województwie małopolskim w 2019 roku

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkałą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych i nigdzie niezameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych”. Jednak jak podkreśla wielu badaczy, bezdomność jest przede wszystkim zjawiskiem społecznym, niepoddającym się opisowi w kategoriach czysto prawnych. Ani formalne prawo do zamieszkania w danym lokalu ani brak tego prawa nie przesądzają, bowiem niczego w kwestii bezdomności. Możliwe są sytuacje, gdy konflikty rodzinne uniemożliwiają faktyczne współzamieszkiwanie w lokalu, w którym jest się zameldowanym, lub też zaspakajanie potrzeb mieszkaniowych pomimo braku zameldowania i formalnego prawa do zamieszkiwania w danym lokalu. Bezdomność to w dzisiejszych czasach problem, który dotyczy wszystkich krajów na świecie. Nie ma znaczenia czy są to państwa biedne, czy bogate. Bezdomni żyją wszędzie. Każdy kraj stara się w miarę możliwości radzić sobie z tym problemem.

W 2019 roku z powodu bezdomności w całym Powiecie Tatrzańskim ośrodki pomocy społecznej udzieliły pomocy łącznie 46 rodzinom, w tym 39 z gminy Zakopane, 3 z gminy

Poronin, 3 z gminy Bukowina Tatrzańska, 1 z gminy Kościelisko oraz 1 z gminy Białe Dunajce. W stosunku do 2017 roku nastąpił wzrost liczby rodzin, które otrzymały pomoc i wsparcie z tego powodu o 4 rodziny, natomiast w porównaniu z 2018 rokiem dostrzegalny jest wzrost o 3 rodziny.

Tabela 15. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezdomności w gminach wchodzących w skład Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	39	40	39
gmina Poronin	1	2	3
gmina Kościelisko	0	0	1
gmina Bukowina Tatrzańska	2	0	3
gmina Białe Dunajce	0	1	1
razem	42	43	46

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Osoby bezdomne mogą skorzystać w Zakopanem z Noclegowni dla bezdomnych, znajdującej się ul. Spyrkówka 20a.

Noclegownia udostępnia:

- możliwość skorzystania z noclegu (warunkiem skorzystania z noclegu w sypialni jest trzeźwość osoby zgłaszającej się, osoby będące w stanie wskazującym na spożycie alkoholu, w przypadku niekorzystnych warunków atmosferycznych, mogą skorzystać z miejsca w ogrzewalni),
- możliwość skorzystania z prysznicy, toalety,
- możliwość wyprania swojej odzieży,
- możliwość skorzystania z czystej odzieży używanej,
- możliwość skorzystania z gorącej herbaty, posiłku (z produktów będących w magazynie Noclegowni),
- możliwość otrzymania paczki żywnościowej,
- pomoc pracownika socjalnego w zakresie uzyskania przysługujących uprawnień czy pomocy w formie zasiłku z pomocy społecznej,
- pomoc w organizacji powrotu do stałego miejsca pobytu/zamieszkiwania (w przypadku osób spoza Zakopanego).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

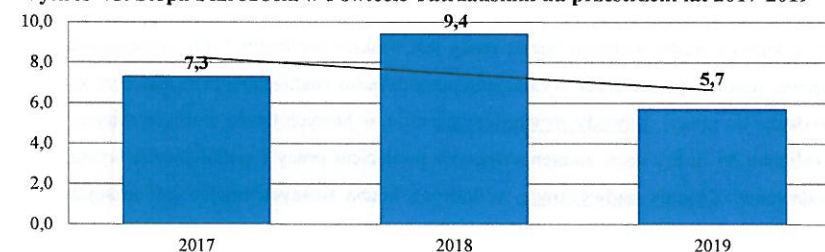
- **bezrobocie** – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- **niepełnosprawność** – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- **wiek** – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;
- **wykształcenie** – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

BEZROBOCIE

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Poniższy wykres przedstawia stopę bezrobocia w Powiecie Tatrzańskim. W 2019 roku wynosiła ona 5,7%, a więc była znacznie niższa niż w 2018 roku (o 3,7%) oraz w 2017 roku (o 1,6%). Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 75. Stopa bezrobocia w Powiecie Tatrzańskim na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w Powiecie Tatrzańskim na 1000 mieszkańców pracowały 164 osoby²⁴. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 11 145. Analizując tę kwestię z podziałem na poszczególne gminy Powiatu Tatrzańskiego możemy stwierdzić, że najwięcej osób pracujących na 1000 ludności było w gminie Zakopane – 290 osób. Nieco mniej, bo 128 osób pracujących odnotowano w gminie Bukowina Tatrzańska. W gminie Kościelisko w omawianym roku było z kolei 66 osób pracujących na 1000 ludności, w gminie Poronin – 60, a w gminie Białe Dunajce – 45. Na przestrzeni ostatnich trzech lat w całym Powiecie Tatrzańskim dostrzegalny jest wzrost liczby pracujących osób na 1000 ludności, co zostało przedstawione w poniższej tabeli.

²⁴ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Tabela 16. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Powiecie Tatrzańskim oraz należących do niego gmin na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
gmina Poronin	59	57	60
gmina Kościelisko	66	64	66
gmina Bukowina Tatrzańska	129	120	128
gmina Zakopane	274	272	290
gmina Biały Dunajec	43	48	45
Powiat Tatrzański	158	155	164

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Barometr zawodów to jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach. Barometr dzieli zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe. Zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy). Zawody zrównoważone to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców. Zawody nadwyżkowe, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie).

Wśród zawodów deficytowych na terenie Powiatu Tatrzańskiego w 2020 roku znalazły się następujące zawody: cieśle i stolarze budowlani, fizjoterapeuci i masażyści, kelnerzy i barmani, kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, kierownicy ds. usług, kucharze, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, opiekunowie osób starszych lub niepełnosprawnych, pielęgniarki i położne, pracownicy ds. techniki dentystycznej, pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie, psycholodzy i psychoterapeuci, recepcjoniści i rejestratorzy, robotnicy budowlani, sprzątaczk i pokojowe, sprzedawcy i kasjerzy²⁵.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin Powiatu Tatrzańskiego z powodu bezrobocia, kształtowała się na poziomie 281. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć tendencję spadkową w zakresie liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu – łącznie we wszystkich gminach liczba rodzin zmalała o 24%.

²⁵ <https://barometrzwodow.pl/>

Tabela 17. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w gminach wchodzących w skład Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	170	149	147
gmina Poronin	44	36	34
gmina Kościelisko	70	60	42
gmina Bukowina Tatrzańska	47	50	40
gmina Biały Dunajec	37	32	18
razem	368	327	281

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego oraz wchodzących w jego skład gmin. Z danych źródłowych wynika, że pod koniec 2019 roku w PUP zarejestrowanych było ogółem 1 025 mieszkańców gminy Zakopane, 442 gminy Poronin, 328 gminy Kościelisko, 313 gminy Bukowina Tatrzańska oraz 237 gminy Biały Dunajec. Warto zauważyć, że w latach 2017-2019 nastąpił znaczny spadek bezrobocia wśród mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego.

Tabela 18. Mieszkańcy Powiatu Tatrzańskiego i wchodzących w jego skład gmin zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie na przestrzeni lat 2017–2019 (stan na koniec roku)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
	liczba osób	liczba osób	liczba osób
gmina Zakopane	1 344	1 255	1 025
gmina Poronin	540	506	442
gmina Kościelisko	416	386	328
gmina Bukowina Tatrzańska	394	329	313
gmina Biały Dunajec	359	304	237
ogółem	3 053	2 780	2 345

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Analizując strukturę bezrobocia w Powiecie Tatrzańskim należy zwrócić ponadto uwagę na następujące czynniki:

- spośród 2 345 zarejestrowanych bezrobotnych poprzednio pracowało 1 919 osób (czyli 81,8%), z czego 64 osoby zarejestrowały się w Urzędzie po zwolnieniu z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
- 79 bezrobotnych stanowiły osoby, które w okresie do 12 miesięcy ukończyły naukę,
- w ewidencji Urzędu na koniec grudnia 2019 roku pozostawało ponadto 329 kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka.

Tabela 19. Struktura osób bezrobotnych wg stanu na koniec 2018 r. i 2019 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych w 2019	Liczba bezrobotnych w 2018	Zmiana
Wg wieku			
18-24	310	432	-28,2%
25-34	666	824	-19,2%
35-44	540	600	-10,0%
45-54	419	468	-10,5%
Pow. 55	410	456	-10,1%
Wg wykształcenia			
Wyższe	210	272	-22,8%
Średnie zawodowe/ policealne	494	562	-12,1%
Ogólnokształcące	199	276	-27,9%
Zasadnicze zawodowe	687	811	-15,3%
Gimnazjalne i poniżej	755	859	-12,1%
Wg czasu pozostawania bez pracy			
Do 6 m-cy	806	882	-8,6%
6-12 m-cy	358	451	-20,6%
12-24 m-ce	408	459	-11,1%
Pow. 24 m-cy	773	988	-21,8%

Źródło: Sprawozdanie PUP w Zakopanem 2019

Przy zastosowaniu podziału bezrobotnych w ujęciu poszczególnych zawodów największą liczbę zarejestrowanych można wskazać w przypadku sprzedawców (269), kucharzy (94), pomocniczych robotników budowlanych (77), kelnerów (64) i techników budownictwa (51). 462 osoby zakwalifikowano jako osoby bez zawodu.

Spośród zarejestrowanych w PUP w 2019 roku 47 osób stanowiły osoby bezrobotne niepełnosprawne (w tym 17 kobiet). Szczegółowy podział struktury osób bezrobotnych niepełnosprawnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Podział struktury osób bezrobotnych niepełnosprawnych

Oznaczenie stopnia niepełnosprawności	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych
Stopień lekki	28
Stopień umiarkowany	17
Stopień znaczny	2

Źródło: Sprawozdanie PUP w Zakopanem 2019

W 2019 roku Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem stosował rozmaite instrumenty i usługi rynku pracy w stosunku do osób bezrobotnych. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 21. Zestawienie stosowanych w roku 2019 w odniesieniu do bezrobotnych instrumentów i usług rynku pracy

Forma aktywizacyjna	Liczba osób w 2019 r.	Liczba osób w 2018r.	Zmiana
Stáže	215	213	+2
Środki na podjęcie działalności gospodarczej	150*	145	+5
Roboty publiczne	27	18	+9
Szkolenia	25	21	+4
Bon na zasiedlenie (podjęcia pracy lub działalności gospodarczej)	17	15	+2
Prace interwencyjne	5	7	-2
Prace społecznie użyteczne	3	3	b.z.
Refundacja części kosztów wynagrodzeń, nagród i składek na ubezpieczenia społeczne bezrobotnych do 30 roku życia	3	3	b.z.
Refundacja kosztów wyposażenia / doposażenia stanowiska pracy	2	0	+2

* w tym 1 osoba ze środków PFRON

Źródło: Sprawozdanie PUP w Zakopanem 2019

Przedstawione powyżej formy wsparcia realizowane były ze środków:

- przyznanych algorytmem przez Samorząd Województwa,
- Programu Regionalnego "Konserwator",
- trzech projektów dofinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tatrzańskim z Poddziałania 1.1.1 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój - edycja IV oraz Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie tatrzańskim z Działania 8.1. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020 - edycja IV i V).

Najwięcej osób skorzystało z możliwości uczestnictwa w stażach (215 osób) oraz otrzymało środki na podjęcie działalności gospodarczej (150 osób).

Do Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem w 2019 roku wpłynęło łącznie 1 049 ofert pracy (o 1,8 % więcej niż w roku ubiegłym), przy czym 741 stanowiły oferty pracy niesubsydiowanej, a 267 miejsca aktywizacji zawodowej (głównie oferty staży).

Analiza struktury zgłaszanych ofert pracy wskazuje na to, że dominowały wśród nich zawody związane z obsługą ruchu turystycznego i gastronomii (kucharz, kelner, barman, recepcjonista, pokojowa) oraz handlu (sprzedawca). W przypadku propozycji związanych z wykonywaniem pracy biurowej w kategorii tej dominowały oferty subsydiowane.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- duży udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- rynek pracy ukierunkowany na działalność turystyczną,
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- **wspieranie rodziny** – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- **ubóstwo** – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność

zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim w kontekście używania nalogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- **edukacja** – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWALE LUB CIĘŻKIE CHOROBY

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia OPS znalazło się na trzecim miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej w Powiecie Tatrzańskim.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin Powiatu Tatrzańskiego z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 424. W stosunku do 2017 roku nastąpił zatem spadek ich liczby o 13%.

Tabela 22. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład Powiatu Tatrzańskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	211	221	213
gmina Poronin	70	66	73
gmina Kościelisko	58	48	36
gmina Bukowina Tatrzańska	100	73	102
gmina Białe Dunajce	51	50	49
razem	490	458	424

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka. Łącznie we wszystkich gminach Powiatu Tatrzańskiego w 2017 roku przyznano 2 552 świadczenia, w 2018 roku liczba świadczeń wynosiła 2 715, z kolei w 2019 roku kształtowała się na poziomie 2 707 świadczeń. W stosunku do 2017 roku liczba przyznanych świadczeń uległa zatem wzrostowi.

Tabela 23. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	860	896	933
gmina Poronin	416	459	511
gmina Kościelisko	356	421	372
gmina Bukowina Tatrzańska	620	659	575
gmina Białe Dunajce	300	280	316
razem	2 552	2 715	2 707

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W porównaniu do 2017 roku, w części gmin Powiatu Tatrzańskiego, liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności uległa zmniejszeniu. W Powiecie Tatrzańskim w 2017 roku przyznano 4 315 świadczeń, w 2018 roku – 4 324, natomiast w 2019 roku – 4 225.

Tabela 24. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	1 646	1 489	1 427
gmina Poronin	591	619	675
gmina Kościelisko	477	534	316
gmina Bukowina Tatrzańska	864	969	1 033
gmina Białe Dunajce	737	713	774
razem	4 315	4 324	4 225

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku przyznano łącznie 3 944 świadczenia dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku – 3 977 świadczeń, natomiast w 2019 roku – 3 781. Na przestrzeni ostatnich trzech lat dostrzegalny jest spadek liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie.

Tabela 25. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	1 380	1 404	1 291
gmina Poronin	695	680	698
gmina Kościelisko	381	381	381
gmina Bukowina Tatrzańska	1 079	1 101	1 037
gmina Białe Dunajce	409	411	374
razem	3 944	3 977	3 781

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku długotrwała lub ciężka choroba jako powód udzielania pomocy i wsparcia OPS znalazła się na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Zakopane i Bukowina Tatrzańska.

W 2019 roku łączna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin Powiatu Tatrzańskiego z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby kształtowała się na poziomie 588. W stosunku do 2017 roku nastąpił wzrost ogólnej liczby rodzin o 11%, z kolei w porównaniu do roku 2018 o 2%.

Tabela 26. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład Powiatu Tatrzańskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	321	346	360
gmina Poronin	38	39	56
gmina Kościelisko	39	49	46
gmina Bukowina Tatrzańska	103	110	98
gmina Białe Dunajce	31	32	28
razem	532	576	588

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Istotnym wsparciem dla osób niepełnosprawnych są Domy Pomocy Społecznej.

W Powiecie Tatrzańskim znajduje się:

- Dom Pomocy Społecznej w Zakopanem, przy ul. Szpitalnej 21, dwuprofilowy z przeznaczeniem dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych, dysponujący 70 miejscami,
- Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci, Młodzieży Niepełnosprawnych Intelakualnie (chłopców) w Białce Tatrzańskiej przy ul. Środkowej 186, niepubliczny, prowadzony przez ZZ Sióstr Serafitek, dotowany na podstawie umowy zlecającej wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej o ilości 83 miejsc.

W 2019 roku wydano decyzji:

- 23 o umieszczeniu osób w domach pomocy społecznej,
- 78 ustalających odpłatność za pobyt w DPS,
- 2 decyzje o wygaśnięciu odpłatności w DPS,
- 16 stwierdzających wygaśnięcie decyzji o umieszczeniu w DPS,
- 4 o umorzeniu postępowania,
- 1 o uchyleniu decyzji o umieszczeniu,
- 1 o odmowie umieszczenia.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności zajmuje się rozpatrywaniem spraw mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego na podstawie porozumienia zawartego w 2000 roku pomiędzy Starostami Tatrzańskim i Nowotarskim.

W 2019 roku wydano dla obywateli Powiatu Tatrzańskiego 463 orzeczenia o niepełnosprawności na kwotę 75 881 zł (dotacja Wojewody), środki własne Powiatu 23 624 zł. Koszt jednego orzeczenia wynosił 217,00 zł.

W 2020 roku wydano 66 decyzji dotyczących mieszkańców DPS:

- 11 o umieszczeniu osób w domach pomocy społecznej,
- 36 ustalających odpłatność za pobyt w DPS,
- 1 decyzje o wygaśnięciu odpłatności w DPS
- 14 stwierdzających wygaśnięcie decyzji o umieszczeniu w DPS
- 1 o umorzeniu postępowania,
- 2 o uchyleniu decyzji o umieszczeniu,
- 1 o odmowie umieszczenia.

W 2020 roku Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności – załatwiał sprawy mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego na podstawie porozumienia zawartego w 2000 roku pomiędzy Starostami Tatrzańskim i Nowotarskim. W 2020 roku rozpatrzono 522 wnioski obywateli Powiatu Tatrzańskiego, 438 osób dorosłych i 61 dzieci do 16 roku życia. Koszt jednego orzeczenia wynosił 225,47 zł. Łączny koszt wydanych orzeczeń i legitymacji wyniósł 123 388,24 zł.

Dotacja na działalność Zespołu przekazywana jest przez Wojewodę bezpośrednio do Powiatu Nowotarskiego, jako jednostki prowadzącej Zespół.

REHABILITACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Osoby z niepełnosprawnościami często czują się wyobcowane i odsunięte od udziału w życiu społecznym. Ograniczenia utrudniające bądź wręcz uniemożliwiające korzystanie z przysługujących im praw do zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi, stanowią problem równie istotny, co trudności z rehabilitacją zawodową.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestniczenia w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, w komunikowaniu się i w dostępie do informacji,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Do najważniejszych form aktywności wspomagających proces rehabilitacji społecznej zalicza się:

- uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych,
- uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej,
- uczestnictwo w zespołach ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo,
- uczestnictwo w imprezach integracyjnych o charakterze sportowym lub kulturalnym.

Ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych otrzymano w 2019 roku 1 662 209 zł na realizację ustawowych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej.

W 2019 roku w zakresie rehabilitacji społecznej dofinansowano:

- działanie Warsztatu Terapii Zajęciowej przy Polskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencjalną Koło w Zakopanem dla 65 osób na kwotę 1 198 601,00 zł, w tym:
 - o ze środków PFRON 1 078 740,00 zł, co stanowiło 90% kosztów działalności WTZ,
 - o ze środków Powiatu Tatrzańskiego 119 861,00 zł, co stanowiło 10% kosztów działalności WTZ, zgodnie z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
- uczestnictwo 9 osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, na kwotę 9 335,00 zł, w tym: dzieciom i młodzieży wraz z opiekunem, na łączną kwotę 1 945,00 zł,
- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów - 261 osobom na kwotę 383 601,40 zł, w tym: 27 dzieciom, na kwotę 62 669,83 zł,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny - 4 osobom na kwotę 2 810,70 zł, w tym: 1 dziecku, na kwotę 179,40 zł,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych - rozpatrzone wnioski 3 organizacji pozarządowych na łączną kwotę 10 866,44 zł. W zorganizowanych imprezach wzięło udział 639 osób w tym 84 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej na kwotę 1 545,00 zł,

- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełno-sprawnych - dla 13 osób na kwotę 16 762,33 zł, w tym dla 2 dzieci na kwotę 4 682,00 zł.

W 2020 roku dofinansowano w tym zakresie:

- działanie Warsztatu Terapii Zajęciowej przy Polskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencjalną Koło w Zakopanem dla 65 osób na kwotę 1 480 266,67 zł, w tym:
 - o ze środków PFRON 1 332 240,00 zł, co stanowiło 90 % kosztów działalności WTZ
 - o ze środków Powiatu Tatrzańskiego 148.026,67 zł, co stanowiło 10% kosztów działalności WTZ, zgodnie z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
 - do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych dla 25 osób, na kwotę 26 116,00 zł, w tym: 10 dzieciom i młodzieży wraz z opiekunem, na łączną kwotę 10 612,00 zł,
 - do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów - 265 osobom na kwotę 340 841,00 zł, w tym: 17 dzieciom, na kwotę 46 046,00 zł,
 - do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny- 7 osobom na kwotę 5 080,00 zł, w tym: 1 dziecku, na kwotę 1 000,00 zł,
 - dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych – został złożony 1 wniosek organizacji pozarządowych na kwotę 3 500,00 zł. W związku z trudną sytuacją związaną z pandemią COVID 19 organizacja pozarządowa ze względu na bezpieczeństwo uczestników hipoterapii zmuszona była wycofać wniosek.
 - dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych - dla 24 osób na kwotę 55 350,00 zł, w tym dla 4 dzieci na kwotę 4 688,00 zł.
- W zakresie rehabilitacji zawodowej – zadanie było realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem - w ramach zadania p.n.:
- jednorazowe dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub podjęcia działalności w formie spółdzielni socjalnej (art.12a) – 1 osoba na kwotę 39 999,00 zł,

- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu (art.11) - 1 osoba skorzystała ze stażu na kwotę 8 845,44 zł.

W 2020 roku w ramach tego zadania realizowano:

- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu art. 11 - 1 osoba skorzystała ze stażu na kwotę 9 952,28 zł.

W 2019 roku realizowano pilotażowy program p.n.: „Aktywny samorząd” w ramach którego udzielono pomocy na łączną kwotę 98 422,00 zł w następujących zadaniach:

Modul I:

- A1 pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu – 1 osobie na kwotę 1 741,00 zł,
- B1 pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 1 osoba na kwotę 2 969,00 zł,
- B2 dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania – 5 osób na kwotę 4 583,00 zł,
- B3 pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 2 osoby na kwotę 6 508,00 zł,
- B4 pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 21 osób na kwotę 48 451,00 zł,
- C2 pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 5 osób na kwotę 14 369,00 zł.

Modul II:

- pomoc w uzyskaniu wykształcenia poprzez dofinansowanie kosztów edukacji w szkole policealnej, kolegium lub w szkole wyższej (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub doktoranckie prowadzone przez szkoły wyższe w systemie stacjonarnym/dziennym lub niestacjonarnym/ wieczorowym/ zaocznym lub eksternistycznym, w tym również za pośrednictwem Internetu) - 10 osób na kwotę 24 638,00 zł.

Łącznie osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia – 1 023.

W 2020 roku również realizowano program p.n.: „Aktywny Samorząd” w ramach którego udzielono pomocy na łączną kwotę 121 625,99 zł w następujących zadaniach:

Modul I: 65.744,24 zł

- A1 pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu 3 osoby na kwotę 11 679,00 zł, w tym 1 dziecko na kwotę 884,00 zł,
- A2 pomoc w uzyskaniu prawa jazdy – 1 osoba na kwotę 1 590,00 zł,
- B1 pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania 8 osób na kwotę 54 545,08 zł,
- B3 pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 1 osoba na kwotę 7 500,00 zł,
- 4 pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania 5 osób na kwotę 16 912,92 zł, w tym 3 dzieci na kwotę 11 305,29 zł,
- C1 pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 1 dziecko na kwotę 10 000,00 zł,
- C2 pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 4 osoby na kwotę 11 898,99 zł,
- C5 pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowanie – 1 osoba na kwotę 7 500,00 zł.

Modul II: 12 osób na kwotę 55 881,75 zł

- pomoc w uzyskaniu wykształcenia poprzez dofinansowanie kosztów edukacji w szkole policealnej, kolegium lub w szkole wyższej (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub doktoranckie prowadzone przez szkoły wyższe w systemie stacjonarnym/dziennym lub niestacjonarnym/wieczorowym/zaocznym lub eksternistycznym, w tym również za pośrednictwem Internetu)

Modul III

Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 374 z późn. zm.) w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2 Wojewoda Małopolski Pan Piotr Ćwik a następnie z up. Wojewody Małopolskiego I Wicewojewoda Małopolski Pan Zbigniew Starzec wydali

polecenia natychmiastowego czasowego zawieszenia działalności w placówkach wsparcia dziennego min. w Warsztatach Terapii Zajęciowej w okresach:

- od 12.03.2020 r. do 29.05.2020 r.,
- od 17.07.2020 r. do 19.09.2020 r.,
- od 16.10.2020 r. do 26.11.2020 r.

W związku z czasowym zawieszeniem działalności w placówkach wsparcia dziennego Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych uruchomił program p.n. „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” w ramach Modułu III. Pomoc finansowa w ramach Modułu III udzielana była osobom niepełnosprawnym, które na skutek wystąpienia epidemii utraciły w okresie od 9 marca 2020 r. do 15 listopada 2020 r. możliwość korzystania (przez okres co najmniej 5-ciu kolejnych następujących po sobie dni roboczych). Pomoc udzielana w tej formie była dofinansowaniem kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych. Wysokość pomocy wynosiła 500,00 zł miesięcznie za okres max. 5-ciu miesięcy. Z dofinansowania skorzystały 84 osoby na łączną kwotę 199 000,00 zł.

Ogółem osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia – 507.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na niewystarczającą aktywizację społeczną,
- bariery architektoniczne występujące na terenie Powiatu,
- brak ofert pracy dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności,
- brak wsparcia osób niepełnosprawnych w postaci asystenta osoby niepełnosprawnej.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Niepełnosprawność, długotrwale lub ciężkie choroby” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy

osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP.

- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie.
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów.
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

UZALEŻNIENIA

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę, jeśli spełnia trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny²⁶. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Poniżej przedstawione zostały miejsca znajdujące się na terenie Powiatu Tatrzańskiego, gdzie jego mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

²⁶ J. Kinney, G. Leaton, *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Rysunek 8. Pomoc w przypadku problemu uzależnień na terenie Powiatu Tatrzańskiego

Źródło: opracowanie własne

W 2019 roku z powodu alkoholizmu z pomocy i wsparcia ośrodków pomocy społecznej skorzystało łącznie 99 mieszkańców gmin Powiatu Tatrzańskiego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin, którym udzielono pomocy z omawianego powodu łącznie we wszystkich gminach należących do Powiatu uległa spadkowi. W stosunku do 2017 roku ich liczba zmniejszyła się o 15%.

Tabela 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	91	82	80
gmina Poronin	10	8	5
gmina Kościelisko	2	1	-
gmina Bukowina Tatrzańska	12	14	14
gmina Białny Dunajec	1	1	-
razem	116	106	99

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również działania podejmowane przez Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących im uprawnień.

Dane dotyczące działań GKRPA w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Działania Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019

gmina Zakopane			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób w stosunku, do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	39	39	39
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	25	28	25
gmina Poronin			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób w stosunku, do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	b.d.	b.d.	b.d.
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	b.d.	b.d.	b.d.
gmina Kościelisko			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób w stosunku, do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	20	9	14
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	5	4	5
gmina Bukowina Tatrzańska			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób w stosunku, do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	26	24	21
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	12	10	12
gmina Białny Dunajec			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób w stosunku, do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	18	15	7
liczba osób, wobec których wystąpiono, do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	8	7	7

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-GI za 2017, 2018 i 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane dotyczące działalności Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych. Znajdują się one w każdej z gmin Powiatu Tatrzańskiego. W Punktach pomoc i wsparcie uzyskują osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców, a także osoby doznające przemocy w rodzinie lub stosujące przemoc.

Szczegółowe dane dotyczące liczby osób, którym udzielono porad w Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego prezentuje poniższa tabela. Możemy zauważyć, że w większości gmin więcej porad udzielano mieszkańcom z problemem alkoholowym, niż dorosłym członkom ich rodzin. Na przestrzeni ostatnich trzech lat wahała się liczba osób z problemem alkoholowym, którym udzielono porad w gminie Zakopane, Kościelisko, Bukowina Tatrzańska i Biały Dunajec. Brak dostępnych informacji na temat udzielonych porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w gminie Poronin.

Tabela 29. Liczba osób, którym udzielono porad w Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019

gmina Zakopane			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
osobom z problemem alkoholowym	138	154	126
dorosłych członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym	178	179	152
gmina Poronin			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
osobom z problemem alkoholowym	b.d.	b.d.	b.d.
dorosłych członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym	b.d.	b.d.	b.d.
gmina Kościelisko			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
osobom z problemem alkoholowym	20	9	19
dorosłych członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym	1	3	2
gmina Bukowina Tatrzańska			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
osobom z problemem alkoholowym	32	34	30
dorosłych członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym	12	8	10
gmina Biały Dunajec			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
osobom z problemem alkoholowym	14	10	18
dorosłych członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym	6	2	4

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH W GMINACH POWIATU TATRZAŃSKIEGO

W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie wszystkich gmin Powiatu Tatrzańskiego wyniosła 219 858 546,72 zł (w kwocie tej nie brano pod uwagę gminy Poronin ze względu na brak danych za 2017, 2018 i 2019 rok). Na przestrzeni ostatnich lat łączna wartość sprzedanego alkoholu ulegała zwiększeniu.

Tabela 30. Łączna wartość sprzedanego na terenie Powiatu Tatrzańskiego alkoholu z podziałem na poszczególne gminy w latach 2017-2019 (w złotych)

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	113 284 889,00	121 269 626,24	136 679 101,98
gmina Poronin	b.d.	b.d.	b.d.
gmina Kościelisko	11 493 334,13	11 989 130,25	12 676 835,09
gmina Bukowina Tatrzańska	33 677 469,34	36 202 022,92	65 782 455,65
gmina Biały Dunajec	4 838 833,00	5 526 660,00	4 720 154,00
razem (bez gminy Poronin)	163 294 525,47	174 987 419,41	219 858 546,72

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- gwałtowny wzrost sprzedanego alkoholu w Powiecie,
- wysoki odsetek osób z problemem alkoholowym alkoholu,
- alkoholizm jako główna przyczyna problemów społecznych mieszkańców Powiatu,
- zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w związku z występowaniem pandemii COVID-19.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Uzależnienia” są:

- **wspieranie rodziny** – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności

psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne,

- **ubóstwo** – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej,
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia,
- **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

PRZEMOC W RODZINIE

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości

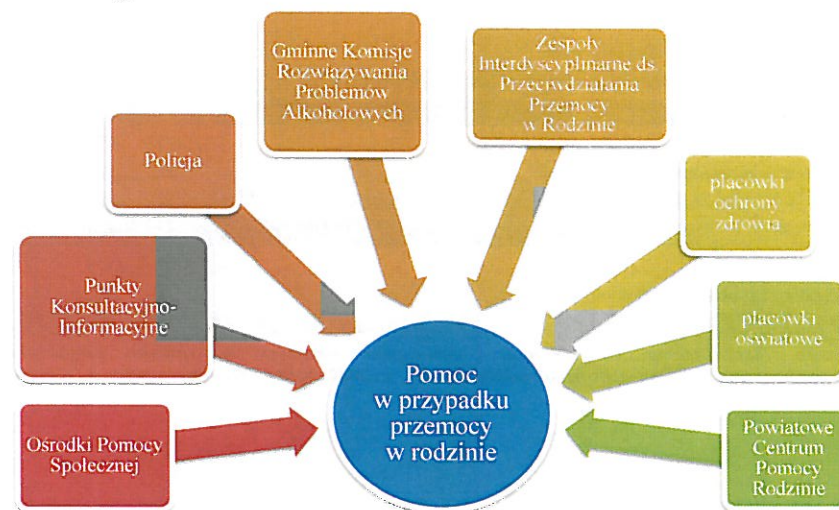

podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminach Powiatu Tatrzańskiego zajmują się Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (oprócz miasta Zakopane). W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Poniżej przedstawione zostały miejsca na terenie Powiatu Tatrzańskiego, gdzie mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

Rysunek 9. Pomoc w przypadku problemu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Tatrzańskiego

Źródło: opracowanie własne

W 2019 roku z pomocy ośrodków pomocy społecznej na terenie Powiatu Tatrzańskiego z powodu przemocy w rodzinie skorzystało łącznie 15 rodzin, w 2018 roku 19, natomiast w 2017 roku 18. Oznacza to wahania liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie.

Tabela 31. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	4	7	4
gmina Poronin	8	6	5
gmina Kościelisko	-	-	-
gmina Bukowina Tatrzańska	2	3	4
gmina Białe Dunajce	4	3	2
razem	18	19	15

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- przemoc w rodzinie jest jednym z głównych problemów społecznych w Powiecie Tatrzańskim,
- wysoka liczba rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z obszarem „Przemocy w rodzinie” są:

- **wspieranie rodziny** – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników

osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie.

- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu. Powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie.
- **ubóstwo oraz promocja zatrudnienia** – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie.
- **edukacja** – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskują wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia.
- **ochrona zdrowia** – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Powiatu w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny.

Na poziomie gmin główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi ośrodek pomocy społecznej, który służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych dla nich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W poniższej tabeli zaprezentowana została liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019 z podziałem na poszczególne gminy Powiatu Tatrzańskiego. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku korzystało 698 rodzin w gminie Zakopane, 720 w gminie Poronin, 451 w gminie Kościelisko, 760 w gminie Bukowina Tatrzańska oraz 476 w gminie Białe Dunajce. W latach 2017-2019 dostrzegalna jest tendencja spadkowa jeśli chodzi o liczbę rodzin korzystających z tego typu świadczeń we gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego, poza gminą Poronin. W stosunku do 2017 roku liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w 2019 roku spadła o 4%.

Tabela 32. Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka z podziałem na poszczególne gminy Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	762	759	698
gmina Poronin	674	711	720
gmina Kościelisko	464	471	451
gmina Bukowina Tatrzańska	837	831	760
gmina Białe Dunajce	494	502	476
razem	3 231	3 274	3 105

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystało łącznie 273 osoby z Powiatu. W ostatnich latach liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego spadła w gminie Zakopane, Poronin oraz Bukowina Tatrzańska. Największy spadek (w stosunku do 2017 roku) dostrzegalny jest w gminie Bukowina Tatrzańska (20%), natomiast najmniejszy w gminie Zakopane (17%).

Tabela 33. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w podziale na poszczególne gminy należące do Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	151	138	126
gmina Poronin	62	57	51
gmina Kościelisko	23	20	25
gmina Bukowina Tatrzańska	41	38	33
gmina Białe Dunajce	36	37	38
razem	313	290	273

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa łącznie we wszystkich gminach Powiatu Tatrzańskiego spadkowi. W 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 226 rodzin z całego Powiatu, natomiast w 2019 roku już tylko 203, co oznacza spadek o 10%. Rozpatrując liczbę rodzin, którym udzielone zostało pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z podziałem na poszczególne gminy Powiatu można stwierdzić, że w stosunku do 2017 roku wzrost odnotowany został tylko w gminie Poronin (15%).

Tabela 34. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego we wszystkich gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	99	93	87
gmina Poronin	39	40	45
gmina Kościelisko	43	32	32
gmina Bukowina Tatrzańska	14	9	8
gmina Białe Dunajce	31	36	31
razem	226	210	203

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ośrodki pomocy społecznej realizują zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2021 r. poz. 159). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W 2019 roku na terenie całego Powiatu Tatrzańskiego pracowało 9 asystentów rodziny, w tym: 3 w gminie Zakopane, 3 w gminie Poronin, po 1 w gminie Kościelisko, Bukowina Tatrzańska i Białe Dunajce. W przedmiotowym roku zatrudnieni w ośrodkach pomocy społecznej asystenci rodziny obejmowali wsparciem łącznie 80 rodzin z Powiatu. W stosunku do 2017 roku można dostrzec wzrost liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny. Kształtuje się na poziomie 16%.

Tabela 35. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem w poszczególnych gminach Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017		2018		2019	
	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin
gmina Zakopane	2	18	3	19	3	31
gmina Poronin	3	19	3	15	3	15
gmina Kościelisko	1	11	1	9	1	10
gmina Bukowina Tatrzańska	1	9	1	10	1	14
gmina Białe Dunajce	1	12	1	9	1	10
razem	8	69	9	62	9	80

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- znaczny udział rodzin niepełnych, w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z dziedziną „Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego” są:

- **edukacja** (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcjonalności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM OPIEKI DZIECIOM POZBAWIONYM OPIEKI RODZICÓW

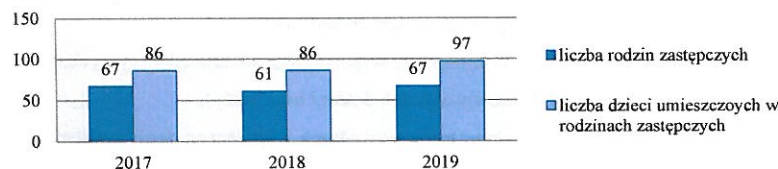
Podstawowym celem działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ustawy system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom

w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin zastępczych oraz liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin zastępczych w Powiecie Tatrzańskim utrzymywała się na podobnym poziomie. W 2019 roku można zauważyć wzrost liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (wzrost o 9 osób w porównaniu do roku 2017 i 2018).

Wykres 76. Liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019 (stan na koniec roku)

Źródło: Sprawozdania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem z działalności w 2017, 2018 i 2019 roku wraz z wykazem potrzeb w zakresie pomocy społecznej i pieczy zastępczej

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Powiatu Tatrzańskiego obejmowała w 2020 roku 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego znajdującą się w Zakopanem przy ul. Tetmajera, która do dnia 30 kwietnia 2020 roku funkcjonowała pod nazwą Centrum Wsparcia Dziecka i Rodziny o 28 miejscach statutowych, od dnia 1 maja 2020 roku w zgodzie z Uchwałą Nr XIII/106/20 Rady Powiatu Tatrzańskiego z dnia 27 lutego 2020 roku w sprawie przekształcenia Centrum Wsparcia Dziecka i Rodziny w Zakopanem i na podstawie decyzji Wojewody Małopolskiego Nr 13/2019 z dnia 29 kwietnia 2020 roku – w wyniku procesu deinstytucjonalizacji przekształcono się w Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą Typu Socjalizacyjnego „Tatrogród” w Zakopanem, w której zgodnie z art. 95 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej może przebywać 14-tu wychowanków.

- Rodzinny Dom Dziecka, placówka opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego znajdująca się w Zakopanem ul. Bachledzki Wierch 7, o 7 miejscach statutowych, w której miejsce znalazło 7 wychowanków.

Tabela 36. Liczba i podział instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019

rodzina zastępcza	2017		2018		2019		2020	
	liczba miejsc	liczba dzieci	liczba miejsc	liczba dzieci	liczba miejsc	liczba dzieci	liczba miejsc	liczba dzieci
Centrum Wsparcia Dziecka i Rodziny, placówka opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego	28	31 (rotacyjnie)	28	23	28	16	14	13
Rodzinny Dom Dziecka, placówka opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego	7	7	7	7	7	7	7	7

Źródło: Sprawozdania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem z działalności w 2017, 2018 i 2019 roku wraz z wykazem potrzeb w zakresie pomocy społecznej i pieczy zastępczej

Gminy Powiatu Tatrzańskiego w 2019 roku współfinansowały pobyt w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej 73 dzieci. Z roku na rok dostrzec można zwiększanie się liczby dzieci, którym pobyt opłacany jest przez gminę (w stosunku do 2017 roku o 18 dzieci). Największy wzrost widoczny jest w gminie Zakopane (z 24 w 2017 roku do 38 w 2019 roku).

Tabela 37. Liczba dzieci, którym współfinansowany jest pobyt w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej przez poszczególne gminy Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019 (stan na koniec roku)

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	24	34	38
gmina Poronin	12	11	12
gmina Kościelisko	2	2	5
gmina Bukowina Tatrzańska	13	13	12
gmina Białe Dunajce	4	4	6
razem	55	64	73

Źródło: Sprawozdania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem z działalności w 2017, 2018 i 2019 roku wraz z wykazem potrzeb w zakresie pomocy społecznej i pieczy zastępczej

Pomoc dla osób usamodzielnianych

W 2019 roku proces usamodzielniania realizowało 6 pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, którym udzielono pomocy na kwotę 37 421,90 zł w tym:

- na kontynuację nauki dla 4 wychowanków w wys. **15 166,94 zł**,
- na usamodzielnienie dla 4 wychowanków w wys. **19 178,00 zł**,
- na zagospodarowanie dla 2 wychowanków w wys. **3 076,96 zł**.

Wysokość pomocy na kontynuację nauki wynosi – 526 zł miesięcznie.

Wysokość pomocy na usamodzielnienie wynosi jednorazowo:

- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną:
 - o nie mniej niż 6.939 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
 - o nie mniej niż 3470 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
 - o nie mniej niż 1735 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Wysokość pomocy na zagospodarowanie wynosi jednorazowo nie mniej niż 1 577 zł.

W sprawach wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i opiekuńczo-terapeutycznych ogółem wydano 60 decyzji, w tym:

- 4 decyzje w sprawie odstąpienia od ustalenia opłaty rodzicom za pobyt ich dzieci w placówkach opiekuńczo-terapeutycznych;
- 26 decyzji w sprawie odstąpienia od ustalenia opłaty rodzicom za pobyt ich dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 13 decyzji w sprawie usamodzielnianych pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 5 decyzji przyznających dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie do ryczałtu na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 12 decyzji przyznających dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- wzrastająca liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

Korelacje

Dziedzinaми szczególnie powiązanymi z dziedziną „Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego” są:

- **edukacja** (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny zastępcze z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcjonalności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomijają potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem społeczności lokalnej.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 18,88% wszystkich mieszkańców

Powiatu Tatrzańskiego, co oznacza wzrost w stosunku do 2017 roku o 0,56 pp. Największy odsetek seniorów jest w gminie Zakopane (25,4%), natomiast najmniejszy w gminie Poronin (16,7%). Porównując sytuację w Powiecie do całego województwa małopolskim możemy stwierdzić, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w Powiecie Tatrzańskim jest mniejszy niż w województwie (20,4%).

Tabela 38. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat w Powiecie Tatrzańskim i gminach do niego należących w latach 2017-2019 (w procentach)

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	24,1	24,7	25,4
gmina Poronin	15,8	16,3	16,7
gmina Kościelisko	17,5	17,7	18,2
gmina Bukowina Tatrzańska	16,7	17,3	17,6
gmina Białny Dunajec	17,5	17,3	17,5
razem	18,32	18,66	18,88

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Łączna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia pomocy społecznej we wszystkich gminach Powiatu Tatrzańskiego wyniosła w 2019 roku - 441. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalny jest wzrost w zakresie liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej we wszystkich gminach. Rozpatrując dynamikę zmian w ostatnich latach łącznie w całym powiecie, widzimy wzrost liczby osób starszych korzystających z pomocy społecznej. W stosunku do 2017 roku wzrost wynosi 28%.

Tabela 39. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w gminach Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	188	255	270
gmina Poronin	35	35	42
gmina Kościelisko	40	23	26
gmina Bukowina Tatrzańska	49	69	67
gmina Białny Dunajec	33	35	36
razem	345	417	441

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina

nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego, o ile dom nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie²⁷.

Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej w latach 2017-2019 w poszczególnych gminach znajdują się w tabeli poniżej. Z danych statystycznych wynika, że na przestrzeni ostatnich trzech lat, sumarycznie Ośrodki Pomocy Społecznej we wszystkich gminach ponosiły odpłatność za pobyt w DPS podobnej liczby osób.

Tabela 40. Odpłatność poszczególnych gmin Powiatu Tatrzańskiego za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	71	83	78
gmina Poronin	10	11	13
gmina Kościelisko	7	50	32
gmina Bukowina Tatrzańska	9	12	14
gmina Białny Dunajec	5	4	3
razem	102	160	140

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Jak wynika z danych przedstawionych przez ośrodki pomocy społecznej znajdujące się na terenie Powiatu Tatrzańskiego, wzrosła liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych łącznie we wszystkich gminach – w stosunku do 2017 roku nastąpił wzrost aż o 33% co oznacza, że występuje coraz większe zapotrzebowanie na tego typu usługi.

Tabela 41. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w poszczególnych gminach Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Zakopane	90	111	108
gmina Poronin	0	3	3
gmina Kościelisko	0	1	4
gmina Bukowina Tatrzańska	1	2	1
gmina Białny Dunajec	0	7	5

²⁷ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn.zm.).

razem

91

124

121

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Starzenie się społeczeństwa” są:

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współudziale z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług.
- **zdrowie** – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej.
- **wspieranie rodziny** – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Elementy procesu planowania strategicznego

charakterystyka Powiatu i diagnoza sytuacji społecznej

analiza SWOT

misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

cele strategiczne i operacyjne

działania strategiczne

zakładane rezultaty Strategii

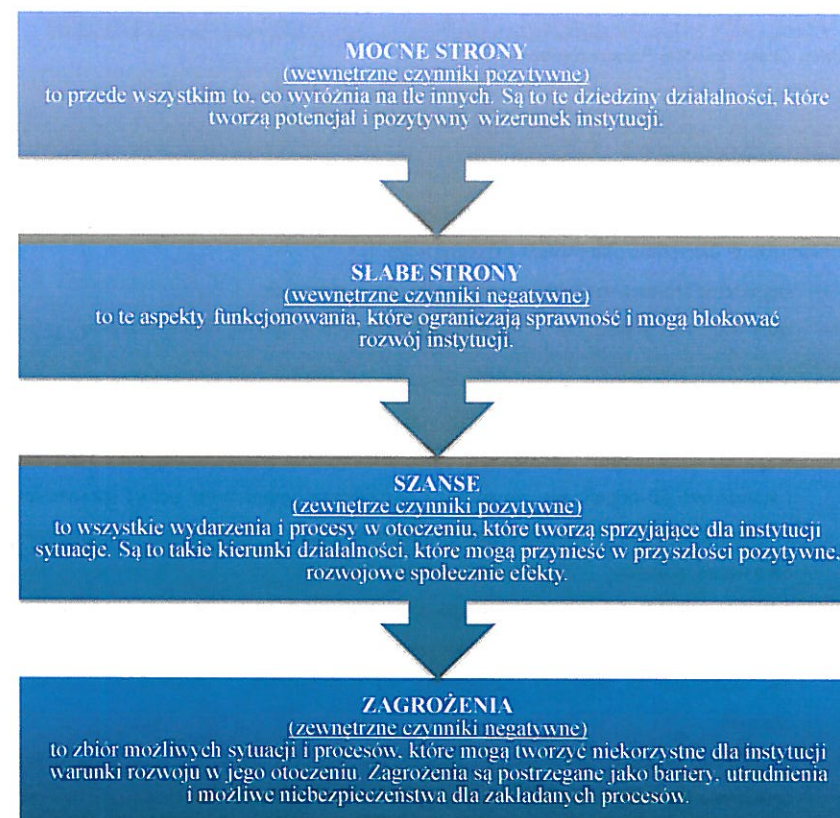

Źródło: opracowanie własne

ANALIZA SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY

1. Atrakcyjność Powiatu pod względem przyrodniczym.
2. Wzrost liczby ludności powiatu na przestrzeni ostatnich lat.
3. Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
4. Rozwinięta infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna.
5. Funkcjonowanie na terenie Powiatu licznych organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów

SŁABE STRONY

1. Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat.
2. Ujemne saldo migracji wewnętrznych w 2017 i 2019.
3. Niewystarczająca liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat trzech w Powiecie.
4. Wzrost liczby osób długotrwale pobierających świadczenie łącznie we wszystkich gminach w stosunku do 2017 roku.
5. Niewielka ilość podmiotów leczniczych

- społecznych.
6. Rozwinięta oferta edukacyjna.
 7. Duża ilość podmiotów leczniczych w mieście Zakopane.
 8. Spadek wskaźnika deprywacji lokalnej w gminach Powiatu (poza gminą Zakopane).
 9. Funkcjonowanie podmiotów reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców.
 10. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu we wszystkich gminach Powiatu Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych.
 11. Prowadzenie warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach.
 12. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
 13. Funkcjonowanie poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz placówek wsparcia dziennego.
 14. Region turystyczny.
 15. Spadek liczby rodzin, którym udzielono pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa.
 16. Spadek stopy bezrobocia w Powiecie w 2019 r.
 17. Systematyczny spadek liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia.
 18. Systematyczny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia OPS z powodu alkoholizmu.
- w pozostałych gminach Powiatu (z wyłączeniem miasta Zakopane).
6. Mały wykrywalność przestępstw na terenie powiatu (wskaźnik niższy niż w województwie małopolskim i w Polsce).
 7. Wzrost wskaźnika deprywacji lokalnej w gminie Zakopane.
 8. Duży odsetek osób, u których w rodzinach ktoś nadużywa alkoholu (wyniki badań ankietowych).
 9. Kobiety w ciąży spożywające napoje alkoholowe (wyniki badań ankietowych).
 10. Wysoki odsetek mieszkańców Powiatu doświadczający przemocy (wyniki badań ankietowych).
 11. Mała wiedza mieszkańców na temat działań wspierających rodzinę prowadzonych przez Powiat (wyniki badań ankietowych).
 12. Zbyt mało rodziców objętych działaniami profilaktycznymi związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych przez uczniów oraz zjawiskiem przemocy.
 13. Niewystarczający dostęp do klubów samopomocowych dla osób współuzależnionych, dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób doznających przemocy.
 14. Niewystarczająca baza specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie.
 15. Zbyt mała ilość alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla rodzin oraz osób starszych.
 16. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z usług opiekuńczych.

SZANSE

1. Rozwój turystyki.
2. Rozwój gospodarczy.
3. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Powiatu.
4. Promocja powiatu w całej Polsce.
5. Utworzenie nowych miejsc pracy.
6. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
7. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych

ZAGROŻENIA

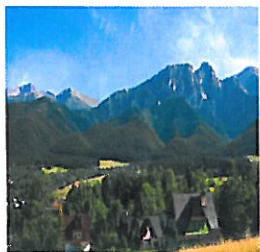
1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących specjalistycznej pomocy społecznej.
4. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
5. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.

- dla dzieci i młodzieży.
8. Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
 9. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
 10. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
 11. Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
 12. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
 13. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
 14. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
6. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
7. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
 8. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
 9. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

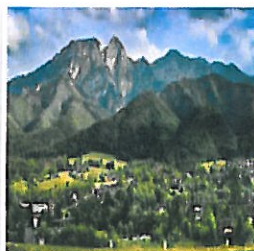
MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Powiatu w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie Powiatu Tatrzańskiego została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Powiat Tatrzański będący miejscem sprzyjającym mieszkańcom, zaspokajającym potrzeby rodzin, oraz zapewniający im zintegrowany system wsparcia, stwarzający warunki do rozwoju i integracji społecznej osób starszych, niepełnosprawnych, a także wszystkich zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Powiat zmierza. Brzmi ona:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszej jakości życia, dostępności do skutecznego i kompleksowego wsparcia, a także wzmacnianie rodzin i włączenie grup zagrożonych wykluczeniem do życia społecznego.

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

Cel strategiczny nr 1

- Sprawny i efektywny system wspierania rodziny.

Cel strategiczny nr 2

- Stworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel strategiczny nr 3

- Kompleksowa i profesjonalna pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny nr 4

- Aktywizacja osób pozostających bez pracy.

Cel strategiczny nr 5

- Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Sprawny i efektywny system wspierania rodziny.

Cel operacyjny nr 1					
Podniesienie poziomu i jakości funkcjonowania rodzin oraz wzmocnienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodziny	Wsparcie rodzin przeżywających trudności	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie	2021- 2030	PCPR, OPS, zewnętrzne firmy	Środki własne, budżet państwa,

wspierającej na terenie Powiatu.	opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	rodziny wspierającej.	szkoleniowe	środki europejskie.
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Powiatu.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021- 2030	OPS, PCPR, placówki oświatowe
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Powiatu.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów.	Rok: 2021, 2023, 2025, 2027, 2030	OPS, PCPR, placówki oświatowe, zewnętrzne firmy szkoleniowe
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2021- 2030	OPS, PCPR, Sąd, Policja
				Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

świecicami.	świecic.			
Współpracowanie z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek z którymi podjęto współpracę.	2021- 2030	OPS, PCPR, placówki oświatowe.
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Wzrost poziomu edukacji w szkołach.	Liczba działań podjętych w celu doposażenia placówek oświatowych.	2021- 2030	UG/UM, PCPR, placówki oświatowe
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Liczba uczestników.	2021- 2030	UG, OPS, placówki oświatowe, instytucje kulturalne.
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych.	2021- 2030	UG/UM, PCPR, OPS, placówki oświatowe, instytucje kulturalne.
				Środki własne
				Budżet Państwa
				Środki własne
				Budżet Państwa
				Środki własne
				Budżet Państwa

Cel operacyjny nr 2

Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży zgodnie z ich potrzebami oraz integracja rodzin.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi, ośrodkami wsparcia oraz	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych oraz	Liczba placówek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2021- 2030	PCPR, OPS, placówki oświatowe, NGO.	Bez kosztów

CEL STRATEGICZNY NR 2

Stworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel operacyjny nr 1

Poprawa funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzrost ich jakości życia.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania

Środki własne

Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób niepełnosprawnych po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Rok: 2021, 2023, 2025, 2027, 2030	PCPR, UG/UM, OPS, NGO, organizacje pozarządowe.	PFRON Fundusze Europejskie Dotacje rządowe z budżetu państwa
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2021- 2030	PCPR, OPS, NGO.	Środki własne Dotacje rządowe z budżetu państwa
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie warsztatów terapii zajęciowej lub/i środowiskowego domu samopomocy dla osób z terenu Powiatu poprzez podpisanie stosownych porozumień z podmiotami prowadzącymi.	Utworzenie warsztatów terapii zajęciowej i/lub środowiskowego domu samopomocy.	Liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej, liczba uczestników środowiskowego domu samopomocy.	2021- 2030	PCPR, OPS, NGO.	Środki własne PFRON Budżet Państwa
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.	Zwiększenie realizowanych projektów na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych o 20%.	Liczba zrealizowanych projektów/ programów. Liczba uczestników.	2021- 2030	PCPR, OPS, UG/UM, NGO.	Środki własne Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom niepełnosprawnym i starszym.	Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2021- 2030	PCPR, OPS.	Środki własne Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia o 20%.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2021- 2030	PCPR, OPS, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne Budżet Państwa

Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym i niepełnosprawnym oraz wspieranie ich w codzienności.	Liczba podjętych działań propagujących wolontariat.	2021- 2030	PCPR, OPS, UG/UM, NGO.	Środki własne
Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi (np. teleopieka, teleaniel itp.).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych nowoczesnymi rozwiązaniami w zakresie opieki.	2021- 2030	PCPR, OPS, NGO.	Środki własne Budżet Państwa PFRON

Cel operacyjny nr 2
Wzrost aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób niepełnosprawnych, a także kształtowanie pozytywnych postaw mieszkańców Powiatu wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i niepełnosprawnej w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób niepełnosprawnych.	Liczba podjętych działań promujących.	2021- 2030	PCPR, OPS, UG, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ przeprowadzonych warsztatów.	Rok: 2022, 2024, 2025, 2027, 2030	OPS, UG/UM, NGO, KPP, instytucje kulturalne i kościelne.	Środki własne Budżet Państwa Finansowane przez inne jednostki

CEL STRATEGICZNY NR 3

Kompleksowa i profesjonalna pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny nr 1 Podniesienie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy oraz rozwój istniejącego systemu wsparcia.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania

Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba działań informacyjnych.	2021-2030	PCPR, OPS, GKRPA, ZI.	Środki własne Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	2021-2030	PCPR, OPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, sąd.	Środki własne Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.	2021-2030	PCPR, OPS, GKRPA, ZI.	Środki własne Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie przemocy w rodzinie oraz wzrost wrażliwości społecznej na jej przejawy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych, liczba	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028,	PCPR, OPS, UG/UM, KPP, GKRPA, ZI, placówki	Środki własne Środki pochodzące z opłat za

kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	wychowania bez przemocy.	zorganizowanych działań.	2030	oświatowe.	wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii.	2021-2030	OPS, GKRPA, ZI, KPP, UG/UM, PCPR, placówki oświatowe.	Środki własne Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
		Liczba osób uczestniczących w kampanii.			

CEL STRATEGICZNY NR 4

Aktywizacja osób pozostających bez pracy.

Cel operacyjny nr 1

Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stala współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Powiecie w tym osób niepełnosprawnych.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	2021-2030	OPS, PCPR, PUP.	Środki własne Budżet Państwa Fundusze Europejskie Środki PFRON
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2021-2030	PCPR, OPS, PUP, UG.	Środki własne

CEL STRATEGICZNY NR 5

Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.

Cel operacyjny nr 1

Poprawa sytuacji życiowej osób i rodzin, żyjących w niewystarczających warunkach materialnych i społecznych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Powiatu.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2021-2030	PCPR, OPS.	Środki własne Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2021-2030	PCPR, OPS, UG/UM, placówki oświatowe.	Środki własne Budżet Państwa
Tworzenie warunków do powstawania nowych organizacji pozarządowych działających na rzecz polityki społecznej.	Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom potrzebującym oraz wzrost aktywności obywatelskiej.	Liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych.	2021-2030	PCPR, UG/UM, OPS.	Środki własne Budżet Państwa Fundusze Europejskie

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Powiatu Tatrzańskiego i gmin wchodzących w obszar Powiatu. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Powiatu Tatrzańskiego i gmin wchodzących w obszar Powiatu. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Powiat oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Tatrzańskiego.

Tabela 42. Ramy finansowe Strategii

L. P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2018	12 462 091
2	2019	14 117 564
L. P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2021	14 470 503,10
2	2022	14 832 265,61
3	2023	14 869 272,25
4	2024	15 241 004,05

5	2025	15 622 029,15
6	2026	16 012 579,87
7	2027	16 412 894,36
8	2028	16 823 216,71
9	2029	17 243 797,12
10	2030	17 674 892,04

L. P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851 - 85153 przeciwdziałanie narkomanii, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
-------	-----	---

1	2018	1 840 788
2	2019	1 147 879

L. P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851 - 85153 przeciwdziałanie narkomanii, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
-------	-----	--

1	2021	1 176 575,97
2	2022	1 188 341,75
3	2023	1 218 050,29
4	2024	1 248 501,54
5	2025	1 280 494,39
6	2026	1 312 506,77
7	2027	1 345 319,43
8	2028	1 378 952,41
9	2029	1 713 426,22
10	2030	1 756 261,87

L. P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
-------	-----	---

1	2018	10 594 643
2	2019	11 827 751

L. P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
-------	-----	--

1	2021	12 123 444,77
2	2022	12 426 530,88
3	2023	12 737 194,15
4	2024	12 788 142,92
5	2025	13 107 846,49
6	2026	13 435 542,65
7	2027	13 771 431,21
8	2028	14 115 716,99
9	2029	14 468 609,91
10	2030	14 830 325,15

Źródło: opracowanie własne

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności Powiatu Tatrzańskiego jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- opracowanie i wdrożenie programów rewitalizacji w tym społecznej szczególnie zaniedbanych rejonów Powiatu z udziałem samych mieszkańców i podmiotów ich reprezentujących;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych,
- poprawę dostępności cyfrowej, komunikacyjnej i architektonicznej zgodnie z zapisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki

społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Powiecie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 43. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
	Zbieranie danych, weryfikacja, i przekazanie firmie do opracowania dokumentu strategii.	I kwartał 2021 r.
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Powiatu w Zakopanem o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030”.	II kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	II kwartał 2021 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring i ewaluacja Strategii.	Na koniec każdego roku w okresie od 2021 r. do 2030 r.
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli od I kwartału 2021 r. do IV kwartału 2030 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii.	IV kwartał 2030 r.

Źródło: opracowanie własne

PLAN KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ DOKUMENTU

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Powiatu (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne) lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Powiatu, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Powiatu, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie powiaty, wojewódzkie i ogólnopolskie. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

MONITORING

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Starostwa Powiatowego, Komendy Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów, sprawozdań z działalności PCPR oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez PCPR przy ścisłej współpracy z Starostwem Powiatowym co dwa lata. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii, rozwiązywanie problemów.

Zakres ewaluacji

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości i spójności.

Sposób ewaluacji

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Narzędzia ewaluacji

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

Okres ewaluacji

Planuje się przeprowadzenie w 2031 roku ewaluacji końcowej, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań.

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami

i opracowaniach. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiste zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające z zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuacji na lokalnym rynku pracy. Strategia rozwiązywania problemów społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie

zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Powiatu.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą

wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Powiatu, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030 jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl/>
2. <https://poradnik.ngo.pl/>
3. <https://www.polskawliczbach.pl/>
4. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
5. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
6. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

7. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
8. R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN.
9. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).
10. www.psychiatriapolska.pl

SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

Rysunki

Rysunek 1. Typy diagnozy społecznej	37
Rysunek 2. Etapy badania	38
Rysunek 3. Wykorzystane techniki badawcze podczas badania ankietowego	41
Rysunek 4. Opis metodologii badawczej	42
Rysunek 5. Dobór próby badawczej	42

Rysunek 6. Struktura próby badawczej.....	43
Rysunek 7. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego oraz województwie małopolskim w 2019 roku.....	98
Rysunek 8. Pomoc w przypadku problemu uzależnień na terenie Powiatu Tatrzańskiego ...	118
Rysunek 9. Pomoc w przypadku problemu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Tatrzańskiego	123

Tabele

Tabela 1. Przyrost naturalny w Powiecie Tatrzańskim na przestrzeni lat 2017-2019	17
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w Powiecie Tatrzańskim w latach 2017-2019 (w procentach)	18
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Powiecie Tatrzańskim w latach 2017-2019.....	18
Tabela 4. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019	27
Tabela 5. Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019.....	29
Tabela 6. Powody udzielania świadczeń w gminach Powiatu Tatrzańskiego w 2019 roku (liczba rodzin)	31
Tabela 7. Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	32
Tabela 8. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?	52
Tabela 9. Jak ocenia Pan/i istotność wymienionych problemów społecznych na terenie powiatu?	75
Tabela 10. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w gminach wchodzących w skład Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019.....	94
Tabela 11. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	95
Tabela 12. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane mieszkańcom gmin Powiatu Tatrzańskiego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie żywienia” w 2018 roku i „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku.....	96
Tabela 13. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w poszczególnych gminach Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019	97
Tabela 14. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezdomności w gminach wchodzących w skład Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019.....	99
Tabela 15. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Powiecie Tatrzańskim oraz należących do niego gmin na przestrzeni lat 2017-2019	102
Tabela 16. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w gminach wchodzących w skład Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019.....	103
Tabela 17. Mieszkańcy Powiatu Tatrzańskiego i wchodzących w jego skład gmin zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie na przestrzeni lat 2017–2019 (stan na koniec roku)	103

Tabela 18. Struktura osób bezrobotnych wg stanu na koniec 2018 r. i 2019 r.	104
Tabela 19. Podział struktury osób bezrobotnych niepełnosprawnych	104
Tabela 20. Zestawienie stosowanych w roku 2019 w odniesieniu do bezrobotnych instrumentów i usług rynku pracy.....	105
Tabela 21. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład Powiatu Tatrzańskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.....	108
Tabela 22. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019	108
Tabela 23. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019.....	109
Tabela 24. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019.....	109
Tabela 25. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład Powiatu Tatrzańskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019.....	110
Tabela 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	118
Tabela 27. Działania Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019.....	119
Tabela 28. Liczba osób, którym udzielono porad w Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019	120
Tabela 29. Łączna wartość sprzedanego na terenie Powiatu Tatrzańskiego alkoholu z podziałem na poszczególne gminy w latach 2017-2019 (w złotych).....	121
Tabela 30. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	124
Tabela 31. Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka z podziałem na poszczególne gminy Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	127
Tabela 32. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w podziale na poszczególne gminy należące do Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019.....	127
Tabela 33. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego we wszystkich gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019	128
Tabela 34. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem w poszczególnych gminach Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	128
Tabela 35. Liczba i podział instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	131

Tabela 36. Liczba dzieci, którym współfinansowany jest pobyt w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej przez poszczególne gminy Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019 (stan na koniec roku).....	131
Tabela 37. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat w Powiecie Tatrzańskim i gminach do niego należących w latach 2017-2019 (w procentach).....	134
Tabela 38. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w gminach Powiatu Tatrzańskiego w latach 2017-2019.....	134
Tabela 39. Odpłatność poszczególnych gmin Powiatu Tatrzańskiego za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019.....	135
Tabela 40. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w poszczególnych gminach Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	135
Tabela 41. Ramy finansowe Strategii.....	151
Tabela 42. Harmonogram wdrażania Strategii.....	154

Wykresy

Wykres 1. Liczba mieszkańców Powiatu Tatrzańskiego w latach 2016-2019	16
Wykres 2. Liczba mieszkańców poszczególnych gmin Powiatu Tatrzańskiego w 2019 roku	16
Wykres 3. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Powiat Tatrzańskim na przestrzeni lat 2016-2019.....	17
Wykres 4. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do Powiatu Tatrzańskiego (w procentach).....	28
Wykres 5. Płeć:	45
Wykres 6. Wiek:.....	45
Wykres 7. Wykształcenie:.....	46
Wykres 8. Miejsce zatrudnienia:	46
Wykres 9. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?	47
Wykres 10. Stan cywilny:	47
Wykres 11. Jak często spożywa Pan/i alkohol?	48
Wykres 12. Czy ktoś z Pana/i rodziny nadużywa alkoholu?	49
Wykres 13. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?	49
Wykres 14. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?.....	51
Wykres 15. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?	51
Wykres 16. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?	52
Wykres 17. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?	54
Wykres 18. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?	55

Wykres 19. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?	56
Wykres 20. Proszę ocenić, w jakim zakresie rodziny zamieszkujące Pana/i gminę potrzebują wsparcia i pomocy:.....	57
Wykres 21. Proszę ocenić, jakie problemy najczęściej występują w rodzinach na terenie Pana/i miejsca zamieszkania?	58
Wykres 22. Jakie działania prowadzi powiat, które miałyby na celu wspieranie rodzin?	59
Wykres 23. Czy na terenie powiatu funkcjonują jednostki wspierające rodziny w trudnych sytuacjach?	59
Wykres 24. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w powiecie?	60
Wykres 25. Czy ilość żłobków/przedszkoli/szkół w powiecie jest wystarczająca?.....	60
Wykres 26. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnościami na terenie powiatu?	61
Wykres 27. Jakie wg Pana/Pani działania ułatwiłyby osobom niepełnosprawnym mieszkającym na terenie powiatu pełniejszy udział w życiu społecznym?	62
Wykres 28. Czy poziom dostosowania instytucji publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych jest:	63
Wykres 29. Czy oferta edukacyjna jest przystosowana do osób niepełnosprawnych?.....	63
Wykres 30. Jakie wg Pana/Pani działania umożliwiłyby osobom starszym pełniejszy udział w życiu społecznym na terenie gminy?	65
Wykres 31. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w powiecie?.....	65
Wykres 32. Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej są najważniejsze na terenie powiatu?	66
Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć, aby poprawić jakość opieki zdrowotnej w powiecie?.....	67
Wykres 34. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie powiatu jest:.....	68
Wykres 35. Czy powiat prowadzi jakieś formy wsparcia dla osób bezrobotnych w tym za pomocą Powiatowego Urzędu Pracy?.....	68
Wykres 36. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy w obrębie powiatu tatrzańskiego?	69
Wykres 37. Jakie czynniki według Pana/i utrudniają znalezienie nowej pracy?	69
Wykres 38. Kto najbardziej zagrożony jest ubóstwem w Państwa gminie?	70
Wykres 39. Czy doświadczył/a Pan/i kiedykolwiek w życiu ubóstwa?.....	71
Wykres 40. Czy według Pana/i problem bezdomności dotyczy powiatu?	71
Wykres 41. Czy kiedykolwiek zdarzyło się Panu/i udzielić pomocy osobie bezdomnej?.....	71
Wykres 42. Jakie czynniki mogą przyczyniać się do bezdomności?	72
Wykres 43. Płeć:	73
Wykres 44. Wiek:	73
Wykres 45. Staż pracy:	74
Wykres 46. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w powiecie:	75

Wykres 47. Czy zauważył/a Pan/i, aby dzieci i młodzież szkolna na terenie powiatu spożywała alkohol?	76
Wykres 48. Czy zauważył/a Pan/i, że dzieci i młodzież szkolna na terenie powiatu zażywa narkotyki?	76
Wykres 49. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania narkotyków i/lub dopalaczy na terenie powiatu?	76
Wykres 50. Gdzie występują Pan/i zdaniem największe zagrożenia związane z alkoholem, narkotykami, dopalaczami w powiecie.	77
Wykres 51. Co Pana/i zdaniem warunkuje przemoc w rodzinie?	78
Wykres 52. Jak często spotyka się Pan/i z problemem przemocy w rodzinie?	78
Wykres 53. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?	79
Wykres 54. Co według Pana/i warunkuje wyjście z sytuacji przemocy w rodzinie?	79
Wykres 55. Jakie według Pana/i działania najczęściej utrudniają pomoc ofiarom przemocy?	80
Wykres 56. Gdzie występują Pan/i zdaniem największe zagrożenia związane z przemocą w powiecie?	80
Wykres 57. Które z wymienionych zjawisk i problemów społecznych - Pani/Pana zdaniem, w największym stopniu wpływają na trudną sytuację rodzin w powiecie?	81
Wykres 58. Czy Pana/Pani zdaniem warunki życia rodzin w ostatnich 3 latach:	82
Wykres 59. Jeśli uznał/a Pan/Pani, że sytuacja rodzin pogorszyła się w ostatnich 3 latach, to proszę wskazać jakie są tego powody.	82
Wykres 60. Jeśli uznał/a Pan/Pani, że warunki życia rodzin poprawiły się w ostatnich 3 latach, to proszę wskazać jakie są tego powody.	83
Wykres 61. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w powiecie w powiecie?	84
Wykres 62. Jaki jest dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji leczniczej osób niepełnosprawnych?	84
Wykres 63. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnością na terenie powiatu?	85
Wykres 64. Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej są najważniejsze na terenie powiatu?	86
Wykres 65. Jakie czynniki według Pana/i utrudniają znalezienie nowej pracy na terenie powiatu tatrzańskiego?	87
Wykres 66. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie powiatu jest:	87
Wykres 67. Czy powiat prowadzi jakieś formy wsparcia dla osób bezrobotnych?	88
Wykres 68. Czy według Pana/i problem bezdomności dotyczy powiatu?	88
Wykres 69. Jakie czynniki mogą przyczyniać się do bezdomności?	89
Wykres 70. Kto najbardziej zagrożony jest ubóstwem w Państwa powiecie?	89
Wykres 71. Jakie wg Pani/Pana działania umożliwiłyby osobom starszym pełniejszy udział w życiu społecznym na terenie powiatu?	90
Wykres 72. Jakie działania prowadzi powiat, które miałyby na celu wspieranie rodzin?	91
Wykres 73. Czy na terenie powiatu funkcjonują zawodowe rodziny zastępcze?	91

Wykres 74. Jakie wg Pani/Pana działania ułatwiłyby osobom niepełnosprawnym mieszkającym na terenie powiatu pełniejszy udział w życiu społecznym?	92
Wykres 75. Stopa bezrobocia w Powiecie Tatrzańskim na przestrzeni lat 2017-2019	101
Wykres 76. Liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Tatrzańskiego na przestrzeni lat 2017-2019 (stan na koniec roku)	130

WICEPRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu Tatrzańskiego
mgr Józef Szwab